

U.0555

۱۶۱۷
 مثنوی
 صراط مستقیم و رعب
 لایق من کلام اعلم العلماء علام
 و افضل فضلاء فخرام عارجمعارج تحقیق
 تاج منایج تدقیق مولوی سید
 محمد یعقوب صاحب محمد قیوم
 حسن صانہ اللہ عن
 شروالین

UNION JUNG EST/111

(Oriental Section)

URDU PRINTED BOOKS:

Accession No... it. No.....

Subject.....

۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible][illegible]

یا الہ العرش برتسری بچا
 سون گنہ کارونین مین روسیاه
 لطف ہی کر حال یہ میری نظر
 بخشش میری کناہون کو کہ یم
 حرص دنیا کی میری سی دور کر
 بندگی مین ایسی رکھ شام و سحر
 فتنہ دنیا سی دی دایم امان
 خاتمہ کر تو میرا ایمان پہ
 صدقے اور ایمان کا کروں
 روح ہو پرواز بلا ایمان میری
 تجھ سوا ہی کون ای پروردگار
 کاہلی سستی میری سی دور کر
 انتظار بقراری سی بچا
 یا آگہی دی مجھی مقصود جان
 دور کر دی فکر میری سی تمام

دی پنہ بھلو تو یا ذالکبر یا
 تجھ سوا مین کوی میرا یا الہ
 مین کناہونین بنواہون خطہ
 رحم میری عالمہ لہ ای رحیم
 دولت بھی سی دل مملو لہ
 واسطی دنیا کی متکدھ ملبہ
 امن مین رکھ مجھ کو خلاق جہاں
 از فضل سید خیر البشر
 عشق کے جذبہ مین تیرے مین بن
 بخشش لہ دی جرموں میری
 جو کمری امید کی گشتی کو پار
 رکھ عبادت مین مجھی چالاک تر
 اور ہر از ارغوار سیسی بچا
 رکھ مجھ مینا مین با حفظ و امان
 رکھ مجھی بی فکر دنیا مین مدام

سب جہاں اگر خدائے حق و دان
 یقین پیدا کروں مخلص مین جہاں
 رو نہایت لکھت ہے کج جہاں
 سبازت و عبادت

دین انکاسب سے پاک
منحرف ہو جو مرین کافر میں
نہ راز را خراجہ خود خوان

ذات انکی باعثِ لولاکی
پروی پس دین کی مؤمن کین

غزل بیچ لغت نبی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

ہو زبان سے کباد اشکر خدا
دافع ظلمت میں وہ جون آفتاب

رکھتیرے دلمین سدا یہ اعتقاد
ہیں وہ بیشک بانی علم و عمل

کیا مبارک ذات صلو علیہ
احمد بے سیم انکی ذات ہے

رحمۃ للعالمین انکی جناب
ہوں محشر سے اُسے کچھ نہیں

مؤمنوں کا جان و دل قربان ہے
مقصدِ دل سب میر حاصل ہیں

کھول دے عقد و کو شکل کے میر
علت غائبی عالم آپ ہیں

جس نے بھیجا ہمیں احمد مجتبیٰ
مؤمنوں کو ہی انہی سے ہوتا

ہیں رسول اللہ ختم الانبیا
اور ہیں وہ معدنِ علم و حیا

جس سے پائے رتبہ سار دنیا
کیونکہ میں ہیں وہ کھجور حقیقت

ہی مقرر شافع روز جزا
جس کو ایسا سر یہ ہو ظلِ خدا

نام پر اس ذاتِ عالی کے سدا
ایشہ لولاکی امی خیر الورا

یا رسول اللہ یا علم الہدا
آپ ہیں سب لاجملہ انبیا

از شکر و سپاس
دین و دین
نہ راز را خراجہ خود خوان

دیجئے توفیق راہ نیک کی	مجھ کو کبھے دُور از راہ جفا
یا بنی اللہ میرے دل کو دم	ہو تمہارے عشق کا نور و ضیا
یک توجہ سے تمہارے ہونے کیون	حل مشکل میری در ہر دوسرا
باز رکھئے یہودہ گفتار سے	مع خوانم ایم رہو نین آپکا
میں گناہوں سے ہوا ہوں بکرا	دن قیامت کے مجھے لیجے بچا
البتجا یہ ہے تمہاری ذات سے	آتش و زرخ سے ہو جاؤں برا
کوئی نین دنیا و عقبیٰ میں مجھے	تم سوا اب یا بنی یا مصطفیٰ
مجھ کو دنیا میں رکھو عزت کے سق	اور نہو مجھ سے کبھو ایمان جدا
قبر کی تکلیف بستان ہو	ہی میری تے سدا یہ التجا
مومنات اور مومنین کے حصول	ہوین فیضان سے تمہارے مدعا
آل اور اصحاب پر لکے درود	یا آلہ العرش نازل کھ سدا

آل بنی کی تعریف میں

آل انبی صاحب تکریم میں	سب سے اعلیٰ افضل انظم میں
دوسری انکی پادینے نجات	مومنات اور مومنین بعد المات
بے شبہ میں وہ نبی نورین	جان دل کہ میں ہی آرام و چین

یہ شعر ہے حضرت علیؓ کی طرف سے حضرت زین العابدینؓ کے لئے لکھا گیا ہے۔
 میں نے اسے اس طرح لکھا ہے کہ:
 یا بنی اللہ میرے دل کو دم
 یا بنی اللہ میرے دل کو دم
 یا بنی اللہ میرے دل کو دم
 یا بنی اللہ میرے دل کو دم

این کار را به شیخین
 نیز به علی مستشار
 و قوام و در امین
 سلسله فائزین
 حکایت است
 چون در ده سال آخرت صلوات بر آله و سلم
 برانگیخته شد قتل بین طغیان اهل طایفه نافع
 و دیگران برپا آمد و از آن وقت
 حاصل و در این اوقات باجماع بر آنست که
 شیخین را بر آنست که در این کار
 و قوام و در امین و سلسله فائزین
 حکایت است

<p>ایک لکچود ہزار صحابہ میں کوئی جابر میں کوئی انصاریں بیعت الرضوان کے صحابہ بنی جو احاد اور بدر میں حاضر رہے اور دس ان میں افضلتر سمجھے ہیں یہ چار ان سب صحابی میں بے شبہ ہیں دین کے وہ چاکم</p>	<p>سب بنی کے عاشق و احباب ہیں جتنے ہیں اصحاب سب احباب ہیں خاص میں اصحاب دیکر سے بھی وہ تو افضل اور بھی سب سے چار ان میں اور کس قدر سمجھے جسے پایادین را انتظام شفیق ہیں وہ عقاید میں ہم</p>
---	---

[illegible]

جسم دین کے چار غنم میں دو	فی الحقیقۃ ایک دل میں چار بھی
ہیں بظاہر چار باطن ایک ہیں	دیکھ رستے میں ایک ایک نیک ہیں
ہیں یقیناً وہ شافعِ رود شمار	اور ہیں ساقی کوثر چہار

ذکر اسمائے عشرہ مبشرہ

چار یار اور سعد و طلحہ با بزر	اور سعید و بوعبیدہ ہر دین
اور سوین عبد الرحمن ابن عوف	ہو کو نازل شمعون پر انکی خوف
اولین اصحاب با صدق و صفا	پیشوا و ادا دیں ہدا
نام نامی انکا صدیق عتیق	تھے مصیبت میں بنی کے زوفیق
اور بنی کو اپنی بیٹی وہ دے	اور اس نایتسے وہ سسر ہوئے
اور صحابی و سر حضرت عمرؓ	انکی کوشش کیا سب کفر و شر
دین انکے عہد میں پایا نظام	پالیا ہی کفر انے اہندام
وہ بھی ہیں سسر بنی کے نیک نام	مؤمنین ہیں محققانے تمام
تیسرے ہیں ذمی النورین میں	وہ پیغمبر کے توفور ایمن میں
حامی قرآن وہ عثمان میں	بے شبہہ حلم و حیا کے کان میں
ختم تھا اس ذات پر حلم و حیا	تھے عجب وہ صاحبِ صبر و صفا

فیلین
نظام السیاحۃ و التیارات
مصر

ایمانی و اخلاقی

ذکر اسم الحی که خود را بخواند و یا ذکر اسم است
چنان با کرم شیخ و مرغ است و این است
و در نام است

ہی چہارم ابن عمر مصطفیٰ
باشین مصطفیٰ شیر خدا
والدِ حسین و دامادِ بنی
دوستی چاروں کی جنت کی کلید
سب صحابہ جن میں چھوٹے بڑے
حق رہے راضی انھوں نے صبح و

حضرت علی علی المرتضیٰ
ماہ تقویٰ آفتابِ سید
شہسوارِ لافقا تا علی
مومنوں کی حق سے براؤ امید
افضل و اعلیٰ میں اپنے غیر سے
انہی نازل ہو درود ان اور

امامون کی شان میں

بوصیفہ شافعی مالک امام
چار مذہب کی ہر سے ابتدا
وہ امام دین بیشک ہیں چہا
کوئی مقلد ایک کا چاہے اگر
جلد ٹوٹی ہی نماز اسی باخبر
عمود صحت نین بجا التماس سے

احمد حنبلیہم چاروں حکام
ہی مسلمانوں کے ہند
انہمازل ہوو رحمت بیشمار
دوسر کی بات لینا نین خطر
آشیان بدلیے ہوو کفر اگر
شافعی بولین روا الثانی

بیچ تعریف پران طریقتے

لمجاو ماوی و مرشد و سیکر

مکتوبات اعظم میں شہ پران پر

[illegible]

له

صیغه واحد در حق
شان بسیار گفته
اند و مضایقه ندارند
عربی که میگویند
قال الله تعالی

بسیار از صیغه مذکر است
در این کتاب و گاهی
دو تا از یک کلمه و گاهی
بسیار از یک کلمه
مثلاً الله عز وجل
و غیره

<p>نوجوان و با مراد و دادگر از عنایات بخش ایداد باد هم عیال اندر دستش آید و هم آله</p>	<p>هست سگارتان وزیر باختر جانش از اسعاد حق بر شاد باد هم رعایا شاد از و هم جهان</p>
<p>راه نمایی صفت ین</p>	
<p>یادین مادی که تا به نین تا اٹھاؤن ذکرین یکی سرو یادست حقه نین یکدم جدا ناہی اعمال نہیات ہین ہو در باہی کسی کہا کرو نین قبل قال ار زمانین نظیر انکا نہین دین و دنیا میں رہیں وہ باہر اور صلہ خدمت کا یہ مجھ کو ملا حال پر میری ہوئی ہی جمعیان پیر و مرشد مولوی یعقوب از طفیل سید خیر الانام</p>	<p>جام دی ساقی مجھے آب عشق کھڑپا لگو میری ہر لغزش میں وہ یقین میں مخزن سر خدا روز شب وہ امر طاعات میں لاؤن کیا تعریف میں انکی مثال ذات انکی خبر کشتن ہی یقین یا آہی انکو رکھ دنیا میں فیض ہم انکی عنایت سے ہوا کیا کروں انکی عنایت کا بیان نام انکا کیا عجب مرغوب ہے سب مقاصد اسے براؤں تمام</p>

و اگر انکی تھی رشید الدین حسن
 از حسن افضل او پس است ایچون
 پیری باطن از و جاری بود
 سرکه انکارش کند عاری بود
 عرض حال از محمد فخر الدین

عرض میدی بعد حمد الله کے
 این رسالی کے جو طالب ہیں کام
 مگر غلط یا سہو کو پائین کہیں
 بل پیری انسان تمام خلی
 ہیں مطالب دین کی مظلوم ہیں
 یہ مطالب ہیں کلام الله کے
 مگر کری کوئی حصار کی نظر
 نہیں خلاف شرع کچھ اسمیں لکھا
 وگو حاضر کہہ کے تم سمجھو کلام
 اسمیں ہیں احکام شاہنشاہ کی
 ہی یہ بحر مدلی میں ایچونش مثلاً

اور پھر لغت رسول الله سی
 التجا میری ہی ان سب حی مدام
 دامن اصلاح سی نکالیں وین
 خلقہ سن مایع یہ فسق
 تاکرین سب طالبان معلوم ہیں
 اور احادیث رسول الله سی
 عاقبت میں دوزخ اسکا ہوتر
 نہیں بری یا تون کتبیں جائز رکھا
 اور لوازم سب بجا لاؤ تم
 بہ خرچہ میں رسول الله کے
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

یعنی بڑے بڑے
 و طالبان افضل

منتخب کر کر کنا ان کبار
اور بہت سے نام نہان کے ہوا
مگر سے مسلم کو کافر کوئی گناہ
کار بد سے باز رہنا ہی صواب
وہ کیا یہین گناہ ان سے عید
حد ہو جو شرع میں ماریں در
یا کہ قرآن اور حدیثوں سے مد
اسکو کہتے ہیں وعید سے شہار
نہی سے معلوم ہووے پر گناہ
جیکہ پایا یہ رسالہ انتظام
کر عمل مومن کرین اسپر تمام
جب ہوا مشغول دل از ہر سال
ایں گناہی ہدایت کا سراغ

لکھ دیا یوں ہمیں سب سے مال
ضمن میں آگے ہوئے ہیں بر لا
غیر کفر اللہ سے مانگو پناہ
فضل طاعت سے بھی افضل احتساب
جو حد ہو شرع میں یا ہو عید
ایا ہو عبرت ناکہ بن کا مان برس
جس گنہ سے ہووے دفعہ مضام
قول شائع نے ڈرایا جو بکار
جو کہ ہی منوع حق سب ہی تباہ
رکھ دیا ترغیب لایں ایسا نام
حق ہے راضی انھوں سے سلام
تب کہا انھوں نے مجھ سے یہ
لکھ تو اب تاریخ اسکی جس طرح

دیا یہ علموں کی حکمت ہے

سین بی ندرہ دین بد تو قرآن میں
تقریباً چالیس فقرات قرآن مجید
اسکے ہیں اسی وقت آفرین و توبہ
سنت و عبادت پر مشتمل ہیں
اسی نام و بیابان و جلال و جلال
و سبب و سبب و سبب و سبب
و سبب و سبب و سبب و سبب
و سبب و سبب و سبب و سبب

شروع بیان گناہوں کا پہلا شرک اللہ سے کرنا کیا ہے سے بڑا
گناہ ہے اللہ ہم خطا سہا لیا اگر الکیا یہ کہ شرک ہست و باقی فواید و فہم

[illegible]

<p> سب گناہوں میں سے وہ بیشک بُرا یا کہ انسان یا ستان دینر کی بولنا اُس کے تین باب ہی یا کہ جو رو یا کوئی دہندہ اس کا واجب ہو منو کو ترک ہی گھر گھر گھر گھر گھر گھر گاہ زائد میکند زندق را بی دمی قیوم نہیں سکو زوال دیکھنا ہی سب کے عجیب و غریب گھر گھر گھر گھر گھر گھر ہی رد اقران سے کہنا وہ بات بن رضا حق کے تو منہ کو نہ کھول تھے مشابہ اس کی بھی جنت میں جا اُس کے مانع ہیں محمد مصطفیٰ معصیت کو حق کے مانع مان فر </p>	<p> کفر مرزا یا ہی شرک اللہ کا اس سوا اگر عبادت غیر کی وہ جو عیسوی سے منہ آپ ہی یا سمجھنا اُس کے تین فرزند ہی ایسا قول و فعل کفر و شرک ہی برہنوں پر نہ کہ زشیخ فہر گاہ کافر میکند صدیق را بات حق ہی الا شرک اور بتیلا سب جگہ حاضری دلیں جلوہ گر نہیں رد اموں کو کہنا کفر کا دیکھ کے دلوں مطمئن ایمان ستا اس ضرور کے سوا اگر نہ قبول کہ کوئی ثابت رہا مارا گیا مست مشابہ ہو کھجور کا غیر حق کو مست بھی خالی کھجور </p>
---	---

اور شعار کفر سے پرہیز کر جو علامت کفر کے ہوں یا پسند

کر کوئی جائز کو سمجھی ناروا متنبہ یا کہ عکس اسکا تو یہی کافر ہوا

چوک سے فہم زبان کے کہ ہوا کلمہ کفری تو نا کہنا بھلا
اور غصہ کے وقت کہ ہر کی زبان ڈانکنا اسکا بھلا ہی مخلصان

قرآن کی حقارت اور انکار کرنا رسالت کا اور بد کہنا اور جھوٹ
تہمت رسول اللہ پر کرنا کفر ہی اور گناہ کبیرہ ہی باقی فوائد میں

جھوٹ کی تہمت رسول اللہ پر دے اپنے جو ذکر ہرگز نہ صر

یہ خطا ہی دین دنیا میں بہتر ہووے جسے حال انسان ہر

جھوٹ ہو تو ایسا اسکا حکم ہی

دو صحیح نہیں جو کوئی ہووے بتا

یا موطا میں صحاح ستہ سیات

دان نہم مشکوٰۃ سے باصفا

معنی قرآن نکر تو عقل سے

اور تاویل بیان ا حتمال

کفر دان تصدیق کا ہیں ایسی ہر

نخبر از غیب است کا ہیں فی خبر

حدیث سرکار علیہ السلام
مفسر فی السنن
صریح تواتر
است

ملازمہ صحیح کتاب صحیح بخاری و کتاب صحیح مسلم

اور انکار رسالت کفر ہی	اور قرآن کی تحارت کفر ہی
اور بد کہنا رسول اللہ کا	کفر ہی اور ہی گناہوں میں بڑا
اور حرام اللہ کو مت کر حلال	عنک بھی اسکا ہی کفر ہے نیک حال
قتل ہی سب النبی سے تم کہو	لیک کر کوئی سہمی اوپر نہو
اور صحابیوں کو بُرا کہنا گناہ کبیرہ ہی	باقی نواید در ضمن آن
اور صحابے کو رسول اللہ کے	کوئی نالایق اگر دشمنانم
وہ بڑا ہووے گنہ گار خدا	دن جزا کے پاوے وہ ہے سزا
حق تعالیٰ اسکا منہ کالاکرے	اور ہمیشہ اسکو دوزخ میں رکھے
اور شفیع اس کے نہوں روز جزا	شافع امت محمد مصطفیٰ
انکی ہی تعلیم واجب دے کر	اور کبھو بد اعتقاد اسپر نہ دھر
ہووے اسے تقصیر سے جہنم	مر کے جاوے دوزخ اندر بے مقال
ہی ظوہر ولی سے حکم حرب	جوشے مشہد شرقت و غرب
باغی مٹھی معاویہ کو بول	اور سوا اس کے تو کچھ منہ کو کھول
بعض مطالب نیز آمد	ہو گئے باغی تھے باشیعہ خدا
اجتہادی نہ معاویہ خطا	نالکایا ہو اسکو ہر جہاں سے
کفر و لعنت پٹے قابل پر اگر	

فائدہ جناب مولانا غلامی علیہ السلام کہ با شیخین عثمان رضی اللہ عنہما بیت کردند

و معاویہ بن ابی سفیان و طاہر و رقیہ بن زید و زید بن حارثہ و زید بن حارثہ

و زینب بنت جحش و زینب بنت جحش و عثمان

و اوصاف علیہ السلام و زید بن حارثہ و زید بن حارثہ

و زید بن حارثہ و زید بن حارثہ

و ان میں صورت حدیسی کہ

سین عاصی و دیا نقد

آؤ نہت لوب

اللہ

و ان میں صورت حدیسی کہ

ہمیشہ اللہ کی رحمت سے ناامید ہونا اور عذاب سے
امن میں غمگین رہنا گناہان کی باری سے چھٹی مٹی فوایدِ دُخسراں

نا امید رہی رحمت جسے دلام
 رحمت خلی سدا امید وار
 یاسین لا الہ الا کوئی شخص کو
 حق نے بحث سگنے اسکے تلم
 مست پڑا مجرم کو دور سے اس حق
 اس سے بڑھ کر آیت بیطیک
 توبہ استغفار تو مطلوب ہے
 توبہ کر کے پھر کرے کوئی گناہ
 اور عذابوں سے خدا کی نے خذ
 ہی عذابوں سے خدا کے در
 مان مت لے قول نفس کا
 یہ کہ ترسید الحق و تقویٰ گزید
 ہیبت حق است آن از خلق نیست

دین دار و نکو مری ہی نیکنام
 رحمت جسے دلام
 رحمت خلی سدا امید وار
 یاسین لا الہ الا کوئی شخص کو
 حق نے بحث سگنے اسکے تلم
 مست پڑا مجرم کو دور سے اس حق
 اس سے بڑھ کر آیت بیطیک
 توبہ استغفار تو مطلوب ہے
 توبہ کر کے پھر کرے کوئی گناہ
 اور عذابوں سے خدا کی نے خذ
 ہی عذابوں سے خدا کے در
 مان مت لے قول نفس کا
 یہ کہ ترسید الحق و تقویٰ گزید
 ہیبت حق است آن از خلق نیست

۱۷

<p>ہمیشہ اللہ کی رحمت سے ناامید ہونا اور عذاب سے امن میں بیٹھ کر رہنا گناہان کی پیر سے بیٹھنا مئی فواید دھمن اک</p>	<p>ناامیدی رحمت سے ہوا رحمت خلی سدا امید وار</p>
<p>دین دار و کو مری ہی نیکنام رہو میں اس کے تہر سے نہ پھار</p>	<p>سچ سے سچ رحمت خلی سدا امید وار</p>

۴۵
 از مولی و مژشت های خلق خویشی
 است که در دلش بکس و بی کس نیست
 علم که با او می آید و با کس نرسد
 و کس که در کس از علمش بی خبر است
 که در کس نیست و در او باطن بر حق است
 صفت تحقیق باطلان الله ۱۳

قرض لے خرچی کرام اولیا	لیکے نامکے اسکو ادا
پہر زمانہ سخت نافر جام ہی	قرض نیا آہیں بدتر کام ہی
قرض احسن دین اگر مقدور ہی	اسکا فاعل حشر میں مسرور ہی
ہی خبر میں دور آخر کے تئیں	سود سے کوئی بھی چپکا نہیں
جو کہ باعث ہو کسی بھی طور کا	یا پورا کل یا پورا موکل ایک سا
ہی دوا پہ سود دار الحرب میں	پھر کہیں ہو شرفین باغرب میں
قرض تیرے اگر کوئی شک	دے اُسے لہذا طور قرض سے

مال یتیموں کا کہنا گناہ کبیر سے چنانچی فواید و مہربانی

آتش و زنج سے جل عورتوں	لے یتیموں کے جو کوئی مال کو
ہی گناہوں میں کبیرہ گناہ	اسکا فاعل ہووے دنیا میں تباہ
حشر میں بھی سخت ہو اسکو عذاب	اور رہی حق کا سد اس پر عتاب
سکو بہتر رحمت کرنا مدام	حال پر سارے یتیموں کے تمام
دیکھنا انکو محبت کی نظر	بد نظر ہی مال پر اُنکے خطر
ہی محبت حال پر اُنکے ثواب	اور ستانا انکا بیشک ہی عذاب
جو کہ ہو چھ مہر اسکو اباب	اسکو کہتے ہیں یتیم ای کامیاب

یٰ

ہم

بودت

کسو کا مال چھین لینا گناہ کبیرہ ہی باقی فوائد و غنائم

چھین لینا ہی کیلئے مال کا	نے سبب اور نئے جہت شک خطا
بہرہ کنہ بھی خطر معیوب ہی	دورخی ہی جس کو بہرہ غریبی
اور مسلمانوں کو لازم ہی تمام	باز رہنا اس گنہ سے بھی مام
جا کمیاں خوب ہوا حبار کے	واسطے انصاف اور اخبار کے
بیکری مظلوم جائز ہی وہ بت	لا یحب اللہ بہت تنگ کے ستا
وہی جا حد قذف جاری نہ ہو	کیونکہ ہی قرآن سے اس کو عفو
کافر و کونکوں کی رشتہ ہی و ایک	ظالم کو کو وہ نہ ہوے مردنیک
عدل سے ہو بقا ملک	ظلم سے جاتی ہے چھو نکیت
حکمت معفت شجاعت سے مام	رہ تو کترادین اور دنیا کے کلام
ظلم و غیبت مت روا رکھنا ملد	کہ مخاف جانب اسکا اختیار
اجرو نفوس است و جائز تو کری	کار خشم حق مکن نمان شوہری
کیسا پر جو کوئی رغبت کرے	مال نپاکھو کے پھر حسرت کرے

رشوت لینا گناہ کبیرہ ہی

اور کسو سے لینا رشوت ہی حرام

مومنوں کو نہیں ہی لایق ایسا کام

مال بوالعبي مال ورسال مستغفیر
سود رایج مال فاشه تفتیش ویکایم
نقصت بر گزاین عالم جانیست
الد علیه وجهه مسلم جائزیت
فاشہ جائز خود ایدو لغو بالعدم

M

<p>ہی خصوص انہیں ہی دیکھو گو برے ماقبت میں بڑی رشوت خا ک رسوا ظالم کو می مذکور ہو فاضل مفتی خاص دعوۃ مدین نجف</p>	<p>فاضل مفتی کو ہی رشوت کرے اور رہی دنیا میں وہ بی اعتبار مرکئی لو کون کو تم اچھا کہو عام دعوۃ مدین نجف کی کہان</p>
--	--

چوری کرنا کناہ کبیرہ ہے تو باقی فوائد در ضمن آن ہے

اور چوری ہی کنا ہو نہیں پڑی
 ہی خصوص اس میں جو دیکھو رہی
 شرع میں لوہات کا تین چور کا
 اوس کی کوئی فائز نامہ قبول
 حکم بالذریعہ
 تحفہ عد اور ہی خیانت کا ربد
 قصد خون و آبرو کر کوئی کری

دو جہان میں جتنی بہتر زندگی
 جسکی ہی تفصیل قرآن ہی
 حرمین سی کر کوئی لبوی چرا
 سیما و زوی اولاد و رسول
 بہمنی خصوصاً
 اور بزد کو نکاہی ہی نکار بد
 تار و اسکا تو پہنچا جلد اوسی

عینیت کرنا کناہ کسیرہ ہی باقی فواید در ضمن آن

اور غیبت تو کیسی ہی نکر	یہاں خلاف بعض متکرر نظر
کرتی ہیں غیبت محدث عالمان	اور دنیا دار بعضی ظالمان
برہی غیبت نص شاہنشاہ سی	اور احادیث رسول اللہ سی

[illegible]

[illegible]

روزہ رمضان کا ٹورنا کس کسیرہی باقی فواید در ضمن ان	عذبن وزیکا کہا ناہی ضرر
یہ کسنا ہوین بڑا ہی پرخطر	ہی ظہار محسوم کا کفارہ ایک
اور تفصیلات تو در فرقہ دیکھ	کو تساروزہ ہی وہ رمضان کا
ماہ رمضان میں بہنیں کو می دوسرا	روزہ وہ رکعت تو نہایت ہی کام
اوس لازم ہو قضا کفارہ تمام	اور ناکہنی ہی لازم ہو قضا
نیت اسکی گرنہیں دلسی کیا	

●

کہ جناب آن حضرت ہادی شریف و طریقت حقیقت اند صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

[illegible]

<p>جہوٹ کہہ لی بیگینہ کی جان بچا جہوٹ سے بڑ کر ہی اور کتنی نہیں کیونکہ فاسق عاصی محبوب دی اگر بہو حاکم پاس جانی میں ضرر</p>	<p>جہوٹ بدی لیکہ وہاں جائز ہوا در کو اسی جہوٹ کی دینا یقین فاسقوں کی شادی مرد و دی اسی رواج حکیم عدل باجنبہ</p>
--	--

بیان ابقیہ مواضع جواز کذب فقط

جنگ کو خدعہ ہی فرمائی ہو
 جی رہا ہے رواجہ رضای زوہر جہ چوٹ
 اور تین کا ذب ناضی کناہ
 جہوٹ ناحق پھلکا کام ہے
 ذلت اور رسوائی اور شرمندگی
 اور زنجی جہوٹ سی جاوی تمکا
 جی کھیت جہوٹ سی تقریض بین
 اور تین لغو بخشی گی کھان

جوری ماہ اور تول اور کرگشتی اور مول میں کرنا کنا کہ ہے رہا
بھی خیاں نہاں میں اور تول میں اور کرگشتی میں ہی اور مول میں

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

باگناہان کبابیر جمع رکھہ
 بیان مجھے نین میں ظلم نیک
 قہر میں اللہ کے جب آئیں گے
 ہی بدو کو آخرت میں بدسزا
 زندگی تھوڑی ہی چھوڑیں
 نوح کے بھی عمر کو ہی سدجھ

س تو اور دل کے مطابق سچ کہہ
کرنے میں جاری رہی تھی کہ
تب کئے اپنے کو ظالم پائیکے
مومنوں کو نیکیوں کی ہر جزا
اور کریں ایمان کو اپنے جتن
آخرۃ کی عمر کو سچا سمجھ

نماز کے وقت کی پڑھنا گناہ کبیرہ ہے

اور اُس کے وقت کے ٹھہرنا ساز
یا پڑھے تاخیر کر کر وقت سے
با ضرورت ایک صحابی کلام
وقت کے کلام کے تو ہرگز نہیں بدلا
اسی ساز اندر سجدہ کا حضور
ہم تو مستقبل غیر عید ان
جس جگہ پڑھو جو جماعت سے
جماعت سے پڑھے کیا ہام

یہ کبیرو ہی گناہ اے دلوں
نے سبب یا ترک کر دیوے
تب تضا فخر انھیں جائز کر
لیک پیچھے وقت کے ہووے
غیت و تحریمین رکھنا حضور
کفر دان یا از کبائر مہربان
سنتان و مان نہ پڑھو
فرع و جان نا پڑھے کوئی نام

سحر
 رفت با صاحب زرع کسب تمام باقلا دوزن
 نماز صبح هر روز تو را بزم خفت اجازت
 خواندن قصه بعد بیداری در او شاید
 که کار و راحت آن قوم بر شب بگذرد
 بپوشند ۱۱

این مولف میگوید ظاهر است که هر یک از ما به وجهی کمیت که چنانچه مخالف است از ماضی ۱۲

ظہر آخر کر پس جمعہ کے
عید و جمعہ نین ٹھے ہر جا حبیب
جو نیا وے جمعہ پھر لیوے وہ ظہر
نے قضا اسپر نماز و نیکی کہے
سجدہ قرآن رکوع اندر ہو جا
عیدین جمعہ میں یعنی در خلم
بے وضو نا ٹھے ہر کر نماز
بعد دو رکعت ز فرض اول کر یا
جسکےس نا آوے آواز اذان

مال کچھ کمز کوۃ نادینا گناہ کبیرہ ہی

مال کھڑکے کوئی نادے زکوٰۃ
 جبکہ گزرے مال پر سال
 اور رضا اب قول شیخ بہار
 نیکے کھن کے روپے کا میں
 روپیہ وہ چار آن ہی بڑا

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لہ
است ۴۳

[illegible]

زنج نیز میزد و اندک است پس خواب میسبغ این حال شصت و شش روز پیوسته زیاده می خورد ۱۳۱۸

دینے سے ہووے ترقی مالی	نی تو بد نیت سے حاصل ہو بدی
لیکیر یہ قرب قیامت می مگر	کیونکہ اس میں بہت اٹسا ہی اثر
ہی خبر میں دور آخر میں اثر	کم ہو جز نقدین کے ای با خبر
راہ حق میں خرچ کرو اور جان تو	لے تیاو البہر حق تنفعو
کسرشی سے نفس کے تو باز رہ	کہر خلاف نفس اور ممتاز رہ
یو شرون خوان و لو کان خصاص	یہ بڑی لوگوں کی ہی تخصیص خاص
بعضی از رو جہاں کو ہی دطلات	ہیں کسی ایشیا اس میں بی نفاق

کافروں کی لڑائی سی بھاگنا کناہ لکیر

کافروں کے جنگ سے ہی بھاگنا	مومنان بھاگین تو ثابت خطا
مگر کناہ ایک ہی کافر ہیں دو	بھاگنا مومن خطا ہی پھر سنو
ہو مضاعف سے زیادہ کبھی	بھاگنا جائز نہ ہو اس جہو بھی
تھا جہد حضرت کا زخموں سے بھرا	خون کے بہنے کا ہی شایع باجرا
اور جہاد نفس کو اکبر کہے	اولیا معنی خیر کے یوں کہے
اور دبا طاعون سے مت بھاگ تو	اس شینہ سے نہو ناپاں تو
اور نہ جا اسجا جہان ہو دو با	کیونکہ جانا بھی مان ہی ناروا

یہ جنگ نہان مبارک شہید شہزاد خان
اور ان مبارک پاک شہید و شہداء و در
اندوئی خیر را بعلیون

یوں ہاں نہ دیا مگر جانتی ہاں وہ زانیہ

یہی آیت انا الیہ راجعون

ہی شہادت مرگ طاعون	وہ طرح کی ہی مفاعلت میں
لطیف حق مونسکو مرگ ناگہان	کافروں پر ہی غضب سی مہربان

فائدہ

پڑھہ مصیبت میں تو ایسا جسکو	آیت انا الیہ راجعون
مت ہلاکت کرے اپنے ہاتھ سے	فعل سے کوئی دیا کوئی بات سے
قول و فعل اپنا بہت رکھہ بازو	تاری تو وہ جہان میں باہر لاو

یہ جہت میں بعد ہو کر قصہ تو قتب یہ جو جہت میں بعد ہو مگر کبھی

گر کوئی انسان کو شیطان کا	یا مشیط آنکھ سے کسو ڈرا
اللہ اللہ بول تم حق سے ڈرو	دل سے اپنے ذکر کر تم خوش ہو

جان سے کس کو ناحق مارنا گناہ کبیرہ ہی

خان سے ناحق کسو کا مارنا	خطا ہی سبب اور زنی جہت ہی یہ
چھین بیکریکیان قاتل کے دو	حشر کے دن دیوی حق معقول کو
خلن کے دلوے اپنے ہاتھ میں	انکو راضی رکھہ ہر اچھی بات میں
کر قصاص و قصہ اور تعذیر کو	اسمین تو جاری نکر تقدیر کو
حق نے فرمایا حیوۃ فی القصاص	عقل کو مت لاو اس کے حکم پہ

عقل

عقل میش عشق اینج و بس است
تشنه چون عطا و عمل از مروت

از شنوی مولوی، روم

عشق را مقصد پرست و بر پر
از فراز عرش تا تحت اثر

فامه

<p>جب کہ کافر کہ اعلیٰ یا ربعل در بدل عزی لنا ولا لکم اور بیان حد و تقریر و قصص</p>	<p>ہی جواب اللہ اعلیٰ و اجل ہو مولینا ولا حولا لکم ہی کتب میں فقہ کے ذمی اختصا</p>
---	--

...

<p> غسل نین بہر شہیدای مہربان عفو ہو یا ہو خطاوی دیت کفت قاتل را علی ذی کرم این نیامد ہم نیاید از کرمی دریۃ الایمان میں اسی باصفا یہ رہ بھی ہی مقبول در گاہ خدا ایک زانی رحم کا ہی ایک حد </p>	<p> شافی بوبین نماز او طول بان قتل ہو بیشک کبیرہ معصیت غم محو فردا شفیع تو منم در جهان گر چہ شدہ کشتہ سی چیز و دیگر میں نے زاید ہوں لکھا اسکی سمجھے سے ملی صدق و صفا یہ رہ بھی ہی مذکور فقہ اسی بار شد </p>
--	---

[illegible][illegible]

عبدی کہ اس کا نام سکر داپس قلم علی
 دوہوت نگاہ و تخیل این از دل دو
 کتاب ترنم کند کو در جای آواز سلسلہ
 کریمہ ۱۰

مانند آن پدیدہ حال زندگی
 یی پوشیدی بیاید در جہود و در
 عیدین کی پوشیدی ۱۱

عبدی کہ اس کا نام سکر داپس قلم علی
 دوہوت نگاہ و تخیل این از دل دو
 کتاب ترنم کند کو در جای آواز سلسلہ
 کریمہ ۱۰

فائدہ

راہ حق میں جو کوئی مارا گیا	اوسکینیں جیتا سمجھے اسی بے ریا
حق کہا زندہ وہ لوگوں کو سمجھے	انبیاء کے تین بھی احیاء تو سمجھے

منسبہ

یاد حق کر مردگان سے مرٹو	ہوئی ممکن کچھ کفن اچھا کرو
زندگی میں جس طرح ہوئی تھا	لازارہ قبر کی دوسری جا

برہنہ کار عورت کینیں کالی دنیا گناہ کیرہ ہی

پار ساعورت کے تین کالی ندی	ہی گناہوں میں بڑا بہہ بوجھ لی
کمر کوئی قابض ہو اس کلام کے	اُسپہ تھمت تو نہ دھر گالی نہ سے
دنیا کالی پکینہہ ٹا ہی خطا	اِس لئے کہتا ہوں نہیں تجھ کو جتنا
اسی درسی قاذف و شار کو بار	عبد ہو تو آدمی اُسکی کر شمار
بد کہے مظلوم جا بیری وہ بات	لا حجب اللہ استشنا کے سات
لغو گراں سہی کوئی بات ہو	اسکا انقباض اس سبب سے ہو
جو ہی مومن ساک راہ ہدی	مرد و عورت کو بھی کالی ندی
و ان قد فرت غضب بدر و جبا	قول صدیق تو جرت کلاب علیہ

عبدی کہ اس کا نام سکر داپس قلم علی
 دوہوت نگاہ و تخیل این از دل دو
 کتاب ترنم کند کو در جای آواز سلسلہ
 کریمہ ۱۰

در ترتیب مقامات و سوره و تورات و انجیل و قرآن
 و ازین برتون از دواجم و کتب و کتب
 و ازین برتون از دواجم و کتب و کتب
 و ازین برتون از دواجم و کتب و کتب

جور و اور خاوندین بودی لقا	نفعه میں قرآن میں اسکا بیان
حل کی مدت اقل شش ماہ جان	ہی فلا اکثرین ای حسن بھجان
ناحق خولیون سی و شمنی کرنا گناہ کبیرہ ہی	تا انکا نام الیک
اقربا سے ہی عداوت کار بد	دوستی سے انکی ہی انکار بد
اور مسلمان موم دل بہنا سدا	سنگدلی سے ہووی نین حاصل
جس قربت سی نہ ہو کچھ	جز بدی اس سے ہی نزدیکی

تنبیہ

نام کا نوکون کی کر مذکور ہو	وصف تم صادق مجتوں کی کر
وصف محسن اہل اور اولاد بھی	رد قول بد انھوں پر سے سبھی
منع کر بدگو کو بدگوئی سے تو	بلکہ کر تعریف مذموم ای عمو
در بڑی تعریف میں کسکے کوئی	بات بالعکس اس کی بھی بھائی
بہت سی باتوں کو کھ جانو نہیں	حق لازم تانہو تجھ پر کہیں
دوست ناخوش ہو اشارہ بد کری	تو اوس سی سمجھالے اے صامیری
جو سنے تو بات مت منھ سے نکال	بلکہ رد کر دی اگر بد ہو مقال
ناخوشی کی دوست گز ہوئی با	قابل اس کے کو ہو مانع ذمی صفا

[illegible]

۲۴

<p>کر گرمی کوئی شخص کو کوئی جہان دی جواب گرم گرم و سرد سرد لیک باید تصفیہ کردن مدام</p>	<p>تو کسی اغراض کو اور دمی مان تا زلفت بر تو ناید بچ درد تا نکیر و کینه اندر دل مقام</p>
---	--

ما باب کو ایذا دینا گناہ کبیرہ ہے

<p>جو کوئی ماباب کو اپنی ستائی ہی بہت درجہ بڑا ماباب کا جو رکھی ماباب کو دنیا نہیں نہیں قبولیت اسی تھکی رہی دیوی جو تکلیف انکو نابکار لے دے انکی کہ دنیا نہیں تجھے</p>	<p>عاقبت صد مون کینیں نیکی لا ادب سے انکی خدمت کو بجا عاقبت میں اسکو ہو وی مارا کہ چہ لاکھوں کی کمائی وہ کری وہ رہی دونو جہا میں خواہزار کلام آوے عاقبت ہرہ چلی</p>
---	--

بقیہ حسنات اسی صخرہ

مزد و حق کس کا بڑا دنیا بھلا	ہو نہ وحدت میں بعضیٰں مبتلا
------------------------------	-----------------------------

باز رجوع بہ بیان مادر پدر

باب ما پیر بھی ہی حق اولاد کا
کر کے زوجہ خاندانی بانگاح

انام اچھا رکھ کے سمجھانا پہلا
تانا ہوا اولاد منسوب سفاح

نہایت

[illegible]

ترسیت با علم اور شادی کرین اور سباحت اور کتابت بھی عادمان بچوں کو اچھی کام کیے راٹکو بچوں کو مت باہر نکال بیانیوں پہنونا بھی ہی حق درست	نیکین سے طبع کو عادی کرین مرد کو ای صاحب صدق و صفا تو سکا سب بہترین انجام کے چھوڑ مت انکی حفاظت کا خیال ایسا ہی سمجھو حق انکا مایہوست
---	---

مسلمانوں سی سبب لڑنا کناہ کیرہ ہی

ہی مسلمانوں سے لڑنا کا رعبہ جس سخن سی کوئی ہو نا خوش نکل کر زبان سے کوئی کہی کبات ہر طویل احمق قصیر احمق غلط جاوینی باجنت میں ہر ولد الحرام چونک سی نکلی اگر کوئی روضہ جان انسان شا کر احسان ہو نقص جان و آبرو کوئی کرے جاتا اپنی مسلمانوں کو بھائی	بی سبب اور زنی جہت رکھو دلیں منع بھی کر گر کہی کوئی فضول اسکو سمجھا اور نہ کہہ سات خلف چھوٹی سنہ کا شخص احمق غلط یہی ہی ہی موضوع ای ذمی عقل تام شکر کو اس کے دفع کرا ہی باخبر اور اسارت سی عدو جان ہو منع کر سکو تو ای صاحب میرے نہیں مناسب سے نت جھلے لڑائی
---	--

اور غلط فہمی پر غلط عمل

کودران لڑنا کناہ کیرہ

ہیچر مسلم تین دن سے نین زیاد	لیک بی نیت ہو زاید نین فساد
ایسا ہی اعداد غیر الزوج ہی	نین روا قصد سم روزہ سی

مرد اور عورت میں لڑائی کروا نا گناہ کبیرہ ہی

مرد اور عورت میں ڈلوانا برائی	ہی گنہ اور نین کروانا لڑائی
دو کو لڑوانا برائی اور عذاب	بازرہ اس فصل سے ہی خوب
بلکہ حیوان کو لڑوانا برائی	جنگ انسانوں سے بہت کتر ہو

فائدہ

دست عالم کو مت اظہار کر	اور اس کی پی مین مت ہوشی
تم شیعوں فاحشہ در مومنان	متکر و مقصود اپنا نے گمان
ذمیونکو بھی ستانا ہی گناہ	مال ستامن کو بھی متکر تباہ

اور گواہی نی عذر چھپانا گناہ کبیرہ ہی

اور گواہی کا چھپانا پر خطر	ہی گناہ نین کہو نین کان دہر
گواہی کو چھپا جان بوجھ	پاس حق کے ہوی اتی اسکی بوجھ
اسکو ہو دے عاقبت شہیدگی	اگر کوئی ایسی کرے یہاں زند

قرآن پڑھ کر بھول جا نا گناہ کبیرہ سے

اعداد یعنی ترک زینت برائی غمرہ و برائی
زوج بسیار زیادہ اولاد روزہ عدہ آن
راکونہ عورت در شش چار ماہ دودہ
روزہ عدت طلاق ثلاثہ نزد مرد و بویان
نزدتانی سے طہر و نزد ما سے جیسے نام
حاکم باشد عدہ آن وضع علی است نیز بعض
قوان و با تقاضا فواء عدت موت زوج
بود یا عدت طلاق ۱۲ ماہ

الحکم ستامن و مقصود اپنا نے گمان

پسوں سے اپنی پڑھ کے قرآن کا پڑھا
 نے قیامت کے دن خط کر جانا رہے
 ہی پڑا وہ بھی گنہ گار خدا
 یہ بھی ہی چھوٹے گناہوں سے بڑا
 ہی گنہ گار دیکھ کر نا پڑ سکے
 دن قیامت کے اُسے ہوگی سزا

جلیتی جانگوگ میں جلانا گناہ کبیرہ ہے

نموده جانو نگاجلان آگ مین	حالم ان سکو گبایر مین گنبن
آخرت مین فاعل اسکا ہو خراب	اسپہ ہو کا ایسبن حق کا عذاب
یہہ برای اور ہی یہہ فعل بد	باز رہی آدمی کو جہل بد

برگاه که از سرور عالم صلی الله علیه و اله وسلم اجازت علم و عمل علم
طب و در واج آن ثنابت و درین کبیره حیوانات با انسان ها مشا
تخصیص انسان باین دو مقدمه طب مناسبت امور تخصیص و لقد

کہ مناسبتی آدم و رزقا سیر مذکور

<p>شرب ما و ممنوع وانی ذی سماع پر علی الرین و عقیب مسهات بعد بطخین هم هرگز منوش جمع زین دوشی کن مرد و هام</p>	<p>بعد تحریر یک ریاضات و جماع بعد حمام و فوکه ذی صفایت سرکه را چون اب وانی مرد و هام حوت باشی و لبن با ترش عام</p>
--	---

۱۳ روزہ کا کرشنا بعد از ان کے خواہد

[illegible]

از ادب پر نور گشتت این فلک	وز ادب معصوم و پاک آمد ملک
فائدہ	
چونکہ فوق الغبنہ انحضرت اکابر	میر و نذاریہ برتر میم مکار
گر شود چیزی خسیسی فون کس	می سزاد و را که بر بند و نفس
کہ گفتہ اند	
قل جو اللہ کہ وصف خالق است	اریت بقید ابی لہب است
حرام میں بھڑو اپنا کرنا گناہ کبیرہ ہی	
قلبتانی جی کبیرہ ہی سنو	دور زخی ہی اس کے فاعل کو کہ
قلبتا وہ جو کوئی بھڑوہ بنا	کر حرامی کام میں کشتا پن
واسطے الکاح کہ کہنا حلال	گر ہونیت خیر تو اچھا ہو حال
فعل دہوٹے برای ناروا	فاعل اسکا دور از ترس خدا
تنبیہ در جل پیام نکاح و وکالت آن	
خطبہ بنت عمر عثمان کے	تب نبی نے سننے پر فرما کر
اے عمر بن ختن میں عثمان کے	جسہ یوں عثمان کو تجھ بانشان کے
تنبیہ از متنوی تمولوی روم	

کار با کان را قیاس از خود بگیر
آخر آدم میکند بوزینه هم
و حقیر را دیده بنیانه بود
همسری با انبیا برداشتمند
این نمیدند او شان از غمی
گرچه مانند نوشتن شیر و شیر
می کند کز وی بیند دم بدم
نیک بدشاد و نظر کیان نمود
اولیا را همچو خود پنداشتند
هست فرقی در میان نه هستی

لواطت کز ناگناہ کبیرہ ہی

اور لواطت تو بڑی مردار ہے
 لونڈ بازی اسکو ہندوین کہیں
 یعنی کوئی مرد مگر مرد سے
 اور کہیں اسکو لواطت خاص عام
 بیچیا کا کام ہی اب گناہ
 دُوبل امت اس گنہ سے لوٹک
 بی رضا کرتے تھے وہ اس کام کو
 ہی جبرہ میں لے لیا تو آئین
 بارضائے جبری فعل حرام

یہ گنہ ہی اور یہ بدکار ہی
 اور بھی غلام اکیتن گنہ
 محبت فاحش کو پس میں کر
 لونڈ بازی اسکا ہی مشہور نام
 مگر کہی ہو دسے دو جہانیں رتو
 جسی کہتے ہیں لواطت سکو بھی
 ظلم سے اور جبر سے بدنام ہو
 وطنیوں کی حال کے تباہی میں
 درکبار لیک نے تخریب عام

[illegible]

پہر کو ہی اونکی ناپو دے قبول	نہیں قرآن سے نہ ہو منکر فضول
رویت عینی اگر شد با شہود	قول شان شد معتبر در شرع زود
باید دانست کہ اگر توبہ کند قاذف قبول شہادت خود می کند نزد	
امام احمد و امام شافعی و عود غمی کند نزد حنیفہ و مالکیہ ۵ ۵ ۵	
تین دفعہ رد مو اقرار زنا	چوبتھے دفعہ حد ہو قاضی کو روا
مومنات اور مومنین کے تین	ہر گنہ سے باز رکھہ باری خدا
جبکہ اقرار زنانین معتبر	کب فقط دعویٰ کو ہو اوہین بشر
عالتہ بخشد حسان را قذف	کے کسی بخشد احسان را قذف
یا آہی ہر گنہ سے ۷۰ امان	۷۰ امان صد امان صد امان
اور گنہ چھوٹا بڑا سب ہی برا	باز رہنا سب گناہوں سے برا
جان کر چھوٹے گناہوں کو کرے	تو بڑے اسی گناہوں میں پڑے
سہ منہ نکو سب گناہوں سے بچا	یا الہی انکو حیث میں لجا
اپنے طاعت کی سدا نوفیق دے	مومنات اور مومنین کو حاصل
پیر دی دے انکو راہ نیک پر	بد عمل سب ان کے در سے کر

فائدہ

اجنبی عورت سے توخلوت نکر | زوج والی سے حذر کر لحد

نہیہ

بہا بنوں بہنوں کا کر بستر جدا | دڑ تو بہر بد بات سے مرد خدا
بلکہ مجھو جتنے ناتے ہیں حرام | ہوں جد البشر بھون کے و السلام
مرد دعوت کوئی بھی دو کجاویں | ان گنہ مجبور و اور خاوند پرین

برائی غلط قصیدن حکایت | مدد نہ نیم حکایت الصغر برے

نہ سے بستر بری یک ترہ فروں | نوال ورا چنڈ کس کر دندوں
بعض بستر بریش انگاشتند | نو بیج نوکفت وہم نہ اشتند
عصا ساعہ تری بری شنبہ | سہ فی لطف حق دلش شد درینہ
بعض باغ اسع تری بری رسید | شدہ بسی کار ربانی مرید
نوال غافل ہر چہ باشد نکیدان | لیک اصلا حشمن و برادران

فائدہ

تو کن در خانہ غیر نظر | ان تو لمحق مثنوی در آن خبر

چغلی کرنا کناہ کبیرہ ہے

اور نیمہ وہ گنہ ہی اسکو سن | روزی ہی اسکا فاعل لی سن

در جانبی از مثنوی مولوی امجد علی خان
نویسندہ مولوی امجد علی خان
ترجمہ مولوی امجد علی خان
تصحیح مولوی امجد علی خان
مکتبہ دارالافتاء دارالاحیاء
الادب دہلی

دور است رہ اگر ہی باوب	ہمسکو چٹلی کہتے ہیں ہند میں
باوشم کے رو برو ہی کار پوچھ	خاص چٹلی کا لجانا جان پوچھ
اُسکو پہنچا دیکھی کر دیا ہر	یا کہ کوئی عالم تو باب شاہ کا
ایک یہ معمول کیا در ری	چٹلی کرنا شرعین بد کار ہی
ایسی ناوین خدا کا رکھ تو ڈر	اؤ اہستان بھی کسیر نہ

چٹلی کی باتوں کو یقین کرنا گناہ کبیرہ ہے

ساعہ باران بطن وغدا رجا	علم ان پانچوں کا غیہ جوتے
اولیٰ باتوں کو یقین کر پوچھنا	او۔ بد ہی جو سبوں کا پوچھنا
کوئی کافر سے وہ ہو کا نہ تر	جوسا پوچھنا کرے عیبی خبر
ہی مقرر مان لے اس بات کو	علم غیبی خاص چٹلی ذات کو
اولیا کو اس قدر مفہوم ہو	حق کی جانب سے جو کچھ معلوم ہو
پوچھنا اسکا نہیں اسی ضرر	موسمو کی ہونو غمی کو خبر
اور نہ پوچھی تو کہ ترک اسکا	وہ نہیں ہی غیب ہی ایک باب

خبر موسم غمی بجابی معلوم میثود نہ خبر نزول باران کہ علم غیب
مخصوص سخن است و سوائی خبر موسم کہ بجابی است خبر دیگر از

نجومی معتبر نیست نه خبر سلال و نه غیر آن و معلومیه موسم مجابی است

و علم غیب نه و نه رسیدن آن هم صواب

قال قرآن تکبھی شکر اعتبار | کیونکه فرمایا نهین ہی کرد کار

فائده در بعض احیان

هر چه کوئی نزد خوابیده کلام | بنید او در خواب کاسه آن تمام

نشمینا گناه کبیره ہی

نزد امام اعظم حد سکر و رشکتن وضو اینکه در رفتار نفسش آید و پس
که ایقدر وضوی شکند سکر و حد سکر در حق واجب شدن زدن حد
آن اینکه نشناسد هیچ چیز را تا آنکه نشناسد زمین را از آسمان که در
آنوقت حد شرب زدن واجب میشود و حد سکر و حرام کشن شی
بآن همین قدر است که بعضی مهبوده از زبان وی بر آید که همین قدر
سکر در بر چیزیکه باشد حرام میشود آنچه نیز نزد یک امام اعظم رحمه الله
علیه لیکن نزد یک صاحبین پس بر آدن کلام مهبوده معتبر است
و در همه جا که مذکور شد و نزد شافعی حد سکر در همه جا ظهور و نشر است
در زنتن و حرکات کردن مطلقا که بانیقدر نزد امام اعظم وضویشکند

مضمون حدیث انساب من انفس کن
لا یتوب له ذنوبه الا ان یؤتی من الله
القدر و ان الله یقدر علی کل شیء
است که بعد از شفا با جا از طهر پاک
لیکن بعبودت بجوم القدر و انفس من انفس

79

ہی پر اچھ کوشت نمود کے شرب
 سیندھی اور تازی بھی مست پی جائے
 خمر نام شیرہ انکور دان
 ہو وی کا فرد اسکے ہی تحلیل سے
 دھوپ میں رکھ کر کو کر بانگ
 جستی نامو فائدہ اور ہو عذاب
 اور نشہ سب طرح کی ہیگی حرام
 قی برائی آکل خنزیر سے
 روشن جب جاوین ذوی الافہام کے
 عقل جب جس چیز سے ہو کتا
 سب گناہوں کی نشہ سرداری
 گر کہلادی کوئی کسیکو کچھ حرام
 سب گناہ ایسی ہیں انکو جانو جبہ
 باز رہنا کار بد سی خوب ہی
 اپنی آنکھوں سے تو آنسو کو بہا

لھانے پینے سے ہو ہر ایک کے غدار
سکر مین سے ہوا نساں خوار و
کھف برآرد ہم شود مسک جو
عود ملت ہو دے پہر غلیل سے
سر کہ بن جانا، اسکو گھر میں رکھ
دور رہ اسی وہ ہی فعل خراب
دور رہنا انسی ہی ہون کا کلام
شاہدان زور کو تعزیر ہے
ہون نشہ سے تو کنہہ اقسام کے
اسکی فاعل سے تو ہودین کی گناہ
اسکا دمن تو ہمیشہ خوار ہی
جب بچانے اسکو قی کر دی تلم
کر کمری ہو عاقبت میں اسکی پو
توبہ بھی حشو سدا مرغوب ہی
وقت استغفار و قرآن ای فنا

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

کرم مودی دفع ہوں مقاب
 عرس و مندل بوجہ تو اسراف
 نے ضرورت گہی چرخون میں ال
 تیلکی جاگہی جلانا ہی گناہ
 من حکم باشدہ اباک ہی غلام
 جان بدوت معلوم دہشی نامدار
 ولین اپنے بادشاہ کا بیان
 ہی تکلف واسطے سبکی حرام
 مات دنیا کی اگر ہو کام میں
 گرزبان پر نیری کچھ بھی بات

ہی روا اسکو جلانا داس سے
 اور وعید انکی قرآن میں صاف
 مال کے تصنیع سے ہوی نکال
 ایسی کامن مت کر مہتو باہ
 اور بضر الصدرفی العشر حرام
 ہتی بھی اور پاوٹی ای باوقار
 زندگی میں حقکی تین چہماں
 جو خلاف شرع ہو ای نیکیاں
 دل ہی مشغول حقکی نام میں
 بہر دیر نقش اسم ذات ہو

تنبیہ

انگلی اور مونڈوں سے گرکانو کو بند	کر ہو سوتے وقت آواز بلند
متکر و سونہیں لوگوں کی خلل	دھول ٹنگی کو بجا کرنے محل

تنبیہ

ہو رضاعت بچہ کی دو سال	چھ مہینے بڑھ کے فرائی امام
------------------------	----------------------------

کرم مودی دفع ہوں مقاب
 عرس و مندل بوجہ تو اسراف
 نے ضرورت گہی چرخون میں ال
 تیلکی جاگہی جلانا ہی گناہ
 من حکم باشدہ اباک ہی غلام
 جان بدوت معلوم دہشی نامدار
 ولین اپنے بادشاہ کا بیان
 ہی تکلف واسطے سبکی حرام
 مات دنیا کی اگر ہو کام میں
 گرزبان پر نیری کچھ بھی بات
 ہی روا اسکو جلانا داس سے
 اور وعید انکی قرآن میں صاف
 مال کے تصنیع سے ہوی نکال
 ایسی کامن مت کر مہتو باہ
 اور بضر الصدرفی العشر حرام
 ہتی بھی اور پاوٹی ای باوقار
 زندگی میں حقکی تین چہماں
 جو خلاف شرع ہو ای نیکیاں
 دل ہی مشغول حقکی نام میں
 بہر دیر نقش اسم ذات ہو

اولین از شافعی اور دو امام ^{چند} بعد یا مشر رضاعت ہی حرام	ایک دفعہ چوسی سی ثابت ہو
پانچ دفعہ شافعی اولین ہیں	ہو کسی بیت میں پنی ہی حرام
ساری ماتی فقہ میں جو ہیں تمام	ہو رضاعت آدمی کی دوسری
نامہ بعد از مدت معہود سی	

واجہال محرمات رضاع درین یک بیت است و تفصیل آن در شرح وقایہ صدر الشریعہ بیت اینکه از جانب شیردہ ہمہ خویش منہ

و نہ جانب شیرخوار ز وجہان و فروع

حکم کا اسقاط ہی مجہور روا	نامی صورتہ جہی تک گمرا
---------------------------	------------------------

بیان باقی گناہوں کا بطور مجمل کے

مجملاً گناہوں میں یہاں سے بیان	اور گناہان کبار کو عیان
کوئی باقی میں سن رخصت کر	مجمہ سے تو امی مہربان ان سکا حال
تو نہ مرتد ہو کہ ہی بدارتداد	دو جہان کا ادوسی نازل خود
ہر گنہ کو توبہ استغفار ہی	بجہی اس سے اس گنہ کی ماری
کفر کا توبہ تو ہی اسلام سے	لاوجب ایمان تو امین رہے
جو کوئی مر جاوی کفر و شرک پر	جائی اسکی ہی معرور و سقر

اور نہین مقبول ہو ایمان بہ
 مسخری قرآن سی کرنا برا
 فعل بد پر تسمیہ کہنا حرام
 اور بہی مسجد کے تین تنگہ خزا
 مارنے ہنبار ناحق کھینچنا
 نام حلو گم کری کوئی پامال
 ناہو پانی ہی تنیم کا رواج
 و در مرض کا ہونیم ہی روا
 یا مرض یا خوف و زبر عجز
 ہووی سک ہراہ کری تو وضو
 غسل خون پیشاب سی پر
 نین روا محرم کہین ہو صید ہر
 نین علاء بن روا ہوشہ مگر
 جا کر قبلہ سی مہ کو مت ہرا
 کہنا نایتہ اور لہو کا ہی حرام

اور تائب کو بہی ہووی تسی پاس
 ہی برا کرنا خدا پر افترا
 اور بزرگی کفر کی بدتر ہی کام
 ہی ہویت اللہ مساجد درکتا
 بد ہی اس سے قتل ہو جا و روا
 دو جہانین او سکیتین ہو کا مال
 شرع میں ہی اکثر اشیا کا علاج
 یکد و نیت جو کری تو وہ ہوا
 بین تنیم را توازین صواب
 جمع کر باسن وہ دسی کو تو
 یہ مثل ہونڈی ہی نہا یس
 ہون جنابت و حرم میں ہو اگر
 ہووی وہ تعظیم حقانی سی کر
 واسطی سجدہ کی ہی مرد خدا
 اور مرا موہن جو ہی مذکور نام

[illegible]

۵۳

ہوین کو بولی نصیحت ہی رسول
منع کے کر تگو کچھ قدرت نہ ہو
ہوین کو حضرت نصیحت ہی کہی
ہوین کو بولی نصیحت ہی رسول

منحصر برین یک حدیث نیست بلکه تائید این دو فعل که امر معروف و نهی از
سنگر اند و قرآن و حدیث بسیار آمده و خدمت همین دو کار راحت
و عامل این دو کار را محبت کند و ریختن خمر و امثال آن کار را بخلط
در حساب و وجوب محبت با شایسته

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
وَآيَةٌ عَلَيْكُمْ لِنُفْسِكُمُ الْإِصْرَ كَمَا مَنَ صَلَّ إِذَا جِئْتُمْ
مِنْ بَيْتٍ مِنْ بَيْتِ اللَّهِ فَسَبِّحُوا لَهُ كَبِيرًا وَسَمِعْتُمْ

رکھہ کی قدرت امر و نہی اللہ کی
 تنہ دنیا بی سبب غوشن
 فضل روزہ کر رکھی تو حکم لی
 عالمون کی ہی امانت یون اگلی
 نا کر ی جاری تو ہو اس پر بدی
 واسطی شوہر کی زد و جہی کین
 کمر نہ دیوی حکم تو وہ نارہی
 حافظہ کی ہی حصارت یون کہی

علی

[illegible]

اور ملائک سی خدا کی رکھنا کہ	ہی امانت انکی میثک کار بد
گذری باتو پر قسم کہا ابرا	جھوٹ کر سون ٹکوبین یوں چنا
اور جو اکھیلنا بد کام ہے	دو جہانین کار یہہ بد نام ہے
نرد و شطرنج و پتنگ گنجنا	شرط و طرفہ سی ہو بازی جوا
وہ سی الفت کافر و ملکی ہی	یہہ ہی ہنی قرآن میں نیکنام
کام جس سے نکلی اسکو چوڑٹ	دوستوں کی دل کو ناحق ٹوڑٹ

فائدہ بجل معترضہ

بدانکہ کرویت و مدور بودن زمین و آسمان را گفتہ اند کہ کثرت
ہر دو معارض شرع نہ کہ قول شارع مخالف آن نیامدہ و همچنین
اختلاف مقدار و اعیان شب و روز بحسب اختلاف المکنہ باوجود اتحاد
زمان کہ در علم ہیت مبین است مخالف شرع نیست کذا اقل بعض
الافاضل اگرچہ احیثیت این امور با شرع بغیر خلاف است و غلبہ السیاق

باز رجوع بہ بیان گناہان

صحت بدسی ہی تو پر ہنر کر	کہ ہرین مت و ہی چلنا تو اسکی گھر
از بدن تعظیم ناید با نیاز	غیش زد عورت بحضرت دناز

نیت اصرار اور اصرار ہی گر ہمیشہ کوئی صغیرہ کو کمری تو کن منع صلوة و ذکر حق ہم مکن سعی خراب مسجد	ہی کبیرہ پہ نہ کنہ میں امی لی وہ صغیرہ بھی کبیرہ ہوا سی در مساجد خایف رب العلق ہم مرغبان جان شیخ و مرشد
--	--

از مثنوی مولوی روم

اللبان تعظیم مسجد می کنند آن مجازست این حقیقت امی اور بخانا بستی کفار سی پہ پہی ہی بیشک کبایرین ایک ہجرت پہ کہ چھوڑی کار سجدہ عبدیت کا ہی کفر تباہ ایسا ہی توی بیچہ حکم طواف اور صغایر عفو ہوں حسنات حق کی ڈالنی عیب کو مت کھول ہی فرایض کا نوافل کا ہی قرب	در جغای اسل دل جد می کنند نیت مسجد خردرون سرور مسجد نقیضت و کثرت کر کے ہجرت شہر کو اسلام نقش قرآن سی کہ نین ہر گز روا توبہ استغفار کر کر اوسین غیر جھگو اور سلامی ہی گناہ ہر گنہ سی رکھ تو اپنی دل کو صاف روزہ و صلوات دین اور را مت گناہوں کو تو اپنی بولدی مشتہ در بند و ترک عجم و عرب
--	--

<p>ہو ریائی کے نوافل ضبط سب ہو مرائی کی عبادت سب تباہ موت کے دو ہونین نکالو جیسری کر عبادت کوئی سنائی کو کری جب عبادت کوئی کرے خاص افتداسین کسی کر کرد</p>	<p>ملک مشک شرعین اور سقاغب واسطی سکی عبادت ہو کناہ تب وضو جائز ہو ای حب میری یاد کھانلو قریب شرک ہی نیت خاص خدا کے واسطی یہ حکایت مثنوی سی تم پر ہو</p>
<p>عنوان آن حکایت مثنوی انیکہ لکھتہ</p>	
<p>از علی آموز اخلاص عمل اور فرایض میں نہیں سکی یا</p>	<p>شیر حق راوان مطہر زوغل فرض پڑھنا ہی عتاسے پہلا</p>
<p>تفہیم</p>	
<p>علم بہ باب رکوع و سج کا بھی سر پہ رفعہ تار تو وقت نماز دیکھو ایک ڈرس تم چھوڑو عمل مسجد میں فرض کا پڑنا پہلا ہی نفل اعمال کا اخلاص پہلا</p>	<p>معموم و اسلام سکی تم بن سبھی پہچھی پوچھو اسکا با نیاز تا نبوی دین میں تلوخل اور نوافل عمر میں کر لیا او ہی ریا سموس تو بچنا پہلا</p>
<p>ہوئی</p>	

مستور خود اندر دست
 سر خواند جایز است و بیازنجابه
 خفا کند که قالدوا ۱۲ غلام علی الدین و دیگر
 علم الوقت یکی از غلامان قدیم محمد روشن
 نام اینک مصحح از خدا شرم دارم
 در ۱۳۳۶ فائده بیرون کاری کرده است
 یا علی فکند در آن کار شمشیر شکسته
 که مبادا خشم گیرد که در وقتکه افتاد
 او در آن کار شوند و شمشیر یک افتاد
 شوکت بدوی گوید که در آن کار افتاد
 شمشیر یک اندر آن من نیز شمشیر یک افتاد
 اندر آن کار دینوی و اندر آن
 عبد الحکم بازیگر یک اندر آن
 مانند آنرا از بدخل از کار می دانند
 است نه کار دین در آن و در وقت
 آمده که بدخل کم رفت شمشیر است
 دست خود و بر وزن فاعیل کار دین

پہلے

فائدہ ہمہ اکابر دہلی برین فتویٰ باب شیخ محمد تلمسانی مغربی مرحوم
و دشمن شدہ بودند و شیخ از دہلی برخاستہ رفت کہ این فتویٰ فوشتہ بود

سب اکابر ملکی بدین شاہ کو
 موزیان سب وجہانین تہا
 جاوی جو مقبول ہو اسی سزا
 لی کہ مظلوم کے دوزخین جا
 جاوی ظالم لے کہ اندر سقر
 تب کناہ غیر جاوین سب ہی
 اوسکا بھی کرنا ہمیشہ میں پہلا
 ساری دوزخین طین تورو
 رکھی اوسجا کہ گنہ سجد و بال
 غیر از خربت ہی اسی محترم

دوایک جهت از دست تقریباً یک ربع در عرض برآید
و ده تا از آن تقریباً دوایک یک ربع در عرض برآید
و این نوزده خضال در جهت مذکور
تقریباً فایده هم در خضال
نوزده کم شود

من مصلح رہا بر من اتقا فطرح شد
خود را به یوم القیامہ علیہ السلام

۵۹

شرط و وجوب جمعہ وعیدین کہ ہر دو در ہمہ شرط بر ایند

جمعہ واجب فی زن و بیمار پر	اور نہ عبد و بچہ ہر شمار ہر
اندھی اور بیمار کو فی جمعہ حج	لنگر ٹی کو بہی ہنیں ہی جمعہ حج
بیکان سبکو ہو پڑنے سے روا	ہین او ہونے کے شرطان کچہ جدا
قطع منکر کی تو امید کو	پاوی حقیقی تا امید اپنی کو تو

بیان گناہان صفایہ نیز

کبیلنا سب طور کا ہی کار بد	نین کبا یرین کہ ہو دی سکی
کبیلنا سب طور کا باطل ہوا	اسپ و قوس اطمیہ سی ہی روا
جو سنی پر بات مہ سی نکال	یہ کنا ہونین سمجہ ای فی مقال
پانچ روزی سالمین ہنکی ہر	اور چھپا نا علم کا بدتری کلام
مت اوٹھا سجدہ نین و ابہام	ایک کو بہی مت اوٹھا اپنی با وفا
اور عصیان ہی بلا احتکار	عامل او سکاد و جہانین نابکار
خلہ تا ہی توانی دمی بجا	غلہ کو لے آئے آکے تو بخا
عہد کر کر توڑ نا بیگا گناہ	ناقص عہد خدا ہو رو سیاہ
ہی توسل از عباد حق بجا	اور استمداد روحانی روا

و مری کہ در طلب و غلبہ زیادہ از
عبدان گناہ کہ بہر است و مری کہ
و ان زیندگانہ مغنیہ و کردہ و غنیہ و
و کہ وہ نہ ہی بعد از ان گناہ شامل بن
و کہ وہ نہ ہی بعد از ان گناہ شامل بن
و کہ وہ نہ ہی بعد از ان گناہ شامل بن
و کہ وہ نہ ہی بعد از ان گناہ شامل بن

من مصلح رہا بر من اتقا فطرح شد
خود را به یوم القیامہ علیہ السلام

در حق جنب

تا دره رانی برین نوبه نیکام
 لب کرپوچی تو کیا بکا سلا
 و ما بونا لب از محبوب نین
 شمع کم که ذکر سے ان جو رزی
 در جها و غازیوان سی درین
 حبیبی مال عورت ملی سے نامور دور
 قنع غزل کر وسیع اپنا تو طرف
 غمباز کیو ہی میجی چوڑنا
 ہی غم دشادی لباس و خانه نیر
 نین نفاس و حیض من ہی ملی
 لبیک نہت کور و ابرہ نامی چہ

۱. رسم زوجانین واجب کام
 بار زوجه جمع کرنا ہی روا
 اتیل زوید سے زیارہ نین
 جو بنو مقصود سند چوڑوی
 در اذان کو تک ایل قرآن
 در آری رخصت ایل قبضہ ہی دور
 کمر و جوح مرغام من اللطیف
 مان لی معنی نین و آری روا
 فخرج کو آہ سے کچھ کم رکبہ غیر
 مسس ملحفہ مور نوکولی ملا
 او جنب محدث کو بھی ایسا سمجھ

در حق جنب

ابن نخوان معصف ز بعض بن شد

غل یکن کیر مصنف غر غرا

این فتوی مخالف متون و شروح فقہ است لیکن بعض اکابر در
 حق جنب فتوی داده اند و اند فتوائی صاحب ہدایہ کہ خروج از

لب این عالم بختی که بر این عالم است
 لب این عالم بختی که بر این عالم است

و از آنجا که در این باب یاد شده و در بعضی
از کتب دیگر نیز آمده است که در این باب

[illegible]

<p>قرصہ ناقص وضو است نہ اخراج کہ اس نیز خلاف الترتیب گفتہ است</p> <p>مانند دلیل بہ بسیار پر دین پخلیل طعیور وغیرہ امور</p> <p>غسل کی حاجت سی سب کا مان کر ہو</p> <p>نہیں ہی جانیز کر کوئی پڑہ لی نماز</p> <p>بی سبب نہیں جلتی کا کرنا بسلا</p> <p>کر فی ہین جو کام ملکہ عورتان</p> <p>ہی جبریل اور لعن کا ربو الغضول</p> <p>کر نہ ہو دی بندو نا جیکو نسو</p> <p>کر تو عیب مرد وزن ظاہر کری</p> <p>مان نہ گیری تو خطائی فہی کمال</p> <p>نیچہ تختی کی اگر دامن ازار</p> <p>لی ضرورت فی روا انسان کو</p> <p>بی سبب جرج مشالی نہیں روا</p> <p>اوندھی سونا بی ضرورت نہیں روا</p> <p>اغطسی کے مان منی کا پاک ہی</p>	<p>سور او سک اور عرق ظاہر کہو</p> <p>غسل کی حاجت سی ایضا صاحب نیاز</p> <p>نہم کر ایضاً صدق و صفا</p> <p>بی ضرورت او سکینین سمجھو زیاد</p> <p>مہ پت مارو کہی حضرت رسول</p> <p>احتساب سنت سمجھہ مرد نکو</p> <p>نیری بھی عیب ظاہر ہون ہی</p> <p>ہم مکن دل را مکدر از طلال</p> <p>مرد رہی کبر سے ہووی وہ خال</p> <p>وشم کرنا ایسا ہی حیوان کو</p> <p>در حق انسان و حیوان ای فقی</p> <p>بلکہ مبغوض حق و شاہ ہدی</p> <p>شنافی کی مان منی تو پاک ہی</p>
---	--

[illegible]

۵۱

ہی حریر و زرسی چار انگل روا
 چار انگل حاشیہ پیری بنی
 بہت جوان ہو تو ریشم پہنا
 اور پھر دیکھو تو ریشم پہنا
 ہی روا وہ ریشمی کپڑا کہی
 فرش و تکیہ ہی روا ابریشمی
 حلہ حر اکو جب پیری بنی
 طبلان وجہ شامی کوی ہچا
 عورت کو سب روا زیور رکھو
 پہنی ہین پیوند کر کپڑی کتین
 نین نجس کہی سمجھ اسبا کو
 زنک مغرہ یعنی کیر وہی روا
 گرچہ اصغرین پڑا ہی اختلاف
 زنک سبز و اکری و مندل جا
 طوسی و ہم کاسنی خاکسری

صحب عادیہ مردنی کر ہو رکھا
 کر کناری زر کی تب جائز ہی
 مرد کی بھی واسطی جائز ہو
 زخم سنی پھنی ہی مرد و کوروا
 جسکو آڑی تار ہو دین سونکی
 لیک نا کرنی سی اسکی نین کی
 تب مخطط کو رکھی جائز ہی
 سید مرسل کو لوگوں کی پنا
 منطقہ خاتم ہی مرد و کو کہو
 خوش کئی ہین ات کو کپڑی نہیں
 مرد محرم و رسنا پیری کہو
 زانکہ آن خاکست زنکین مخلصا
 لیک اصغرا بابیض و اصراف
 اور تنک و اسود و نیلہ روا
 لیک از و زنک باید شد بڑی

مرد و عادیہ مردنی کر ہو رکھا
 کر کناری زر کی تب جائز ہی
 مرد کی بھی واسطی جائز ہو
 زخم سنی پھنی ہی مرد و کوروا
 جسکو آڑی تار ہو دین سونکی
 لیک نا کرنی سی اسکی نین کی
 تب مخطط کو رکھی جائز ہی
 سید مرسل کو لوگوں کی پنا
 منطقہ خاتم ہی مرد و کو کہو
 خوش کئی ہین ات کو کپڑی نہیں
 مرد محرم و رسنا پیری کہو
 زانکہ آن خاکست زنکین مخلصا
 لیک اصغرا بابیض و اصراف
 اور تنک و اسود و نیلہ روا
 لیک از و زنک باید شد بڑی

ہی مضر اور معضری حرام	سرو کو نین عورت کو نیک نام
رنگ اسود اور امیض میں سزا	میں غلاف کعبہ قرآن اویہ ما
کالی کافہ موشان گوری زمین	غافقہ میں موشخان گوری میں
عورتوں کو بی روزیور تمام	نیک بسن زر کی میں سیکو خط
رو پا جو متیار کو ہودی لگا	مثل خاتم وہ بھی درو کو روا
اجنبی عورت سی تو خلوت نکر	نام پر اپنی یہ بدنامی نذر ہر
مت مناع غیر ہر تو کر نظر	خوارش دس کی بی وہ ہر خط
ہی سیاست کام شاپو نگاہ نام	حاکمو کو عدل لازم واسلام

تنبیہ

باپ ماکا کسی تو مست عیب کہ	اور میٹا بیٹی پر مت عیب دہر
عیب کر نیکو بیت بد کام جان	کنبی نوٹ کو بی اچھا چہان
نوٹ دیاں اور بی بیان جو ہون	اون سوا خلوت کنز فی قبال
ہودی کوئی عورت اگر بی سزا	اوسس منہ بات کرنا میں سزا

تنبیہ

کر قباح ت نا ہو جاد عورت کی کہ	اور تو عطا یاد رکھ مہ کو بہر
--------------------------------	------------------------------

مسجد اندر توجہ ہو کر نماز	کر وضو کی سجاوہی ہی بہلا
ایک دو گانہ چٹری جب مسجد کو جا	اور وضو کے بعد ہی تاخیر پائے
روز و شب جمعہ کا مت تو خاک	روزی اور طاعت سی رکعت پر
ایک دن کیلک یا پیچیں کا سات	اوسکی رکعت نابیکراہت ہو دین

تنبیہ

رکعت رضا مندی خدا اور دین	اور رسول حق سی اور امین
کف میں خانی سی تو نیزار ہو	آگ میں جلنی سادہ دشوار ہو
تو نڈی شرعی کو تو آزاد کر	اور اس سے کر نکاح ای یا خبر
وہ کہ کالی ندی ای باخود	خواہش حق سی سمجھ نہ سکت
کار بد ہو دلو تیری نامراد	نیکوئی دل ہو نیر اشا و شان
بات میٹھی کر تو دلو شاد کر	اور سماعت کر کہلا امداد کر
پڑہ نماز کو تو باطل قیام	اور حذر رکعت ہر بدیسی نام
پانی کھانا حد سی تو زائد کھا	نعمہ دو نعمہ کی خالی چھوڑ جا
جو موٹا پا ہوز یادہ اکل سی	وہ ہی مغفوض خدا ای ذمی ہی
تیر اندازی اگر کوئی سیکھ لی	تنبیہ اسکتین ہر پناہیں ہر کر کہی

در صورت آلودہ وضو و شستن
حالت است نجاست
در روز پنجشنبه
در روز پنجشنبه

در صورت آلودہ وضو و شستن
حالت است نجاست
در روز پنجشنبه
در روز پنجشنبه

در روز نهم از ماه رمضان

در روز نهم از ماه رمضان در روز نهم از ماه رمضان در روز نهم از ماه رمضان

در روز نهم از ماه رمضان در روز نهم از ماه رمضان در روز نهم از ماه رمضان در روز نهم از ماه رمضان

هو ضرورت سی جواز بر خطه	هو ضرورت سی جواز بر خطه
بقدر اربعین جو کوئی جھو کا ہوا	بقدر اربعین جو کوئی جھو کا ہوا
بہرہ بقولہ مووی کا بیان بکار	بہرہ بقولہ مووی کا بیان بکار
سود کھانا میں رو کر چہ کام	سود کھانا میں رو کر چہ کام
کھائی صحابین مسافر چارسی	کھائی صحابین مسافر چارسی
گر نوالہ موصل میں پھنس گیا	گر نوالہ موصل میں پھنس گیا
نص سے جائز حیلہ شرعی سمجھ	نص سے جائز حیلہ شرعی سمجھ
ہی تو بہ قبل بد زکات	ہی تو بہ قبل بد زکات
لیک بی حیلہ مذہبی سی بہلا	لیک بی حیلہ مذہبی سی بہلا
نیں رو اسدا تو صدقہ زکوٰۃ	نیں رو اسدا تو صدقہ زکوٰۃ
ہر مدی سی حق رکھی اپنی پناہ	ہر مدی سی حق رکھی اپنی پناہ

تنبیہ فائدہ

چون رمضان را تمیم گفت حق	حمیہ واجب کرد آن رب الظن
نیں رو اصدقہ بفرع و ملک اصل	ما شمی زوج وغنی کی دیکھہ فصل
اتھا الصدقات للفقر ابخوان	واجبہ کفعم قبل ازیں ہم راست دان

عالمان

کرمی که در دنیا است و در آخرت بهشتی است	تو اوسه فو قیر کرامی با تمیز
این دو سه بیت اخیر در مصلحت دنیا است و از قرآن و حدیث نبوی اگر چه درین حال خاطر نیامده لیکن بسبب مصلحت رواج تحریر یافته	
او رخصی کرنا تو هرگز نمین روا	عاقبت مین او سکی جو بدتر سزا
یبه گنا مان جو کله باب مین حرم	بس صغایر او رکبا بر مین تمام
مومنون کو با در کهنای مژور	او در کرنا او سکی تین اسپه دور
بی روا ترک اوانه حبه جیاد	کر دین واجب چارده گنا مان
تم غلط مین شکر و استناد گی	منع تابیری سی تل کی مین
ایک ایک تن سکو مینای مژور	منکر و دشمن کی مرزی سی سرور

نصیحت

بعد عصرای صافی سرو جلی	منع کهنه سی کسی مین حبلی
خرم سی کر کام او رتد بیز سی	مت گمان بد کر تو بن تحقیق کی
چو هر کر جوتی کر هرگز طوف	کیونکه سارن لبوی کرنا بودی
ضبه و مکیون در کو خوب بی	و در حرم مین خوب بیه سلوب بی
او ر زبان جاری ره بی دکار	دل کو بی مشغول رکعه کار مین

پویا

در بیان صفتی از کرمی که در دنیا است و در آخرت بهشتی است
 این دو سه بیت اخیر در مصلحت دنیا است و از قرآن و حدیث نبوی اگر چه درین حال خاطر نیامده لیکن بسبب مصلحت رواج تحریر یافته
 او رخصی کرنا تو هرگز نمین روا
 عاقبت مین او سکی جو بدتر سزا
 یبه گنا مان جو کله باب مین حرم
 بس صغایر او رکبا بر مین تمام
 مومنون کو با در کهنای مژور
 او در کرنا او سکی تین اسپه دور
 بی روا ترک اوانه حبه جیاد
 کر دین واجب چارده گنا مان
 تم غلط مین شکر و استناد گی
 منع تابیری سی تل کی مین
 ایک ایک تن سکو مینای مژور
 منکر و دشمن کی مرزی سی سرور
 نصیحت
 بعد عصرای صافی سرو جلی
 منع کهنه سی کسی مین حبلی
 خرم سی کر کام او رتد بیز سی
 مت گمان بد کر تو بن تحقیق کی
 چو هر کر جوتی کر هرگز طوف
 کیونکه سارن لبوی کرنا بودی
 ضبه و مکیون در کو خوب بی
 و در حرم مین خوب بیه سلوب بی
 او ر زبان جاری ره بی دکار
 دل کو بی مشغول رکعه کار مین
 پویا

بجیل صریح است اسیر آن در می آید و قطعه بیانی می آید صاحبان ملک و فی الواقع شیطان فافان ذکر الله و رضیع الشیطان منقاره فی قطعه و در کسر می آید

[illegible]

غلق نافه خوب بشمار طوطو را زمین آستان
 فانی چون دلاکات درین سبک آرد
 شربت انس دل از دوا مضطربین آرد
 نازک لب و زلف و زلف و زلف و زلف
 من زبانت نمی دردمس آرد
 با کرم زمین و زمین و زمین
 غلق نافه خوب بشمار طوطو را زمین آستان
 فانی چون دلاکات درین سبک آرد
 شربت انس دل از دوا مضطربین آرد
 نازک لب و زلف و زلف و زلف
 من زبانت نمی دردمس آرد
 با کرم زمین و زمین و زمین

<p>توڑ حرص نفس کو پر کام مین انہو پسندی چھوڑے توراہ عجز کلام کرے عاقبت کے واسطے کجا ایسا حیلہ جو کہیو ایسا بہ جتنہ جب تلاوت ہو تو اولیٰ الفتنہ ہی محل دسوا سس کا امی یا شرف اور حواسن الطہنی سی فکری</p>	<p>توڑ حرص نفس کو پر کام مین انہو پسندی چھوڑے توراہ عجز کلام کرے عاقبت کے واسطے کجا ایسا حیلہ جو کہیو ایسا بہ جتنہ جب تلاوت ہو تو اولیٰ الفتنہ ہی محل دسوا سس کا امی یا شرف اور حواسن الطہنی سی فکری</p>
<p>تنبیہ</p>	
<p>عزم و ادب و علو ، عمن بر خلافین شفقت و احسان کن فرصت عمرت غنیمت دان و لا ہرچہ در غفلت نیاید دان غلط ورتاسف نیت ہرگز فائدہ کہا نی پنی رہنی کی حاجت بکا ہی سر ایل نفی حرا و باس</p>	<p>عزم و ادب و علو ، عمن بر خلافین شفقت و احسان کن فرصت عمرت غنیمت دان و لا ہرچہ در غفلت نیاید دان غلط ورتاسف نیت ہرگز فائدہ کہا نی پنی رہنی کی حاجت بکا ہی سر ایل نفی حرا و باس</p>
<p>باقی کسان صغیر در رسالہ دوم نیز بیان کردہ می بشود</p>	

عرض سلام بر سید انام علیه و علی اله و اصحابه افضل
الصلوة والسلام من التسبیح الاکرام

سلام ای بیابان بنی آدم بر سلام	سلام ای بیکر کز کفر طول کلام
سلام ای مادی راه بین	سلام ای بانی دین مبین
سلام ای محزن جود و کرم	سلام ای مدن فیض اتم
سلام ای چشمه آب حیات	سلام ای مادی راه نجات
سلام ای خالص مقبول خدا	سلام ای پیشوای انبیا
سلام ای بنده ات خوش طبع	سلام ای پاکرت فلان جور
سلام ای باعث هر جزو گل	سلام ای مفتد انحر رسل
سلام ای صاحب عالی وقار	سلام ای شافع روز شمار

لابن از ماصد در رود و صد سلام
باید هم بر آن اصحابش تا ختم
نخستین

تمت بالخیر

هو

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على حبيبنا سيد المرسلين
محمد وآله واصحابه واتباعه الى يوم الدين اجمعين اما بعد فيكون
عبد الكريم ابن عبد القادر که بوقت جلد بن چنان عزیم
خاطر مصمم کردید که کتابی را که در میان این دو مثنوی است بیرون
آورده این دو مثنوی را در یک جلد شیرازه کشند و کتابی
که در میان این دو مثنوی بود بیرون بکرده شد اگر چه در آن
هم ابیات مثنوی بسیار مندرج اند سوای این دو مثنوی
لیکن نیز آن کتاب بسیار است از نظم آن بنا بر آن مناسبت
چنان نمود که آن کتاب را با کتاب اخیر که آن تمام شریعت

یک جلد شیرازه بسته شود چنانچه این دو مقنونی
 میرازه بسته شدند و این همه موافق حکم بود که بعمل
 آورده شد و چشم این کتاب هدایت الایمان را باید کرد
 و کتاب بحر موج بسبب کلامی بسیار و نیز بسبب اینکه نفعیت
 در امور دنیا است فخطب میرون ازینها داشته شد و کتاب دیوان
 در سه زبان نیز و کتاب صلوة علی النبی نیز برای رواج علیحدہ عموماً
 للغاية و آنرا بکلی خطبه کتابی که مشتمل بر اسمای کتب بسیار
 و نیز بر اصطلاح علم خود قراوت است از آن کتاب در اینجا نقل نمود
 شد و آن اینکه مختصر از خطبه کتابی از تصانیف فقیر الی اللہ خادم
 علم مولوی سید یعقوب مقبول است که برای برآوردن حاجات خواننده
 شود و ختم صغیر ۷۷ و ختم کبیر ۷۰ بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ
 محمدک یا من البجوع الیه فی البدایة علامۃ کشف و خیمۃ کنز الہدایة
 فی النضایہ و فتح عینی العون و العنایة مع المحفظ بحسن الحامیہ و آتہ
 تیسیر بقان التہذیب لنظم عمدة جوابہ المحتاجین فی اشرف سلك العباد
 و نشر نخبہ در الدقائق علی عیون و نجد الاشارات مع لطف حسن العنایة

بالنفاية والخنوع لديه مع العجز والافتقار اليه بالغاية موجز نفيس سباب
 قانون كليات ذخيرة الشفاء والوقاية وحكمة عين علم سديد عجرات
 معالجات النجاة والكفاية تجريد كيمياء السعادة في البداية ولحانة سفينة
 الدراية على متن قاموس مجمع بحار التحقيق وانهز التطبيق ومقام ملحق
 البحر القين وانهز التوفيق محيط افق مشارق شمس الفوارق القربل مع
 تجويد الرعاية بارمال منع الزاد ونفحات ريح التوفيق وافرغ بلبلوغ
 على متوسط الطريق الذي هو الصراط المستقيم والمنهاج للتقويم الواسل
 الى سائر المقاصد الحسنة الكافية الشافية الوافية الحادية لاصول
 مدارك الرواية مع امداد الفتح المعنى نخزنته الموهب اللدنية واحياء
 المعالم والنتيج والزيادات وشرح الصدور بمفرد رشحات ما الخيرة
 وتوضيح خزائن عجائب المخلوقات وتلويح نكات جوامع الكلمات الطيبات
 وبتنويه بدور لوائح المصانج في مطالع مشاكي منا المعقول الادراك
 ولايل مواقف المعقول وادراك برامين مقاصد المنقول مع الحزور البين
 والاصلاح لايفضاح اللغات والبهام ارشاد لباب التقاسير وتممة
 الخفيض الخاويلات والنفس هيبيلات في واقعات انعبادات والمعاني

الاءه المتواليه لا تحصى ولا تعد ولو كان له البحر ماء والنقد ونعاؤه لم تترأس لا شئ
 الى الاءه السرمد ولو جئ مع البحر شبا للحد وانت الذي لم ين لمن جابح بحسب
 ان عبدك يا الله خصنا بجمع قنيتك واشهد مينة فقرأنا باعنا من غنيتك اللهم ^{شديد} الغنى
 غنيتك المنكر المشهور بالفضايج والقباح ويسر لنا طريق تعرفك
 المعروف بالعارف وتحفظ النصايج الخالية عن الفضايج وبما قاله
 المولود في المعنوى في كتابه المعروف والمشهور بالمثنوى واشهد
 ان لا اله الا الله وحده لا شريك له واشهد ان سيدنا محمدا
 عبده ورسوله وتحفة منظومة الفيتة ازمار دور الصلوة الكاملة الطاهر
 وهدية مبسوطة طيبة الوار جواهر السلام التامة المعطرة من ناخ
 نسخ جميع المعدادات على خلاصته معفات الموجودات كشاف
 بديع معان القرآن على النحو الذي رضى الله الرحمن من منطق ظليق فيض ولام
 متين انيحي بنور الحكمة الباقية كصور الشمس البازغة بتلويح منيف غيب
 وتوضيح لطيف غيب بتحقيق دقيق رقيق وتوفيق حقيق ملين بتدقيق
 حل المقام وتطبيق جميع المرام محل عواید مشكلات جمه وشفق قوايد موعود
 مهيه بدليل اديب ساطع وبرهان عجيب جامع بالكل شريب وناوید

واجتماع ثمنيه وترغيب تحرير شريقت برلين رالين وتقدير بلنخ عيقت
 فائقين مخفرا ومطولا ومجلا ومفصلا يتم به مصدر زقرة العنينين ويكمل منظر
 نور الكير عتين وثبت به نغزته الاشباح وتحقق به مراح الارواح ويحصل
 به الكمال جذب القلوب الى ديار روضته الحبيب المحبوب اتباع ضوء خصاله
 مفلح السعداء الاصدقاء واقدر نور شاميله منجح الادباء الاحباب
 مقدم الرسل امامهم بنو خاتمهم وبما هم نعمان خادمه كالرضوان حبيب
 رب العالمين ناسخ الاديان فاعل العطف ذو التميز والبيان عامل
 تقوية الايمان وتكميل الايمان افضل الاخيرين والاولين عبد الله
 سيد المرسلين واقف الضماير والمبهمات والمستترات عالم السير
 والاشارات والمضمرات احمد احمد النجاد النجاد المحمود المدوح الحميد
 لواء الحمد والمقام المحمود محمد المصطفى المختار الجالس صدر ديوان النبوة
 والرسالة الماحي بيارق نور جبهه ديوان ظلمة الكفر والجهاة والضلالة
 رقاب قلوب السعداء من رق عتايه الكفر والطغيان ومنور ظلمات
 الارواح بنور الهداية والعلم والايمان ذي الايات والمنع والاشارة
 صاحب المعجزات والفتح والبشارات فائق رتق امانى الاقلام

والاسنة فان لطف الالى الارقام والابنية هو الانسان الكامل المميز
خلاصة عدة فتوحات خرازين نفوذ النصوص والسطان المنتخب المتصرف
على جواهر عدة الذخاير ذوات نفوذ الفصوص خلاصة بستان حديق
الكلمات والفضائل ونقاوة دوحه الخصال الحميدة والشايل رحمة للعالمين
بلا ريب خازن مخزن فتوح الغيب الشفيع الحنان المنان لمن طاشت
وقايرة جملاته في الميزان عند نشر الكتب واسفار صحايف الاعمال
تجاه الله الملك الديان الذي اعترف بالنعمة ونضايه الجهاد والنيات
والحيون والالان وشهدت بجودة جواهر محاسن اصنافه عدول
النصح ولوايس الحسان مغنم تهاولة الفرقان ومجود سر حلاوة الاسلام
والايمان بالقرآن بتجديد قراءات حافظه عن تخفيف ترقيق القلب وتشديد
اماته زينة اللسان وتجويد اوصاف طاهرة وصفا باطنة تودي الى وصل
الروح والرحمان على تريل نافع لوقوف رسم مصحف وجه الاحسان
وتسبيل عاصم عن اوغام الحزن خلاف الشيطان مميل قلقله النفوذ الى
روم الطبايق فاتحه المراد المدوح بمديح قصيدة بانة سعاد التارك
لما طلبه الماسح باعناق صانعات جياذ قرم كمة القفال في الجهاد و

موبد الانحاب والابدال والاولاد والاقطاب بالارشاد صاحب
 الملك والسرير والتاج الذي ارتقى فوق الافلاك في ميلته المعراج
 افضل الخمسة اولى العزم مؤمنين به بالخزم بنية مهبط الوحي والملايك
 اتباعة في الجنة جلباء الارايك او صافه المجيدة في الصحاح السنه
 وغير ما ذكره شبيهة بالاعلول وفي الموطا والمساند والسند صحيح
 الجوامع وجامع الاصول المتجنب المتخلي عن كل الزايل والمتعلق
 المتجاني بجميع المكارم والفضائل وعلى آله المرشدين لتذكرة اخلاق الدين
 ولعبرة معراج علم اليقين استاذة فيض جميع تحارير اهل العلم والعرفان
 وشيوخ كمال كل من جهابذة اهل الايقان والاثقان الكاملين في ملك
 الارشاد والهادين لمنهج السداد منابع مخ الخيرة الجارية ونيابح
 فيض فتح القدير البارى ومن جملتهم افاضل اصناف البشر الائمة الاثنا
 عشر رضي الله تعالى عنهم اجمعين وعلى صاحب الخوارق الباهرة
 والكرامات الظاهرة ذى المعارف والمناف والمفاخر حبه نا وشيخنا
 ومرشدنا محي الدين السيد عبد القادر الجيلاني البغدادي رضي الله تعالى
 عنه وعنهم فبا نوسل بهم يحصل اسعاف الحاجات وتوفيق اخلاص العمل

وتبذيرها بالاشتغال بالكارهم واذا كاربهم في عمل اليوم والليله تعزير
 مودتهم سمته قبله محارب مساجد ائمة المسلمين ومجتهم اسطرلاب
 هيمه شمس رضا ورتب العالمين على اصحابه نجوم ضياء العالم الذين
 مشتهر بمعهم المكارم اشتها للجود مع الحاتم هم الصواعق المحرقة للاعادي
 واسبح المضيئة في النوادي لايت ما رتبة اركان الدين مؤيدى الاسلام
 والمسلمين وعلى كلمة العشرة المبشرة الكاملة للفواضل والفضائل حاوية وشاملة
 وعلى جميع اهل البيت وكل الصحابة وسايه الال والتابعين جميعين الى الالا
 ينزل بل في الماضي والحال والمستقبال عدد الاوراق والاقلام وعدد
 الكاتبتين والارقام وعدد كلمات اللد التي لا تغدو لوصايله الابحرجه
 مداو او عدد معلومة التي ظهرت زالا وحوالا وتظهر آباء اللهم صل
 سلم وبارك عليه وعلى آله وصحبه فان جبهتهم المعنا واعتقاد فضلهم المبنا
 والمعنا خطبة كتابي بسم اللد الرحمن الرحيم ان اولى ما يستلذه الطبايع
 والنفس حمد الملك المنعم القوي القدوس والحق لا يقضى به ازمان لعبيد
 ومقول الامر اشكر الصانع القدير الغفور الغفار كنوز آلايه لا تغدو ولا
 نخصى وبحر نعمايه لا تميد ولا تقنى والصلوة والسلام على منبوع الفروع

زلال وادب جميع انزل وادب اكرامه وادب خواجه
 جميع منبوع اوده شد خواجه عالم
 شامل باسوى اللد است محتاج جميع
 ودر رب العالمين جمع اوده شد اعتبار
 اجلس والافاع وقام وضاف عالم
 بفضيلة

والاصول وقاموس بحار المنقول والمعقول الذي تخدى بالثلاث من
آيات كتابه فصحاء العذنان وبلغاء القحطان فرفع الله تعالى حجته على
خصوصه كما رفع على السموات على مركز الغبراء واغترابا بعينه والكل على
اطاعته مادام السماء والارض والكل الذي اعلاه الله تعالى فارتقى فكان
قاب قوسين او ادنى فاوحى الى عبده ما وحي وعلى آله واصحابه اجمعين
الذين اوفوا من الله عهدهم ولم يبلغ معشار درجتهم غيرهم الذي جابر بهم
الاكماشاء الذي بهم بوب الخلق اجمعين حسبهم خطبة كتابي
بسم الله الرحمن الرحيم ان على ربهم نظم بنبان الاقلام واغلى درر نقول
بهار قاب عرس فيهم حمد رافع خبايا السماء بغير عدد وتد وشكر
احدا ما انكروا شئ من لطف الامن بعين قلبه رمد نحمده بلام منحن من نعمته التي
لا تحصى الانشا والاملاء ونشكره علام اعطانا من الآله التي لا تقبل
التعد والاحصاء والصلوة والسلام على افضل الانبياء وارفعهم في
الدرجات والمنازل الذي ميز بين المجنث والطيب بحكمات الدلائل
شمس النبوة والرسالة الذي لا يحيط بنعوته المطولات فضلا عن
الرسالة وعلى آله الاتقياء الاصفياء لاسيما من هو منهم مصداق العلماء

او الله سبحانه

ورثته الانبياء وعلی اصحابه الذین هم کالجویم للائمه خطبه کتاب
 حج بسم الله الرحمن الرحیم بهترین بهترین نقودی که سایه زار
 دراه آستان نعبه مقصود تواند بود حمد قادریست منعمیست که زویش
 ما بعرش نعمه بیکسکوایان داعی ارادت اویند وامن و آیه الا
 هو اخذ بنا صیبتان ربی علی مرط مستقیم و درودنا محدود و سلام
 از حد و عدا فرود به ربه روح پر فتوح قایل باین مسجدی و قبری رفته
 من ریاض الجنه و برآل اصحاب او که منتخبان جنس موجود و مادی
 حرم رب محبوب اند نا بد الابد اباد بتواتر و توالی ~~فانده~~ فائده
 و بسیاری از مکاتب که باهل علم به تحریر آمدند همه خطبه حمد و سوره
 مقتضی میباشند لیکن نقل آن خطوط کمرفته شد از آن سبب از
 هیچ یکی از خطبه و مکتوب نقل نماند و رساله مبرمه سیمی است باین
 المنع بالجهر عن اخذ الزیاده فی المبریز خطبه دارد یعنی رساله درم
 که شرح آن چنین آمده بحال النبی تجردن مبادی شریعت انوار النور

تمت بالخرجه

ووشیدان الحج

ووشیدان الحج

بسم اللہ الرحمن الرحیم

حمد و شکر اے ذات سی مخفی ہو
ہیں سہی اس ~~جسم~~ صفات
عبدک الراجی راہ جنک
اور صلوة او پیر جو ہیں ختم رسل
انبیاء سب او نکی نایب میں تمام
اور او پر آل اور اصحاب کے

جس کو ہی مخصوص عظم و کبریا
خاص اس کو کر چہ ہی وہ ابتدا
فاجزہ یارب فضل راقتک
مادی جلا طرین جملہ سبل
وہ میں افضل بعد خلق السلام
فیض چکو تھا نبی کی ذات سی

وصف و عائی خاقان روم او ام اللہ تعالیٰ دولہ و جمعیۃ و ملک
ہنکی خاقان روم کے عبد المجید
ہی ہو الاول ہو الاخر فصیح

خاقان بن محمود خان سلطان حمید
نام و نکا بعد بھی لانا صحیح

نام مولوی روم در حالت عشق سی سابق
و در وصف ان مذکور شد کہ یہ نبی
و حافظ مولوی جامی دیگرہ زیادہ تر اولاد
روم رحمہ اللہ وصف ان کی کردہ اندر

شاہ جتنے میں سب ان کی ہر میں	سب نصار او کی تابع عہد میں
حق تھا کے عایت میں رزمین	فضل کے او سکی رعایت میں ہر میں
خوبیاں جتنی ہیں شاہ کی تمام	حق تعالیٰ او کیستین رکھی ملام
دل منہ بردنیائی ناپا انداز	ہم بغیر یاد حق دم بر میار

سبب تخریر محمد وزیر

حکم حضرت مولوی معقوب کا	بندہ خادمہ پاپا ہی ہوا
نکملہ اب یہاں ہی لکھتے ترغیب کا	جس طرح کہتا ہوں نہیں تجھ کو بتا
حکم پر ثابت ہوا ب محمد وزیر	یہاں سے لکھتا ہی بطور دلیر
لکھ دیا تھا مختصر ترغیب میں	تھوڑے ایات فخر الدین میں
پیر و مرشد نظر کر کر اوسی	و کی اصلاح او کیستین چور اکی
سب کتین کر کے مضامین لکھا	بعد اس کے نکلے بھی ہر رکھا

مثال وجود ذات و مظاہر و تعنیات و شخصات آن ذات و لہ

المثل الاعلیٰ

کر سویرا ہمہ روزن کنی	و نذران ہر پارہ شیشہ زنی
ہم کنی در آن سو روشن لعل	نور ہر روزن بر آید زان زجاج

نکست و تعلیم یہاں ہوا اپنے غریب و فقیر
 و نذران ہر پارہ شیشہ زنی
 نور ہر روزن بر آید زان زجاج
 و نذران ہر پارہ شیشہ زنی
 نور ہر روزن بر آید زان زجاج

صالح

<p> سائنس عالم وہ ہے حقی و قدیم خلف الیعادت ممکن باخلاف چاہتا ہے وہ سو کرتا ہے مدام کوئی ویکپی کا نہیں الیعادت بہت سی عالم اسی نین مان ^{بہت} </p>	<p> دیکھتا سننا سمجھتی سی علم لیک خلف عنایدنے کذراف ہی اوسی قدرت ارادہ اور کلام ہی خصوص اندر لکھا اسکا سم تا بعان شیخ اسی حق جانتی </p>
--	---

باز رجوع بہ بیان عقاید

ہر صفات اس کے قدیمہ ذات
 اس نہواجوہیں سبھی کو ہی فنا
 ہر کتاب آسمان سو پر چار
 ہیں عجیب لاکھ اور چوبیس ہزار
 بلکہ جتنی ہوں کتابان اور نہی
 مصنف اندر آئے ہیں بحر نام
 ایک مہم ہیں سو وہ ہیں شمول
 وحی سے معلوم ہو غیبی خبر
 وحی میں ہی مختصر قرآن میں

[illegible]

این جواب باز غیب بدل نشاد
 می کشد و احسان می نهد بر غیره مادم بر آن
 بوده اند و بجا نهد خالی پیوسته باقی ایشان
 که خود در احسان با علی و او در فضل خدا سال
 با ما این خطابات بر فردا که مستند بر سر
 و باز بین فقط

عنه مراد است و هم چنین مصحفی هم معلول است

رجوع لبوئی شعب ایمان

جان خود سے تم درود انہر پڑھو	تابع شرع رسول اللہ رہو
در عشق حق میں دل او چاکر	عالموں سے مسئلہ چھو چاکر
اور خلاف اسکی سی تم ڈرنی ہو	ظاہر و باطن میں ایمان کو رکھو
حق سے دلیل رکھ تیری خوف خدا	جس سے بدنامی او ٹہنی اسجا نجا
قرب خاصان خدا مرغوب ہی	ظالموں سے دور رہنا خوب ہی
اور لازم ہی رضا بالقضا	حب و شکم انسان کو لازم ہوا
بی عباتو نایب شیطان ہی	اور حیا تو لازم انسان ہی
منع نہیں ہی شرع میں تدبیر کو	پہر توکل ہی تو باندیر ہو

از مثنوی مولوی روم

با توکل زانوی اشتہر بند	گفت پیغمبر آواز بلند
متکبر و ای توکل مخلصان	بیدرو بی بند صندوق مکان
اور عادت رکھ تو توفیق گیر	اور تواضع اور رحمت بر صغیر
کلمہ طیب پڑھو شام و بکام	شرک کر کبر و حسد حق تباہ
رکھ حسد سی طبع کو تو اپنی دور	ہی منافقین خطہ جائز در امور

توبہ استغفار و ایمان کر نیا
 اور خلق بد عجب بدتر ہی کام
 علم قرآن پڑھ پڑھا تو غیر کو
 نا تو ویسا حد سے زاید چہر ہو
 دل عاجز و ذکر میں مشغول کہہ
 قہم کہ معنی کی نین قرآن کے
 مستحکم و افراط تجوید ای کرام
 اور تذکرہ شرح میں مرغوب ہی
 کہ ہندی نو عمر ساری ہو میں
 لغوی اعتراض کرنا کام ہے
 کہ حذر ساری نجاست سی علم
 کہ اثر جاوی وہ ہو خوشی شک
 اور وضو حال میں نین ہی
 فرض پڑھنا بیٹھ کر نین ہی
 بیٹھ کر پڑھ کر کہ انارہ سکی

خلق سے اللہ کے ولین کہ عیا
 جس سے انسان ہو برادر تو نام
 بد جگہ مت بیٹھ نا جاویر کو
 نا تو ویسا سر کہ تم ہی ناسنو
 کچھ درود و ورد کا معمول کہہ
 اور عمل کر اسکی اوپر جانکی
 باز رکھتا وہ تہنبر ہی کام
 نص قرآن میں بہت مطلوب ہی
 ہو دی ضایع عمر جو کی لغو میں
 مومنو کا نصیحتیں نام ہے
 با طہارت کر ادا صوم و قیام
 ہی نماز اسپر تعجیم نین روا
 کہ کمری کوئی نین بر اگر نین
 نفل پڑھ لی تو ثواب آدما ہوا
 فرض میں ہی عذر ہی جائز ہی

یہ سب دروغ یعنی مردم دوکانہ نفل
 و خوشی خود و میلان و تفریح و تفریح
 زیادہ اندر و اولیٰ زاد و کارکن و انکار
 و اندر و اولیٰ زاد و کارکن و انکار
 بابین دوکانہ و عذر حصول ثواب
 حدیث آمدہ ۱۲

بیماری را که قائم نوزاد علی بن
جابر بن ابی طالب ۱۳

تجاربہ تشدید است بلکہ بکسر
وزن شمره تخفیف شد و نهاده اند
۱۳

چندین

چندین

اقتداعی کی قائم کور و ا
ستر عورت تو همیشه ہی ضرور
مار کے ڈرسی جو وہ مردان تھا
کمر بزرگون کی دیکھی عورت میان
با سخا و جود اطعام طعام
پیاپی کو پانی پلانا ہی ثواب
اور عبادت لغزیت اور نیت
خط کو لکھ کر خشک کرنا خاک
عجب بد کوئی کور و احبابی
دو تنو کی گھر میں مہانی کرو
ہر بہ دینا دوستو کو ہی بہلا
عبد کا احسان مرد و نکو بہلا
پھر اگر بالکشی ہو وی ہو
نیندی تھی نو پانی میں نہال
اور دوسری آخری رمضان

رکھی اہل فقہ میں ای با صفا
با ادب و ہوی تو رہوی با سرور
آ کی حضرت کی ہوا عریان تھا
مرسلون کی دیکھی عورت مردان
ہی غمی کو یہ ہی لازم و سلام
کرم و مقصد و لانا ہی ثواب
دوستدار میں پہلی میں بہ
تہی سنت پاک ہی پاک
کر کہ تیرا بامروت کھر بسی
ہر ہر سفر کی ہی کر مقدور ہو
تو تھا دور اتجا بودان جزا
عورتو کو ہی بہلا عتیق اما
یہ ہی عتاسی غنیون کو کہو
ہات اپنا دہوی بن سنت کی حل
سات شبکی اشکاف اگر کری

کرت کا ہے

چندین

نکته کمالی و حقیر بر این مصلحتی است که در این کتاب مذکور است که هر کس که این کتاب را بخواند...

نکته کمالی و حقیر بر این مصلحتی است که در این کتاب مذکور است که هر کس که این کتاب را بخواند...

<p>و چون نداشت قدر کا هیچگاه آخری دس و زکی او تارین عالمون بخت و بخت همی حد و حدیت کا اتم بری مدار مسئلی بین چار و بین تعلق حرمت جوان کو بھی اب بجه نصح آفرین رسول فی نمبر گرو فانی نذر اور حفظ بین سپهری عظم کی سب بکاح مگر نکاح اور باز رہ بدکاری کوئی عالم آگی عالم گیر کے</p>	<p>سب برسین پهرین ہی مضامین ره تو سار اچانچھی کارمین توان بھی ہی ہی مویہ نقل سی شافعی پیر کے اسکا قرار دو بین بکا اختلاف ای فیوفات مسئلی چارون ہی و مان رکھی ہی صلوات مملکت ای عزیز اور ادا کفارہ مگر حفظ بین لفظ و وشاہد ہی و ہو مباح وی حقوق اہل اجت ملی آیت کج آیامی کو پڑھے</p>
---	---

تنبیہ حدیث

<p>جوئی شکاوری کو طور سی</p>	<p>دیکھیں ساری اہل خانہ غری</p>
<p>تنبیہ بکلمہ معتبرہ و روح بعضی مردمان مستفاد از احادیث رسول اللہ علیہ وآلہ و اصحابہ و سلم</p>	

نکته کمالی و حقیر بر این مصلحتی است که در این کتاب مذکور است که هر کس که این کتاب را بخواند...

<p> شیئی نامعلوم کا چھپا ہنکر حکم حاکم جو کہ ہو با عقل و داد ہر کوئی حاکم کا ہوا اپنی مطیع منتفق آپس میں ہو کر کام کر اور ہر اصلاح میں الناس فرض شرعی ظالم کے چہوڑا منظور خلق ہی آئینہ اوصاف حق نیک خلق اللہ کا مرغوب ہی ہو معامل خلق سات اچھی عمل اور تابع رہ تو سنت کا مدام رکھ دعا قرآن لازم حال کا اور یہیں و نذر کو کر حفظ تو جو قسم اچھی نہ ہو تو اسکو توڑ بی سبب تابع اطاعت نا کری جو بغاوت کری ناعن شاہ سی </p>	<p> کیج میں اب ہی ہر سنا ہی ضر سبکو سنا ہی نہ سنا ہی فساد حکم ران سبکو ہی میر در فیع جمع ہی بہتر زیک شخص ہی پس کہ چہ نکو اسین کچھ ہی نا ہو عرض اسین حق کی کر رضا معلوم تو اسی لئی پیدا کیا رب الفطن حق کو بندوں سے تو بہت مطلوب ہی کہ ہمیشہ اور زکر مکر و د غل اور یقین اپنا نکار کھ بالہ دام اور قسم غیر خدا کے تو نکہا کہ تو سچی نذر کو ہو راست کو اور کفارہ ادا کر مہ نہ موڑ جنگ تب ہی بوجہ ایصا ب میسر وہ تو جاوی اپنی مال جاہ سی </p>
---	--

فائدہ یہ ہونی
فی النولم نوردہ کہ در حقان بنی ہو ل
را کا نامی دادہ شش و ہر یک نواز فریب
نہم رسیدہ بعد مری تہم اسم کہ مری تو نذر
"مکمل دانش"

سب ترین اسی چکم شاه	شاه وہ ہی جو کہ ہو ہی رہیں شاہ
اور مدد لازم ہی اچھی کام پر	واسطی اللہ کے نین نام پر
رکھو آسودہ رعیت کو مدام	عدل کے احسان سی ای نیکنام
اور مرابط ہو کر بن سد ثغور	رہوی دار اسلام کا مقصد
اور چوکی پر پیکا جکوی کام	کام پر اپنی رہیں وہ با نظام
کہہ دیا جس امانت تیری با	دی اوسی کھد دوسری پرین
اور سخن تنہا ٹیکا پوشیدہ رکھہ	اوسکیتن اخاکر اور مہنی بکھ
جو کرین کامان سو لکھہ پڑہ کرین	اور مہور شاہان اسپر کرین
صل و مرمت فقہ سی دریات کر	عالمون سی اسکی ہو کر باخبر
جسے کوئی قرض اکو دی ضرور	مان یہہ حکم خدا ہی غیور
جواب توڑا ہوا ویکیتن بکھین	اس قسک پر کہ جواب ہم کہین
اوبہوا ویکیتن دیوین جتا	کاغذ ان پھاڑین نکھین اکتا
کہ نہ تو حکم حق ناخبر ہے	بخشد نیابی پہلی ندیری

اندکی از بیان قرض در رسالہ اولی مذکور شد

جو پڑو سکو کوئی نامق سنا - لی سمجھ اپنی رہ دوزخ بیچ جا

لان افترضنا مات من الامانات والکلیان
فان الله یامرکم ان تودوا الامانات الی
ابوابکمذا استعمل سبوی رده القدر

هسکا تو امان هی نین هی قبول	سطح فرمائی هین حضرت رسول
سیر نرگان سبقت هوشی کن	باجا کیشان ره و خوشی کن
هی کریم و غریبی مومن کو کهی	اور در و فرمائی اسکی عملی
جمع کرے کر کوئی مال حلال	وی زکوٰۃ اسکی هکی بدین حال
گفت سفیان ثوری ای مرد معتز	ور هم و دینار باید بهر عمر
جمع کر رکھتی نه وه اصحاب مال	لاکی دی سکتی نه وه اصحاب مال
از کجا و از آن اصحاب مال	جمع کر انرا نکر و نذاز حلال
لیک چای بور و یه خوب تر	مال غیر او پر نه واسکی نظر
مال کو اخلا و حارس هی ضرور	ناکر رهوی جان کو تیری سرور
هی امیر و کو فقیر و کو نهین	نیکی صدقی واجب سپر کسین

بیان خواب اولیا

چشم پوشیدم ترادیدم خواب	خفته راجت بیدار او قنادر
عذر ریجی جب کہ نا تو ری وضو	نوم ہی جب تک تو ری کی کہو
عذرات ہوئی استیجاب سی	دشمنی صحت کو بھی دیا کھی

دیم از لب او در غاری چنان است
که مال و جی باید کرد و چیزی نباید داشت
و غریب و فقیر و زکوٰۃ مال بهر دیدار
بایست پذیرد و کسب آن اندر از اوست بخار
بهر است در حق یک پادشاه باشد

سیر نرگان سبقت هوشی کن
باجا کیشان ره و خوشی کن
اور در و فرمائی اسکی عملی
وی زکوٰۃ اسکی هکی بدین حال
ور هم و دینار باید بهر عمر
لاکی دی سکتی نه وه اصحاب مال
جمع کر انرا نکر و نذاز حلال
مال غیر او پر نه واسکی نظر
ناکر رهوی جان کو تیری سرور
نیکی صدقی واجب سپر کسین

اور بقافی عذر ہو یک یاری
کسر پر بخاند ترا چیزی حبیث
گر چه قرآن میں لکھا ہی انصار
معتقد لوگوں کا کہنا راست
جو کہی نکلے سلام ای باخبر
اور جو جسکی اور کہی الحمد کو

ہرگز ہر وقت میں ایسا نہیں
 یا دکن لایلدغ المومنین حدیث
 عفو بھی یہی شرعین ہمیشہ ہمار
 منکر و تکذیب ہی دلو مہمان
 دی جواب احمد اوسنی میں اس
 ہی اوسنی سنت کہی شہادت

مغوبات نبی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

اور خوشبو کا اگنا خوت دیا
 بی تمرغنی مین خضرز بائینات
 سرود شیرین آب او علم زراع
 طعیر مشوی او کو خوشبو کی گوا
 ویک ایض جو کہ تھا محبوبان
 بی بیان اور شیرین قرآن تھا
 بارہ بی بی محی رسول اللہ کے

کام ہدیہ کی سنت مرغوبی
لبانی دین حضرت محمدؐ کی ستا
اور عمل حلوتھا دل کا سما
می جرج و ترومین پر کام لائی
وہ فرشتہ آسمان کا جی بھان
سب ہی بڑھ کر تھی نماز ہی
نوبوقت انتقال ہی فی ہے

عقیده

ہی تکبیر بالکبر بھی جد یر	مت ذیل ہے تین کراہی فقیر
بیشی رہتی تھی صحابہ آپ کی	حکم سے جب آپ آتی تھی علی
نہ انکو حضرت کی یہ مکروہ تھی	ہوئی قائم تم کرو تعظیم ہی

تفصیل

دی تو کھانا اقربا کی تین ضرور	خاص جو نزدیک ہونا تا نہ دور
یونہی کھانا سکودینا ہی پہلا	لیک حق سبکا ہین ما باپ سا
دی اولوالارحام کو کھانا ضرور	لی عا اگلی کہ رہوی باس دور
گھر میں اہل ارتھ مومنین طعام	مرد و عورت بی سونکو و اسلام
غیر اصل و فرع و زوجہ نیت کس	کہ بہ ذمیت ستاند نفقہ بس
سیر کر وقت نین غیاغب	غیر زوجہ کر غنی ہی لایجب
بر فقیر است اکل فرع و زوجہ بس	غیر این ذمیت حق بیچ کس
ہین حقوق زوجہ تعلیم مہم	مہر و سکنی علم و نفقہ اور قسم
اور خدارو نکو ہی دی اور بیچ	جسکو جسکو جو ہوا لایق طوڑ بیچ
یہول مت حصہ سے ہمسایہ تین	رکھہ نری بس نین مایہ تین
اقتراح دوستو نکو ما نیو	صاحب رتبی کا رتبہ جانو

فہم غفلت دیں
یعنی بہرہ مند ہونے کو
نہ نمانا سکود

جس کا دنیا عرف میں معمولی
 ایک بولیوی اوسی لازم وفا
 کر طبیبی دا چون سم کی دوا
 جسکی جان ہووی نکلتی ہو کئی
 کسو ہی نقصان نہ پہنچا لکیر
 کام جو نو دین معالی کر پسند
 اور تہجد نافلہ حقنی کہا
 منع مت کر عاده مبذول کو
 غلہ ہی یک سال کا بہر ناروا
 اکل طیب از رزیت نین حرام
 حد سی زاید مانگ مت قیمت کی

منع اسکا امر نامقبول ہی
 ہیکا اچھی طور پر لانا . بجا
 گفت پیغمبر کہ ضامن دان ورا
 اوسکین جلدی تو کہا نیکو
 تبا نہ بخاوی تیری طبع لیم
 اور رزائل سی تو کہہ عمت بلند
 فرض لید ایک حضرت پر کہا
 کر تجاوز نا کرین معمول کو
 بلکہ سنت ہی ز سالار ہدا
 پہنچی النفس ہی کہہ مقصود تام
 کرا طاعت حکم صاحب فضل کی

بیان صحت طریقہ اویسیہ

کر شود شخصی ز شخصی استفاد
 شد اویس از سرور کل استفاد
 افضل اویس است اچھی جان
 اویس زنی

فیض روی ہست ممکن ایمرید
 نیست این از سپردانش ہم عمید
 سپری ظاہر ازو نبود روان
 یعنی از اویس نقلی

ایک کہ گفتن کا یہ بسیار وسیع جائز بود کہ
 اخلاصت حاصل شد علیہ الذکر و اسباب و رسم
 شیخ زادید معقول و مقورہ اند بعضی بزرگان
 کا یہ بسیار کہ سنت ہی باتن بسیار
 جہ زبکر وہ اند نقصان مال و غیرہ و با این
 اویسی مصحح را بعد منقول و بی نقص
 اویسی آورده شد

جیسے جیسے
 ہر کہ انکارش کند غاری بود
 باز رجوع بہ بقیہ شعب ایمان
 دعام بھاننا

<p> کہ ازیت خلق کی رستی ہی دور بیستہتی ہوں جمع ہوسب جس دہوئی اعضائی وضو کو ایک بار مار تو بعد وضو ہی با صفا اور بد کوئی نکر اصنام کی سرین ہلکی ہاں ہوں رکھی وہ مضیف مسواک و استنشاق کر غسل و غنہ خلق و قناری با تمیز ایک بکراد مٹی مٹی کی کر حسین جوہی فرض اکو فریق عمرین ہشتاد کی عربان خلیل </p>	<p> جقدر مقدور ہو پوچھا سرور مت بخش کراش جگہ کو دلربا یا کہ دو دو ہارن ہی ہمین عار شکر کہ پر ایک چلو آب کا پاس دوی رکھ خدا کی نام کی تین ہولبی مستو منی فرج دوا مشکوین ہم کو طوق کمر اہنگو دست سجده ای نامدار فی ضرورت کی تو عورت کو کھول اور نسک بھی کا ہی چھی ہی چھی اور نہ بھی کی یکے ولی خطر اور سنت جو کہ ہی سنت بہر ختم ہی ہوئی حضرت خلیل </p>
--	--

بیتا کبوتر الدین بد کوئی سن دون اللہ الایہ

درجہ شرافت و تقویٰ
 سبک و خف و اسباب
 بخت و شاد و نیش و
 پاک و حق و راست

فحشہ بین کہ احتیاطی باخبر	ناک ناعنین بن جاوی پسر
گر چہ پیاسہ طر حسی بی روا	تین دہلے پانی پیاسی بہلا
پانیکو چو بیونہ لوگوں مان بڑی	ہو زیادہ شرب و نیک آفت
اور بہت تھوڑا بھی مت پی باوقار	کیونکہ حاجت ہو کی تجھ کو بار بار
صبر کرنا پیاس پر بگیا بہلا	جس سی ہو دی پیاس زائد وہ

فوائد فصیح بعضی از روی حکمت اند و بعضی از روی
احادیث و اول موافق حدیث الحکمۃ ضالۃ المؤمنین
و جد ما فہو خیر سیاہی حق

بہوک سچی ہو تو تب کہا نیکو کہا	قبل اکل و نوم پاخانی کو جا
گناہاوی تو نہ کہا تو صید کو	فہم کا ہر کام میں رکہ قبیہ تو
صید و موزی بن چلا مشق کو	مارت ذی روح کی تین تیر تو
بڑھی عورت سی نہ کر محبت جوان	مان یہہ قول حکیم اسی مہربان

خبرنا متعل سیرج الہم ہوا خاندہ	تم اسے سنت سمجھ کر ہی کرو
موجب غسل ایک سی گر ہوزیاد	ایک غسل انگوی بسی پوسیداد
با جنابت عود و اکل و نوم کر	تو وضو کر لے کر اسی باخبر

یہاں سے لے کر آخر تک
باز ایک ایک کلمہ کی پیاس
چند

در بیان مرد و باز
نوشین فاضلہ اند
جلد نہ نوشتہ

دارین بیت لکھا معلوم کن کہ اگر صنف
سازدیت از مدت و از قیاس
دارند کہ وضو کر و نہ پوسید
پوشناں در وضو
چند

بر آنکه غرض شما بیک موضوع علی آن که بیان
 مورد است از کلامی که بر زبان شماست
 و می دانند که از آنجا که در دلبسته
 کردن شما را به کار و دلبسته
 است از آنجا که در دلبسته
 مورد از آنجا که در دلبسته
 ۱۳

جو مومن ہے کمری خانہ خراب
بی مصوری یی شعی قدرت بہ
بن کئی جتلی نو کیکر سے بنو
جو ہو اچھا کام سوختی کیا
ما بعد طاغوت و شاء الاله
انبیاء کو با ادب معصوم جان
انبیاء کو معجزہ ارماں میں
تہی قول اللہ کی زاید معجزات
جیون قمر کاشن نکلیم بالبحر
اولیا کو ہین کرامات اسی سعید
جو کہ ہو متبوع انکا اسی پسر
ہین کمر متبا تو عند اللہ ان
اور عذاب قبر اور آرام ہی
اوین سبکی قبر ہین منکر نکیر

ہوے اسپر سخت تر قبر و عذاب
نیک و بد کی وہ کمری صورت کمال
لیک یہ نہ سے زبان سی تم کہو
اور بدی کو مومن اپنی پر کیا
بی ادب قولی است شد قابل
مت ہو تغیری قصص سی بد کان
وہ تو فضل سب سی خیر الناس ہین
نہن تھی البسی کوئی بنی کو در
اور تو اتتر سی بلا حد در خبر
مان لی او کو جو کوئی نا ہو ملید
ہین کرامات ولی راجع او ہر
انما الایات عند اللہ خوان
جیسا جیسا جسکا جسکا کام ہی
ڈر کی کو ہون کی کو ہون شبیر

مثال نا معلوم شدن عذاب قبر و آرام قبر بعوام

وہاں لوٹ اور حقین
بعضیام
اولادہ البیہ خیرای
والادہ البیہ خیرای
من توبہ اللہ الیہ
نعمہ

فمن يميز بينا بعد لا يهدها ولا يضلها فاسبغت المديح في قول من لا محال ١٣

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

<p>۵</p>	<p>ابن سبیر تو تو حیا چاہے قبیۃ تو خوب نین ہر جامہ ام</p>
<p>جو پسند خاطر دیگر ہے رکبہ تو سس اختر ازای نیک نام</p>	<p>بعض نسا کو لا بد ہی سبب نہ ہو بہر بہر بوجہ کہ خواب</p>
<p>لیک ہی از قول کھول رفیق تو کر رہا میت اسل ثواب</p>	<p>ہی زوا اطار و سبک و سبک موت و جان و ناز و نیک</p>
<p>بیا بعضی</p>	<p>تقیبہ</p>
<p>غیر تیغ ضعف را مرد ہام تو ز نار و زیکا مینک ہی روا</p>	<p>نلیقہ ناخ قدیہ طعام مخمسہ سر حال صایم کا ہوا</p>
<p>لا تکلف نفس الا وسعہا</p>	<p>صوم سمت الدلاس لہ نارہ سکا</p>

<p>فانی</p> <p>۱۲</p> <p>یک جب دن چھوٹی ہون رکھتی فضا خدی صوم ضعیف شخص پیر بلکہ کرکارہ ہی وہ کہا ویکلا جو کہ ہو کوئی کنہ کار خدا کوئی ہو مقبول کوئی اپنی مری ہی روا خواب اول شب ای سپر</p>	<p>۱۲</p> <p>ہو دی شیخ فانی خدی ہی بہا وہ ہی کہا یوی اگر ہو بس فقیر ہی فقیری کی سبب اسکو روا کہنا کافرا و سکیستین تین ہی روا موت تب ہو جب خدا نازل کرے تو قیام و صوم داؤدی ہی کر</p>
---	---

همه استوار و کرم و با هم بهر کس
خواجه تر از خردان است هم کلام
بجای نماند تر که شمع قلندر
نجمه بود و علم از کس تر از کس
ملا ح

و بعد از دو روز جا را گشایند و یکی از دو قطب به سمت کعبه نشانه روز انحراف از قطب مکن در آنجا سکونت آن بنیست و اندر اعلی

برو قبلہ سید ہی جانب خواب کمر	پڑہ دعا سنت کی سب آداب کہ
کہ قضائی جانتا اور پھر پڑہ ناز	تاکہ دل حاضر ہو تیرا بانیاز
نیں روا دینا جواب اندر نماز	آیت قرآن سی ہی ہی دینا

خامدہ در بیان خواب

فوج دیکھی خواب میں حضرت خلیل	کیش تہادر صورت مر حلیل
وعدہ موسیٰ کو لکی چالیس سال	بعد مدت فتح مکہ ہوئی بحال
خواب اچھا ہو برا ہو بول	ناتوڑنا خوش ہو اسکو بول
بات جو کچھ بولی تو موقع سیٹل	فعل جموع سی متکرم دل طول
عکس سی تعبیر سی ہو دسی کہیں	خواب شیطانی کو تعبیر سی نہیں
جب ضرورت ہو تو اسدم تکر	بی ضرورت بات کرنا سی خطر
با ضرورت بھی سخن ایسا بول	جستی کچھ رنجش اوٹھی یا بھول
بولنے کی جائی خاموشی نکمر	اور باقی جا خاموشی خوب تر
نوسکت موسیٰ علم من عجب	نوسکت یوسف عہم من عجب
اور عبادت سب کرو اسکا لگی	بھجو کر فی تم شہنشاہ سی ہو با
دو کو بخوادون ثالث نین روا	حسن زکو قرب شوہر زن طلا

ای مسقطی الیہم فان لا جواب علی المسقط
والا جواب استوفی الیہم فان لا جواب
توفی الیہم فان لا جواب
استوفی الیہم فان لا جواب

اور تو سطر تو کرو پر کام بن
ہی دو اگر ناتو سنون حبیب
دار چینی کا بھی ہوو ہی بہلا
ہیں مزاج میں راست فرما ہی رسول
نفقہ دز کے سوا سب ہی روا
ان سبھی اشیاء کا باس بن سکے
کر نہو اسراف پھر ہی روا
تخلیہ میں مرد ہی کا روا
منطقہ حبیب کہ زیور سیف کا
نہیں روا ہندی لگانا مرد کو
لسکو بھی گالی نری ایی با مزہ
جو ستاؤ تجلو کر اسکو ستا
اور غضب کی جائی اچھا ہی
سنکی فرامی رسول خوش ہیر
مصطفیٰ کی پیروی کر حق سیل

فلک بھی پر کام کی انجام میں
ایک ہیر ہو تو ضامن ہی حبیب
جانی اور سی درد کی ہین لا
گئی معجزہ کی حکایت سی نقول
اور سوا الماس سب پھر بھلا
نہ ہر ہی الماس مت تو نام لے
ہو اگر اسراف مت باس بنا
ہی مفضض مرد کی تین بھی بہلا
تو سمجھ لے بہر کہ دونوں روا
جبر خضاب و جرد و اکوٹی درد کو
گالی دینا ہی لڑائی اور خساد
چھوڑ دی جب اسکا بدلہ ہو چکا
ہر شی اچھی ہی جب اسکا توبہ
ہی محل نفی کا دان ہو با خبر
جیکو دی عشق حقین جان و دل

درجہ بی ویکٹر ازین کتاب مذکور است ۱۲

ہی تجارت زرع کسب اولیا	اور اجرو ہی کئی دین اتقیا
کسب مجرم دان حال است و خبیث	اجرو حرمت و بال است و خبیث
کظم غیظ و غصو مجرم ہی پسند	حقکو اور احسان عجای ہی ہوسند
اور ہر ہر کام میں اسکی رضا	رکبہ تو مقصود امی خبیر با صفا
باد رکھہ المستشار مومن	مشورۃ پوچھیں قومت کر مکر و
سر منڈانا غسل نہ بھی ہی روا	کہہ میں کرنا بال ناخن میں برا
وود پہلی کو لا کر تو نہ کہا	اور دھومت دوست برکت با
عور و کبھی میں کاشی کی دار و دو	گوشت میں اسکی مرض ہی غشک
کونی پوچھی کون ہی تو نام ل	در پہ کسی میں نکرہ مت کر شمول
ہی شناسد اولیا را اولیا	قصہ خضری سے جزئیہ ہوا

تنبیہ

نام مت رکھہ اللہ اور رحمن تو	اور سب رکھہ نام یہ بھی جان تو
اور مل کر عبد سی سب ہیں روا	نود و نہ نام بھی اونکی سوا
تین روا شرعاً ابو القاسم ہی	کرہ بعضوں میں رکبا جائز یہ کلام
ہی محمد نام بھی کا ہوا	سونہ بعد عصر تو ای با وفا

کر انرا نامی دیا نہ مشورہ کر قول نقایح است و در تنبیہ

فائدہ

الحق الغلب قید احترام از وصف کاشف بی بیان واقع

فائدہ

لفظ الاول وطر حکای چچان

فان

<p> محمد و صف ابو صاسی حکما بہلا جنگ و ناحت کرین ہون خوشی کر عمل فضل عمل میں بہ حدیث </p>	<p> تسمیہ فی حکم شارع میں روا اس طرح بول حدیثوں میں بھی نفع بھی ہونو نہ موضوع خبیث </p>
---	---

مراد از حدیث موضوع خبیث حدیث موضوع نفس الامری است که در
موضوع باشد بر اینست که محدثین انرا صحیح دانند یا موضوع مانند
علامت قتل قریطه چنانچه مراد از حدیث صحیح نیز همان حدیث صحیح نفس
است که در واقع و نفس امر صحیح بود خواه محدثین انرا موضوع دانند یا
صحیح نامند کما یومض بکتاب الشیخ الاکبر کما بنیته فی رساله المهر ایضا
بنی بر اینست که حیوانات که فتن و استعمال کردن جایز است برابر است که
آن حیوان حلال باشد یا حرام میتة باشد یا مذبوح و از حلال مذبوح امی

مفتی محمد رفیع الدین صاحب دہلی
مفتی محمد رفیع الدین صاحب دہلی
مفتی محمد رفیع الدین صاحب دہلی

مرشد اسطغر فرماتے ہیں تعزیت ہو

از اجلد بیاض دوم
آمده و از اجلد دوم
و جلد معتبر که در بعضی احوال
و تحقیقی می باشد
جلد بیاض

فایده
 اگر کسی بخواهد طواف کند
 یا اگر کسی بخواهد وضو کند
 یا اگر کسی بخواهد نماز کند
 یا اگر کسی بخواهد روزه کند
 یا اگر کسی بخواهد حج کند
 یا اگر کسی بخواهد عمره کند
 یا اگر کسی بخواهد زکوة بدهد
 یا اگر کسی بخواهد صدقه بدهد
 یا اگر کسی بخواهد عقیقه کند
 یا اگر کسی بخواهد نذر کند
 یا اگر کسی بخواهد کفاره کند
 یا اگر کسی بخواهد جعده کند
 یا اگر کسی بخواهد کفایت کند
 یا اگر کسی بخواهد کفایت کند

در جوب کوبیدم که اگر اچھا است

صبر بر طاعت و از عیبان و غم	سایه و محروم را دادن مهم
-----------------------------	--------------------------

تنبیه

لنگه و مشد کتین بدعت سمجہ	نشی جو بدعتو اسکوت اچھا سمجہ
اور پیر عناصرف کا اور نحو کا	مثل سمجہ باعث حسنی ہو آ

تنبیه چیز مائی مکروه مانند نخاع

خسیدہ گروہ اندریان معدہ میل	جو نجاست کی جگہ ہی دیکھال
گھمبیت دھونی سی بہرہ یالینہ ہو	تب تو کھانیکو روا اسکی کہو
خون غلو و دوزہرہ ہم ناخوردنی	حرمت ثابت از نفس نبی است
اسکا کھانا میں حرام اور میں حلال	کیونکہ ہی مکروه اسکودو ڈال

تنبیه

طبیات از بہرہ راکت حلال	نزایت و آن نشوئی قیل و قال
اصل پرستی حل ہی حرمت عارضی	علت زہر و بخش سی ای ولی
جسمین ہو نصیح حرمت و حرام	اور باقی ہیں مباح او غشی مقام
جو کہ ہو وی زہر یا ہو وی بخش	ہی حرام اسکو سمجھ ای نیک حس
نرک و فرین و ابوبست کناہ	ایک قبل از بعد افزون تر تباہ

اگر کسی بخواهد طواف کند
 یا اگر کسی بخواهد وضو کند
 یا اگر کسی بخواهد نماز کند
 یا اگر کسی بخواهد روزه کند
 یا اگر کسی بخواهد حج کند
 یا اگر کسی بخواهد عمره کند
 یا اگر کسی بخواهد زکوة بدهد
 یا اگر کسی بخواهد صدقه بدهد
 یا اگر کسی بخواهد عقیقه کند
 یا اگر کسی بخواهد نذر کند
 یا اگر کسی بخواهد کفاره کند
 یا اگر کسی بخواهد جعده کند
 یا اگر کسی بخواهد کفایت کند
 یا اگر کسی بخواهد کفایت کند

در تربیت نسبت فی الاصل کا مجموعہ از تمام
 عالجہ از اھلہ و ان کا ان فوجہ انانی
 سنی کان نظر بہا
 حرمت و نجاست عارضی و در اصل غیر قابل
 کی مذہب و نجاست و حرمت حکم خود
 بدعت طرز عمل کی مذہب
 جو کہ حسن است
 اگر کسی بخواهد طواف کند
 یا اگر کسی بخواهد وضو کند
 یا اگر کسی بخواهد نماز کند
 یا اگر کسی بخواهد روزه کند
 یا اگر کسی بخواهد حج کند
 یا اگر کسی بخواهد عمره کند
 یا اگر کسی بخواهد زکوة بدهد
 یا اگر کسی بخواهد صدقه بدهد
 یا اگر کسی بخواهد عقیقه کند
 یا اگر کسی بخواهد نذر کند
 یا اگر کسی بخواهد کفاره کند
 یا اگر کسی بخواهد جعده کند
 یا اگر کسی بخواهد کفایت کند
 یا اگر کسی بخواهد کفایت کند

فعل بر منتهی مکروه و حرام | هم کنه باشد بفرق ایمر و تاجر

—

روزہ رکھ پہ ہول کہ کہاوتی
غیر روز میں تدارک ہی ضرور
جان سب خسرات اور ساری
ساری کہ ناجائز سی دنیا کی کام
جیسا جیسا جسکا حکم ہو
بعض اقرارات کو نین اعتنا
کوئی کہی اقرار عبت کا کہ
عبدین بندیکا جتر ملک میں
مہر جعد عقد میں نین ہی روا

در بیان حیوانهای طلال و علم

اگر چه حیوانهای حلال بسیار اند لیکن در حرم که بجز بز و گوسفند و مستمه
و کوا و خروس و مرغ ماهیان و بطحما اهل بی بی بجز این مذکور و ج و اهل حلال
نه و محرمانه از شیر جم چنین بجز آن مذکور و ج کردن جایز نه ۱۱۱۱

قسطنطنیه آن زمان که یک پسر از آنجا
 متوجه بود آن روزم که آن خانه را دید
 زمین را دید
 سوزناک آن فرزند را که در آن
 است خانه در آن روزم که آن
 بسبب بودن آن فرزند در آن
 قیامت است که آن فرزند در آن
 شده است که آن فرزند در آن
 بخاطر آن فرزند که آن فرزند
 در آن روزم که آن فرزند
 در آن روزم که آن فرزند

الشيء لا يخرج من ذواته وادواته نسبية وبنوعها بالانسي آب آله واثبات وان طرقة نحوي

[illegible][illegible]

غیر آن حیوان که کفتم از حرام
ماکیان و بطوطا و سحر و خروس
اور میبری پدریان اور طوطیان
بی بغویهای بخور از نب جراد
خور خرباسه چغذاست و کوزن
فرقری اور ذروخ اجلو تیار
هو جو حیوان آب کاش به حلال
بی فوج مجملی ہی اور رتد حلال
هووی جو مجملی تری حدسی زیاده
غیر آن حیوان که کفتم از حرام
گویم چمنوسا غلن چهلکان
سن تو اسکو ای حب با صفا
سن تو اسکو ای حب با سحر

جمله را دانی حلال انچه شمعها
اور لواقیتر بشیر اور آب فوس
سینه پاش و نقر نول کالیان
جمله را دانی حلال ای نیک نون
هر بل و تلیر جو مینا بی شمار
فوج سی هووی حلال از بعض قال
مار که کحانین ان کا و بال
بی که است اسکا کبانای جواد
جمله را دانی حلال ای نیک نام
مار نایکا صواب ای فی مان
قتل موزی جانور کابی روا
قتل موزی جانور کابی ضرر

قاعده مانند انیکه لک و عن حق و نعامه و سار بس حلال
دریر که از ان حیوانها که حرام کفتم نیند و سانبه و حمار و حش یعنی کور خر

کوزن را بعد نوشیدن آب شکار کردن بهر
دولت اور با نفعی موصلا یا یا پرین
تا خوردن آن ضرر نکند و در دم او زهر است
دور کنند و در دل آن ترسان پنهان بسیار
نافع بر آید و کوزن او نیز با هم نشانی با
که انچه بخورید با خود
در میان دار بیان در دوزخ و در جوارح
نیز میندی چنانکه گویند
حلال بود بی حکمت حلال بودن اربابان
نیز درایت نفع است پس در دایت نیک
نیز از ان گویند و در دایت حلال است و در دایت
داده انکه بخواهد از ان حلالی که از انچه
و غیره آن را قسسی از انی که قاتل کوس
است «قتل حلال طبعات»
عده بر حکم دین و غیره و در حکم حلال
ایک در دود

جمله را دانی حلال ای نیک نون

جمله را دانی حلال ای نیک نون

جمله را دانی حلال ای نیک نون

نیز و جاموش محرثی و شبری نیز همچنان است که حلال است و نور
 و حش یعنی کاه و محرثی نیز همچنان حلال علی بن القیاس و یزید لایق
 بیلیک بانو قمری فاخته هر دو بلبل پراچند و ل را جهس خواصل سب میزن
 سب کبوتر فافهم و اخط ترک شرب و خوردن حیوانات حرام از لایق
 از یی سب مذکور شد و فوج که درن و خوردن بز و کوسفند و کاه و شتر
 و مرغ و مالیان و باط اهل حلال و محرم را همه جاد و در که جایز و هم چنین
 آنچه حلال یعنی غیر محرم صید کرده باشد و فوج نیز به وجود و دلالت
 محرم و بدون امر وی صید و فوج

بیان بعضی احکام قربانی

یک بکر ایک انسان سی رول	کائی اوشت ایک ساقه انسان
همون برابر سات صله نشتین	کائین جمعی سب به ابره کنین
حد و نه دان توازشش ماه صغیر	غیر و نه شاة از یک له کبر
دان شتر از وچ سلال و کاه و در	ایک صومین باشد از آفات او
که ترا بکر اسبه اچا هوا	که سیه ناسود و تو جمعی سی رول
کشتن الح افضل است یعنی بز ابلح که سفیدی در زن زیاده از سیاهی	

در این باب نیز به بعضی احکام قربانی
 و در این باب نیز به بعضی احکام قربانی
 و در این باب نیز به بعضی احکام قربانی

دوای آینه ای و دانه آب سینه ای
آب زرد و دانه ای اگر جفت سکن زرد
تاریخ نشود آب زرد و جرد جرد
بقی نشود این دانه آب است بعل آینه

خوف سی اللہ کی رونما پہلا
بچہ کو مان باپ سی مت دور کر
کہ سفر ہو جنگ کا اغا کرین
ریش ابروت ترش ای باخود
نام میرب تو مدینہ کا نبول
ترک واجب ہوا کہ وقت غار
عایا کہ دوست لینی سی ہوشاد
سید ہسل کہ سبق از جملہ بروز
نین ہزارہ انگہ سی کہ ناروا
اقرء ووالجہ والنشفت بیاب
آؤ ماؤد با کہ دور کمتین پڑنا
آخر سودہ الکر کوئی پڑسی
مرنگنی گامی سریا بنا پہلا
اوچھ جینا قوی ملک عظیم

لیک تہنائی میں بھی افضل ہو
 قبر ہی حشکی تو ڈرامی با خبر
 جانب دیکر اوسی افشا کرین
 فعل سنتین ہی وہ ہی فعل
 کہہ تو فیض الدبیرج سی منہ نکھول
 کر تو سجدہ سہو کی ای بانیان
 اس قدر لی کہر سی اسکی بار بار
 خواستہ از خانہ خدام خورد
 بر خلاف حکم حق ای بادشا
 گاہ سجدہ میں کئی ہیں آنجناب
 ایک بڑا سورہ توسنت پر رٹا
 یا وسط سی بھی پڑھی جائیز گی
 او دیا اس بات پر میں مبتلا
 لیک یہ دو نو میں ناوار قدیم

[illegible]

اولیاً لکامچہ عیب ہی کا دوبار
بجھ کر نہ کہتے در قطرہ خفی
آسمان آتانیکی قوت کو پائین
قد یوق الشیخ قوماً جمہ
میں ملاست میثہ بھی بعضی
در خرابات آمدہ شیخ اجل
ہو ضرورت ان سی ہونا پاکیا
وہ جو ہو مجاہد کسی لہجہ میں

بعد تمام صلوٰۃ ایمو منان	چونکو دو طرف بینی شستن
--------------------------	------------------------

نیت سلام در ششم نماز و بیرون آن نیز خصوصاً در نماز	
--	--

بوقت خواندن اسلام علیها و علی عباد الله الصالحین

او نیت تو سلام امینی کی کر	سب تا یک جن و انس و جمیع
ایک جو صالح بن و پیر و دین	آسمانین یا زمینین یا میانین

منبیه

گر عینی که کوئی شی دیا	خوب ہی شکو اگر چرنا بیا
جو مبه بودی عوض سنی پیری	بی عوض پیرنابی بدی کر کری

از کتاب البیه و باب الرجوع عنہا

هست مانع از رجوع این نیست	دان زیاده متصل از آن نیست
چون بنا و غیره و من ای دو	منفصل که مبت مانع نیست آن
مودة و امداد و هم بدل مضاف	کر چه باشد ز اجتنابی ای موصوف
نیکه کر نمود مضاف و داده بود	شد رجوع بر کبی حق در وجود
را نکه کر کرد و میان چیز رفت	و ان رجوعش را بیم آن نیز رفت
هم خروج از ملک آن موجب لم	هم بود زوجیت وقت مبه

کوی لکین در قریب است
 کوی لکین در قریب است
 کوی لکین در قریب است

هر چه اصل و فرع نسبیه تمام گنوه که کسانا گنوه کونین ای هلا شتر و کسانا گنوه کونین ای هلا خوب بی الیوم مین اسکو گنوه بو سکی اتنا ملاوت چ بیره لفظ قرآن کو سمجه ای کامیا چو ژوت اسلی عقیدت دایا بیت اخرن بدو و آه هی هی عبادت سینا کار تباہ کر کوئی بودی کبر اتوی نجبا اندزی کوپی ره چلانا ہی ثواب کوئی بو اسکینین کهنه بخان خیال را خواب کند خوار و ذلیل بی سبب مت بهوکه مونه پرتی بہت اونچی مین مکان ای با اور بیان نعمت حق ہی روا	هر چه قربت ذمی رحم کہ بود حرام گنوه کسانا کو تو نند اگر کے کبا گنوه کسانا کو تو نند اگر کے کبا وصل مین بکلمہ الحمد سے ملک و یس سجده و اخلاص پے تر بڑی پڑی ہی تو ہی ثواب جسست تو مو معتقد یا باب ما عاظمه بعد بی شش ماہ ہی شک بیمار و جنازه ہی کماہ بہ تعظیم اذان ای با صفا اور جنازه کو اٹھانا ہی ثواب اپنی تین کوئی شخص سی بہتر حق تو اندیشہ اگر دن چوئل بی ضرورت ہی خطا کرنا سوال کعبہ و قبر نبی سی تہوڑی دور بدری اپنی کو متحد حسن جان نا
---	---

حضرت
 حضرت
 حضرت

کافر حربی کو مت ہتیار بیچ
فی مین نقد در عقدہ و فسخ
نشر مکر نام بیع میں نہیں ہے
میں مہ اور بیع جائز شرط
گزر میں بھی سی جو حاصل مال

هیکلی چوری مت کفن مردی پنج
 همچو شمر و است مهر و از رخ
 مان تو اسبات کو ای با وفا
 کلام و بسیار که جو جابز هو بات
 خراج اسکی مثل من که فی مقال

بیع سلم گوشت از قصاب اگر جایز شد این را بدان که

نفاذ کو قصاب کو تم دینے یو
گر بہ گوشتیں گری تو اسکو بچ
وقت خطبہ بات دنیا کی حرام
میں کبریٰ دیکھ کر کسی حضرت شب
ست بنابر کز آلات سرور
محنت مزد و نکاح و عیدین
سہی پڑھی اشعار سب احباب نے
اور وہ باجی راک کی بھی سائلی
وہ حقیق آرزو لڑن سفت

ہی رو اسکی عوض میں کچھ لیں
 طرف نظر بھی سہی یا کپڑے ہی پٹ
 بیچ اشیاء مسجد زمین بدیہی
 ایک نغمہ مت سمجھ اسکو عجب
 راک تو تو نہیں بچانا انکا سود
 ہر جواز راک بس ناسید میں
 ملکی خندق کہو دلی احباب نے
 بعض عالم اور ولی جائز رکھی
 نہ اندر کوئی اندر نادر کھفت

در جنگ الحروب بوقت محو خندق میجویندند و آنحضرت سبزه را خزان را بجای میجویند، این استعمال مذکور

[illegible]

تیر خانی تصور در بعضی است که سبب زنا، قمار و دزدان و غیره می شود و دلیل

بزمی نیکو انجمنی پاک درست نند
و جانی اندامن خیرهای ناب و خیر
بود و شیب دوز در دستان و بعضی
ملاحج و در شیب بسته دله بول کون
نیز خواند
منجی کجک و کسب
بست سبزه

کرم را از روی پر و بشعوره حلالی که می خورند می کشند و آنرا با آب و سرکه دراز می کشند

و در طرف پلونه ٹکا با نیاز
اور عاشورہ میں کہا نیکو پکا
عشرین رکھ وقت فرستکونکا
کبر کی چالوں سی پنی کو بچا
رکھ دو گھنٹی بہر دو ماتھہ اوڑ پتر
نین جلوس آگی مصلی کی روا
جاوی کر نزدیک بٹر کر مارنا
سترہ بن اکی مصلی کی بجا
ہی اذان کہنا اقامت کا نیک
قات کہنا یمن میں ہی رواج
رکھ تو دیواروں کو اونچی سات
کر تو استنار ای مرد خدا
ملک میں حیوان جو ہو دین بزر
ست بنا تصویر ناتوا سکودیکہ
بیشہتی اٹھتی نماز اندر اگر

وائی کا مذہبی پر تو جائز ہو جائے
 زیادہ معمول ای مرد خدا
 ہو و نی ناشکری سی منعم کا کائنات
 ستر و بن کی مصلی کی بجا
 سجدہ نہ اٹھا بکلی فروغ البقین
 پیمین کر کر پیشنا جائز ہوا
 حکم ایسا ہی حدیثوں سی بنا
 پیٹ کر آہستہ جاو ہی روا
 خوب اذان کو اور قامت کو ہی
 پان کہانامی رواج ہند راج
 مت بنا دس رات اوچا سنیات
 نامکین شیطان کی رہنے کی جا
 واند پانی سی خبر تو انکی لے
 سار اشیا کا تو خالق جائیک
 ہاتھ کو میکی زمین پر نہیں خطر

بہارِ زبیر از دوسرے جہات

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

<p>۴۹</p> <p>کمر پوسد و جگر جایی یک دگر</p> <p>بہت اندک تر آیت نین ضرر</p>	<p>فایده و قاعدہ اکثریہ</p>
<p>اور رب اعمال ضابطہ ای جوان</p> <p>جمیہ کا قرآن میں مذکور ہی</p> <p>نفی ہو دی نفی کی اثبات جان</p> <p>لام الف لفظ جلالہ کو تو کہیں</p> <p>نفسانہ</p>	<p>انما الاعمال بالنیات دان</p> <p>وہ تیمم میں بیان مسطور ہے</p> <p>ایک حسن جان ہو نا کید چون</p> <p>فعل تک جتنا فضا ہو کو انچ</p>
<p>تنبیہ خارج نماز</p>	<p>راہ پر تیری نگہ رکھ لی زوال</p> <p>ہو مسلح کر غلوب آباد تو</p> <p>امین ہی تفریق کا کرنا بُرا</p> <p>رکھہ اوسے شخص ہی اہل دہ</p> <p>کو بلا ڈی جی نین جانیر رکھے</p> <p>منع ہمایہ کو بھی نین ای کرام</p> <p>دست بستہ سامنی اپنی کہو</p> <p>در کبد موضوع از اہل جفا</p>
<p>بیچھی پھر پھر دیکھنا میں اچھی حال</p> <p>کمر اقلہ بیع کا ناشاد کو</p> <p>سر میں رکھ سب بالی اسب</p> <p>فاغیہ کا سونگنا ہی سخب</p> <p>پاک استنجا کر رکھ سرگین</p> <p>موت کی ٹھہر کہاں کھانا نین</p> <p>نو کر دن کو مت کھڑا کر دوترو</p> <p>وان عدت سمع لس حیمہ را</p>	

و انرا در محارفات المعارف نیز، ملحق کرده اند، اما ملحق کردن شیخ معصومه القادر حلی فی ربه المرحومه^{۱۳}

ایک

ایک شی کو کوئی خریدی تو
غیر کا مخطوبہ منگنا بد کہے

از مولوی روم

ما توانی با منم اندر فراق
ابعض الاشياء عندی الطلاق

بدعت حسنہ لطائف سیرت | و ان توجیه تم توای مرد عزن

تو کمرق سکا کے لے از حد زیاد
آتش و وزخ سی وہ دیکھی

تتمه زمان فارسی

کریه می آید. مکانها || سرخاغاج اراک از بند

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

رین همه بی و وحی است ای

لیک اینہارار و اجی شندید پیر

از مردی فعلی شد ما یثا شد روان بر او لیا و انبیا

عمر و منہل کر کے شد بدعت و لیل

نقش موتی در فیض و در حریم
سمازبان و دو دان حدیث با سقم

ازجای اقامت

از جمله بدعاهای

صاحب کبریا ہر بری جالہ لیا۔ جولاہا یا ہو بہمیری اس جگہ

_____

_____

یعنی اعلیٰ درجہ تہذیب و تمدن کا راز انصاف و درجہ اولیٰ و دیگر

ای خود را ندان که در این بیت در بیان
و می است که بر کسی علی السلام بیاورد
این را از خود ندان که در این بیت در بیان
و می است که بر کسی علی السلام بیاورد
این را از خود ندان که در این بیت در بیان
و می است که بر کسی علی السلام بیاورد

بعض الحلالی
و دوست و قایم که جمع
خبر غریب آورده که ادبیاتی
در این باره

سنت کی دودھت مغنی کے ہاں ہے
میں نے یہ سب کچھ یاد کیا ہے

[illegible]

است در کتب و تصانیف و این الفاظ
که در شماره ۱۲ مخفی است

از سوره فاحه

بابتی

قبر کی اوپر خلاف اسرا ہی	ایک یہ عادت بھی جاری تھی
نام حق کا جب کہین مذکور ہو	کلمہ تعظیم کا اسکے کہو
ہی نماز نفل روز میں روا	تو ذکر رکھنا اسے نین ہی بُرا
کہ کوئی توڑی نہیں اور ناکری	تب محل عصیان کا اور مجرم ہی
اور سیل دین کی مشہورین	سب کتب میں فقہ کے مذکورین

فائدہ

جھوٹا بلی کا اگر کہا ویتو کہا	جھوٹا کئی کا نہ کہا ای دلربا
بیان برون صحرائیان چند قدم حضرت را با اتفاق کثان گشتان	
وود فقہ کئی قدم مرد جمیل	لی گئی حضرت کو صحرائی در جمیل
بیان رفتن حضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم پیادہ سخن کنان با بعدا	
واو سوار و مقدم حضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم پشت اسب میرفت	
اور معاذ بن جبل آ کی سوار	ایچھی کئی حضرت اخونکی اکیبار

تنبیہ

بعد از ہجرہ بخوانی در ریا	تسبیح ربک ہم دین بجا
غیر جو جعفر بہرہ در ریا	وی بیا خواندہ کہ کسرہ پیش

یہ دو سورت کثرت عبادت و دوزن کی نشانی ہیں
 یہیں سب دوزن نشاندہ و حکم ہے کہ سورت
 یاد کرے کہ کثرت و سبیل فقہ مذکور ہے
 است از ایک کثرت و بیان سبب نہ
 دوزن و دوزن سورت و سبب نہ
 دوزن و دوزن سورت و سبب نہ
 علاج ان متعین کنند و دوزن میں
 بعد از ہجرہ بخوانی در ریا
 غیر جو جعفر بہرہ در ریا
 تسبیح ربک ہم دین بجا
 وی بیا خواندہ کہ کسرہ پیش

بیانِ جملِ قصیدین اینبار بر سمعِ خطاباتِ عنایت کہ از حضرت سرور حق
بر یکی ازین ماجرا جدا جدا رسیده بود

جملِ ناجیِ مین یہ مردانِ ہدی	زید و جعفر اور علی سیر خدا
کالیانِ اصحابِ فی بھی کھائی	نبوکینی والے کورہ ستلا پی
کوئی حسن کو کچھ کھنجر کے مار	و یکی بولا ہی کہ ہی تو نابکار
تب حسن فرما ہی میں اسکا خواجہ	مار بدتر عار سی ہی اور خراب
ایک جنگلی نے لیا حضور کو کھنجر	وال چادر پشت کی جانب پانچ
اور پھر انعام بھی اوستنی مشکا	موشن ہی حضرت فی اسکو کچھ دلا
سہیل نے لہجہ ابا کے نام میں	لیک ارشاد املی آبا کام میں

نام اوردہ ہوا کہ در وقتِ طلبہ باطلہ در غزوات جمع میکند مغرب و باغشا
در مرزا فخر دہنی برای نیک و نرود شافعی یکی از دودلو جمع سفر است
کہ جمع تقدیم جمع تاخیر مرد و نرود نامانی جائیز

و نیک کی واسطی در جمع ہی	شافعیوں فی سو کی مین کھی
جمع دہخین مین چمکی یا فحول	شانی بولن م نرود ہی
خارج وقت اسکو سمجھیں وہ نماز	داخل وقت اعظمی ایسی با نماز

از حضرت علی السید زید و جعفر
کلمات از بیغ شریفہ کہ در حق ہر دین
ازین ماجرا جدا جدا رسیده بود
موضع آن از اجارہ دود و جعفر و زید
از انوار حق سخاوت حق علی
و جہت نا اہل حق علی و جعفر
نہایت مولای فخر دہنی
خلفی محمد خاں فخر دہنی
و جہت نا اہل حق علی و جعفر

نویسنده کتب عالم با عزت در یافتن عالم
و این کتب را در غیب بود و پس از آن که
در این دنیا در سبیل او فدا شود

حدیث حب الدنیا را س کل خطیئة و قول بزرگان ترک الدنیا را س
کل عبادة این دو بیت از مشنوی مولوی روم

چیت دنیا از خدا غافل بدن	نی فاش و فقره و فرزند وزن
آب در کشتی هلاک کشتی است	آب اندر زیر کشتی پشتی است

و عیسی علیه السلام چنان فرموده که طالب الدنیا القبر ترک الدنیا
الا برانتهی فاحفظ ما سبق انفاطع عیسی علیه السلام

هی تعدد در اوان چیزی روی	سنت از و قبل و بعد هیچ در
سی مجره کو کبی باب اسما	فار سیش که کشان ای باصفا

فایده آنچه در مشنوی مولوی روم یافته شود که این دعا که اللهم
اجعلنی من التوابین واجعلنی من المنظرین و حال شستن نجاست
و جای ضرر و خواندن است سهو و نظم ناخ است زیرا که این دعا را
آن هنگام که خواندن آنرا بعد فراغ از وضو در احادیث آمده است

فایده

بوهریره کو غل احسان سی	اینه الکری کا پی شیطان لی
سبا کی تپی عثمان سوده بخش کی	احدین ابصا صمدن و صفا

این سبزه را در هر روز و هر وقت که بخواهید بخوانید و در هر وقت که بخواهید بخوانید و در هر وقت که بخواهید بخوانید

در این سبزه که در هر روز و هر وقت که بخواهید بخوانید و در هر وقت که بخواهید بخوانید و در هر وقت که بخواهید بخوانید

در این سبزه که در هر روز و هر وقت که بخواهید بخوانید و در هر وقت که بخواهید بخوانید و در هر وقت که بخواهید بخوانید

چنگ در گفته به سعد شیر زن	ای خدا بر تو پدر هم ام من
و سجود سبوح و معنول من	پانچ دفعه آبی منقول من
مار تچه و انت حضرت کی گرا	کافرون فی پھر ستر او اینی پنا
آنجا کار بروی بود و عادت اسلم نیادرین بیت است که	کار غیرت به بسوز اول است
اگر به کشتن به بر و زاول است	

تمنیه

شیر حق آورد و سری عمر خطا	اونسی کوئی پوچی توین آیا خوا
محتمل مراتبه مارا آنا است	میوه خشک و چرا کا آبا است
و وجود ما دینی تھی کافران	وہ ہوی مخدول حق در و جہا
نہ واکا تو کو ہر کمر مو منہ	غیر مذہب کو بھی مت دی موفتہ
ہی رومو من کتابیہ کرے	کلیک اندیشون سی دنیا کی مری

فائدہ

قابل نظر او سکو بھی ل شاد و صبر	جسے ہی نخلی کام روتی با دگر
---------------------------------	-----------------------------

فائدہ

اگر زبان لغزش کسی عاوشی بندر	انت عبدی حلو بولی باد کر
------------------------------	--------------------------

در این سبزه که در هر روز و هر وقت که بخواهید بخوانید و در هر وقت که بخواهید بخوانید و در هر وقت که بخواهید بخوانید

و بر بیان دو قسم از باقیات صالحات قسم اول عزاسمت
به پیام ابراهیم علیہ السلام قسم دیگر نافع بنیبر

١٠

وقد ترفعتم و قدرت ام معروف و نبی از مشکم او است

و غم مزب و بخت مفاسل مضید و طالب توبه
بیز نافع و توبه بر اسعوف با طریقه نیکو
در آن در غم و توبه نیکو
باش کنند و غم و توبه نیکو
آن است باینکه غم و توبه نیکو
و نیز از صبح نافع و توبه نیکو
تا نافع آن در دو مالد و توبه نیکو
توبه و غم و توبه نیکو

کوه بیعت آن حسن از مرضی نیست انکار لقای شان بجا

بے مسکاهی

خاندہ

بین تو ظلم آن نیز ید بی حیا مانع صلوات و مدرن پر جفا

مسجد و قبر رسول اللہ کی جا اپنی کھوڑی اسنی تھابند و جا
کاہ بدعت سی بھی بہر جاوین طین جابین مسجد تک تو دیکھین کفر

خاندہ

علاج ورم و بشرہ وغیرہ بشق کردن گوشت نباید کرد بلکہ علاج دیگر باید کرد

کوئی مرض ہو چیر نائین ہی بہلا از چوپانی بھلی ہی با صفا

بدانکہ در صفت عدد و عمر عجوہ عالیہ شفا است از ہر سحر و از ہر زہر دور
حدیث آمدہ کہ لا حول لا قوۃ الا باللہ و دوائی تو دو نہ بیمار لیست و
درین ابیات آن نیز مذکور و سوائی آن نیز

اور پڑہ بسم اللہ اور لا حول بھی بسملہ ہر کام کے آگے سبھی

طرف کو ڈھائی تو بسم اللہ بول تو لی یا ناپی تو بسم اللہ بول

اطف بالمصباح و اذکر اسمہ خالف الشیطان و اضرر سمہ

اکل و شرب و درو و طب و در آنا درد و خول و در خروج ای کامیاب

و قال یزید بن اسحاق کان وادع من الجبال
فی جوار ما فی فی الدخان فحدثه فقال یا یزید
طین و طب غلت ما و الشیخ الفاتر مع ما و الدخان
و رب الموت دخل الجوز ما و البذر ما و نکس
انما یستخرج و قد یفعل فقال یا یزید نکس
یا یزید و ارادہ فقال کیف یکن النمل المصغری
و القصیدہ التمریۃ نکلت تو ذبالہ فیہ لالک
فقال انما لمرئنا انا خالف ای الایمان عینہ
و من ساء ما یفقر الذی ان خالف عینہ
و امنت طیباً فقلت من عینہ فنادی فقلت
و مات قبل فرب الناس من یجوز الخیار

فائده درین بیت دو مضمون جدا جدا اند

شرط بنین ہی ضمان عار	دوست سی پنی ملک کر خوش
سعی و ترک بیع روز جمعه کن	بخت تا دین دوم آن بی سخن

تنبیه

کاف بر پانین کوئی شی مرت کینکال	باز نادر هو اس سے آتارہ مال
لیک بر بار اسکی تین پنجوڑ	نقہ کی احکام سی مہ کو غموڑ

فائده

قلب انسان ہی تعلیم مدام	کم کرو اسکا پروسا ایگر ام
فائده بدانکہ پر پیر کردن بیمار از نص قرآن و حدیث مشروع است	

حرفه کو بھی ہی تہوڑا تکملہ	اسکو بھی پڑھ لی کہ اچھا ہو صلہ
ذکر جہر و ذکر سر ذکر خفی	و ذکر اخفی کن تو ای جان صغی
ہوئی شیطان دور فعل کر سی	اور صفائی دل ہو شغل فکر سی

در بیان استخارہ و استشارة

بر مہم میں استخارہ ہی صواب	استشارہ میں تو ہی سنت کلام
نامانی اول کر اور اول انہا	پہول مت ترتیب یہ مرد خدا

یعنی کو بند و دین خود نہ ز فتن بہ
 جمہور است ۱۲ روز ماندہ آنحضرت در جمہور
 یک اذان بوقت نشستن الم علم بہ ہر روز
 دس اذان ثانی قبل اذان تہجد شد اذان
 زمان خلافت عثمان بن عفان رضی اللہ
 عنہ شروع شد و آنست خلفاست
 یعنی اللہ غنم و آن اذان اول شد
 ہر وقت مذکور ثانی کو پیر لیل پختار تا دین
 اول سی و ترک بیع عزز کردہ اند ۱۲ و اگر
 اذان اول روز در مسجد رفتہ مشغول تلاوت
 و در دو و صلوٰۃ و انواع عبادت تا
 فرغ از پنج بابہ عبادت افضل است و بزرگوار
 چنین کردہ اند لیکن حج در دین بزرگ
 و گاہ باشند کہ حال و کمال موجب بازماندن
 گردد ۱۲

بندین باز اسکو و ہر روز آتارہ مال

بہر روز ۱۲ روز ماندہ آنحضرت در جمہور

برای دفع نظر باید خواند که ماشاء الله ولا قوت الا بالله

تنبیه

اول و آخر تک کبابکی کہا	اسکو بھی سنت سمجھ اسی دلہا
لیک اندک تر ہو نا ہو دی زیاد	کیونکہ آتی اس فی ہی عباد
دو اذان فجر ہی اندر حرم	قبل صبح و بعد صبح ہی محترم
بعد صبح حق اذان فجر ہی	قبل عصر غسل و اکل سحر ہی

صلوۃ تسبیح و منع سمعہ و ریا

گاہ پڑھ تسبیح کی ہی تو نماز	اودمت کر نیکیوں پر فخر و ناز
ہی قبول و فعل با قصد آلہ	تخرسی ہو وی ثواب اسکا تبا
لعنت کفری نہیں ہرگز روا	فاسقون پر اوہی فسقی . بجا
خاتمہ ہی جسکی نین ہرگز خبر	تو نمک لعنت کہی کفری سی در
فاسقون پر کفر فسق ہی روا	لا عوض مین اجر کی کامان بجا
جو معنی سی ستادی وہ ذلی	کبریا اور ارسد گفت و منی

این بدعتی در ہمہ شہر نا ایںکہ درون دو مجد حرمین شریفین
زاد ہا اللہ تعظیما و شرفا نیز جازست و آن این کہ

و کاغذ عجبی علیہ السلام کہ فکر شدہ اندک
ان لا اله الا الله و صلاۃ و تسبیح و ذکر
ان محراب و در سولہ و ان میم و روح
و این است و کلمۃ القضاۃ الی میم و روح
منہ و ان اجنت حق و انما حق و صلیع
سے لکھ کہ ہر کہ این را بخواند خدای تعالیٰ
اور داخل جنت بر جویری کہ باشد او
از حق

منع ہی مسجد میں بیجانا سریر	مروہ کالینکن ہی جاری بی نکیہ
-----------------------------	------------------------------

تنبیہ

نین روا پڑھنا قرآن کو سارا	اور نہ ملکہ ساری ایک آواز ہی
----------------------------	------------------------------

تنبیہ

بہوشبہ خال عم ولد الجلال	ہو ی لطن و صلب سابق کا بھی حال
بذر و روپی ہو اکل پٹ پٹیل	تخم بھی سکی جدی آئی نکل

پہرہ نمک لڑا در بیان خضاب

نین حرام محض کوئی بھی خضاب	اور خضای سنت رزم صحاب
----------------------------	-----------------------

اسمائی الہی بسیار اند خائیت نود و نہ ازان بسیار کہ در حدیث
 صحیح آمدہ انیکہ ان لہ تسمتہ و تسعین اسم من حفظہ داخل
 الجنة و ان نود و نہ اسم معین اندر کتب و و ظایف مذکور و بہر
 زبانہا محفوظ و مشہور سبحان بی حمدہ

نود و نہ نام کو تو یاد رکھ	اور انکی یاد ہی شاد رکھ
----------------------------	-------------------------

فائدہ

کلمہ عبسی کو جو کوئی پڑھی	کچھ بھی ہو اسکی عمل جنت ملی
---------------------------	-----------------------------

در مشکوٰۃ و غیرہ روایت ابن جریر آمدہ کہ
 کہ من شہد ان لا اله الا اللہ و عدہ لا شریک
 لہ و ان محمد عبیدہ و رسولہ و ان عیسیٰ عبد اللہ
 و رسولہ و ان امیہ و کلیمہ البصیر علی یوم
 الدین و ان الخلیفۃ حق و ان لا حق الا حق
 اللہ الخ علی کان علیہ من السماء و ادب

تنبیه

صحو اولی ترز سکر ایزی حال | اگر چه باشد سکر فخر با کمال

تنبیه

قبض و بسط دل به دوین حالت | چون شب و روز اند این دو
پوشش در دم هم نظر نه بر قدم | باز که از غفلت بادل ندم
پاس در انفس خود را از ضیاع | یاد حق داری تو در جمله تقاع
اینکه کفتم من همین باشد اصول | اینقدر کافی است دل را در حصول

و بزرگان گفته مقرر کرده اند که بوقت خروج دم لا اله گوید و وقت
دخول آن الا الله و آن نیز درین اصطلاح داخل است و اگر فقط
اسم ذات نیز مکرر بدل کند در حصول این پاس انفس کافی
و تسبیح و تحمید و تهلیل و تکبیر و صلوات و حلقه نیز تسبیح و تحمید و
تکبیر یا نور سبحان الله عدد ما خلق سبحان الله ما خلق سبحان
الله عدد کل شیء سبحان الله ما اهل شیء سبحان الله عدد ما
احصی کتابه سبحان الله ما احصی کتابه و الحمد لله عدد ما خلق الی
آخره کذلک و الله اکبر عدد ما خلق الی آخره کذلک انتهى صلی الله

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

میرزا محمد علی بیگ

1. The first step in the process is to identify the problem. This involves gathering information about the situation and the people involved.

[illegible]

کشف
محرران

فائدہ
وقت و ثناء و بابتی
برای کیک بنی و نان پوشند
استرا از اصل تیر یعنی

گفته که کین می خوان
وقت تلاوت این
خانه

بسم الله الرحمن الرحيم

_____

<p>شب پره کافین بی بروقت بار کر کس نه پیر اندر مری کر نه بوی بخورد کس روز را کفانی دی کر بوی موده نیاثر را</p>	<p>بهر فطار و نماز ای کام گاری روزه ات را دان تواز افطار وان تو این تفصیل مرصده را او جوان هو تو خبر کرنا بهلا</p>	<p>دوای حیل نبن تولی روغن گاوی لوبنی بول کر حمام مین تو قایما بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب</p>
<p>روان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>
<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>
<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>
<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>
<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>	<p>ای بقیه مین وضو بی شفا بوان نماز شده عظیم بیان روزه مستحب ای بقیه مین وضو بی شفا</p>

بعضی نظم‌نویزانان و بعضی زرن‌نویسان است. زاننده اندوخته را در طبقه طبعم و آب و در طبقه زاین را زاننده بدر بخشش است و هر دو غیر

[illegible][illegible][illegible]

۱- آنچه در مکتب منتهی به است از ستم و افسوس و اندوه و

ان.

آن بازیت دوامی ذات الجنب قطبیه می را به ای غلظه و
حنا به ای بعض درد سر و بعض روشم و نی به ای قروح
به بروج و خلیدن و در ریه برای شیره و موده و این ادویه که درین
ابیات به سیاهی نوشته شده عام همه امراض اند و سنائی که نوشته
خوردن بر روغن و شهمه نیز نفع عام دارد و همین است مثلاً از معانی
سنده که با سنا آمد و در حدیث سنوه بفتح سین و نعم نون
مکون دا و تا

ہی حدیث اندر یہ ہے کہ ہر انسان غافل
ہے کونجی اور سانسوۃ حد
اس کی مہنی داغ اسی مکروہ جان

<p> مت کر دو تم کام الہی میں ہمت تحقیق سیوطی انجمن بی نزول عیسیٰ مہدی فاطمہ خاص علم اُسکا ہی بس اللہ کو </p>	<p> جس سے ہوئی تمہی کوئی بدل پندرہ سو دس ہوئی دنیا بین اور عکلا قیامت سب ضرور کوئی بچھا نا بین اکی راہ کو </p>
---	---

محمود بن عبد الله

اور خستہ دیو ملک مار بن و حبیب
اور غلبی انبوہ بین الناس میں
انہن ہی تحقیق اسلمی تن وہ مسیح

ای عیسیٰ نبی کہ نور منی سیب
وہ نوہ و نو بھی انصار باسن میں
عالمان لکھی رسایل اسکی نوح

در بیان پناہ گرفتن از شر جن و انس

تو کہ ان آیات و سورت کو پڑھی
اور قریش اخلص و آعوذ بھی
ب نہو جو بوسلی او سی پڑی

اے رب نہ لی شر جن و انس سی
آیت الکرسی پوچھا آخدی
وقت و نیکی بھی پتہ مول ہو

فائدہ

دو نو جانکی جہنم میں پڑیں
اسکا تم سمجھو کہ جنت ہی مقدر

اہل ایمان حق اس میں ابن
خوف شہی مسیح کوئی کر لی اگر

فائدہ

مید ہا نید حق از فاجران

میں احمد راؤ نیر از کاوان

شکل نمبر ۱۰ مضروب

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۲	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸
۳	۳	۶	۹	۱۲	۱۵	۱۸	۲۱	۲۴	۲۷
۴	۴	۸	۱۲	۱۶	۲۰	۲۴	۲۸	۳۲	۳۶
۵	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	۳۰	۳۵	۴۰	۴۵
۶	۶	۱۲	۱۸	۲۴	۳۰	۳۶	۴۲	۴۸	۵۴
۷	۷	۱۴	۲۱	۲۸	۳۵	۴۲	۴۹	۵۶	۶۳
۸	۸	۱۶	۲۴	۳۲	۴۰	۴۸	۵۶	۶۴	۷۲
۹	۹	۱۸	۲۷	۳۶	۴۵	۵۴	۶۳	۷۲	۸۱

حاصل ضرب

三

[illegible]

در بیان بیضه مرغ که حضرت خدیجه اند

اسکلتین بھی باخود تو بوجہ لی
یہ تہہ حضرت مکی مخبر پانی میں

سمت قبلہ پنج مین و ضلع کی پھر توبہ فوق الافق سی قبلت حکم کعبہ وان ہوا وارض را	زاویہ کعبہ جہان و نو ملی جانب آخری کعبہ کا وان لیک کر باشد محاذی سرور
---	---

تہذیب و تمدن

حاصل تقسیم که ای مهربان جان تو بخوبیست و تقسیم ای مهربان

۱۱

خبر یکی شبکی مین این کی دو نفر
 خبر مین این چار و هفت مین چهار

جبرائیل علیہ السلام

وہی ہے جو کہ اس کے لئے ہے

مناش تمیله
وان از روی زوایه قیج
میلید

تقریب معلوم شد که در غرب جاسا

۱۰۰
اربعه قسما هم در ضرب ازین تعریف معلوم میشود که ضرب حاصل آن عدد نیست مگر ضرب هر یکی آن عدد را تا آنکه ست و بعد بوزد هر یکی آن عدد را به یکدیگر باقیمانده

میرزا فتحعلی خاں قزوینی

میرزا محمد باقر

تجارت بہت قیمتی چیز ہے

نمایان کرد بطایر "بیتا و آب نوشند" و در دو روز و دو مرتبه از این امر بهره

مضمون این کتاب: زت بر آیت

معمولاً این نسبت بزرگتر از ۱۰۰ است.

من این بیت زیارت میروان

اینست: زینت و آرایش

نہایت زیور آرا

بن بخت بیواری

5.

مضمون این کتاب: زیست پرورانی

انرا القدر طاعت من است معلوم

مکتبہ قیامیہ حیدرآباد

وہی ہے جس نے ان کو

۱۰۰

一

ز

منه

فصل فی

میں نے اس کو

عنہما

[illegible]

نقص صوم نفل جائز بر خفیف	مینزلان و میهانسی نمین و حیف
لیک بحر کشاوه روز کو ضرور	کیونکه نیت کر کی توڑاوه صبور

دور بیان شنیدن افوا

جب اذن سناتو دینا بھی جو آ	قول سی یا فضل سی تا ہر صلا
اور حدیث اندر تو اتنی ہی دعا	بعد صلوٰۃ نبی ای یا صفا

مشرك و مسجد من اعظم اوسى
 الكلى حوط هى اوسط شامى

تذکرہ جامع بعضی مسایل متفرقہ

بعد دفن میت اوسی تلقین کر
لیک جو کوئی ہوشی شوم و لعین
اوسکین آواز پھیکا بنیں
کشف کی رہ سی ہی صادق بنیں

فائدہ

اور شہدین تو انکی کو اٹھا روزہ شک کا تو رکھنا ہے جناح	جس طرح ہی فقہ کی اندر لکھا محض نیت نفل سی رکھی مباح
کہہ تو استننا تو ہر ہر کام میں اور تو بہ ہی فصوحا خوب چیز	نما کہ ہوں اقوال نیک انجام میں اہل تقویٰ اسکو رکھتی ہیں عزیز

سیه جهان سب عالم ناسوت
 بعدد ملکوت پھر جبروت ہے
 پھر نوبی لاہوت عشق لامکان
 اس سی بھی محروم ساری

مثال انیکہ مدعیان الفاظ صوفیہ و سلوک بسیار بزبان آرند و از
 معنی آن پیچیدگی کہ مشغول بحق است اگر نام الفاظ اصطلاحی دانند

یا نند مشغول بحق است

تنبیہ

کرمی نام پستی نشونی	غیر مای نام داندی توئی
جو لکا ہو مای کی کفار کے	اسکا کھا نا عالمان جاہل کے
باطہارت ہو تو کھا دین سب	زج بھی یا نکی پوراہ سی

فائدہ

صد ہزاران فوج با فرعون بود	موسیٰ حق گوئی از وی در بود
----------------------------	----------------------------

فائدہ

سید رسل و خلیل اللہ دان	کز ہزاران انبیاء شد بانان
-------------------------	---------------------------

فائدہ

روایت ہے کہ حضرت موسیٰ علیہ السلام فرمایا کہ میں نے اپنے رب سے کہا کہ میں نے تجھ سے کیا ہے کہ تیرے پاس تو میری قوم کے لیے ایک نبی بھی بھیج دے گا۔ تو نے فرمایا کہ میں نے تجھ سے کیا ہے کہ تیرے پاس تو میری قوم کے لیے ایک نبی بھی بھیج دے گا۔ تو نے فرمایا کہ میں نے تجھ سے کیا ہے کہ تیرے پاس تو میری قوم کے لیے ایک نبی بھی بھیج دے گا۔

سید جابر نقی قرآن سی کمو	لبود مرد جب تلک اس سی شو
وان حدیث الغنا مینب نقان	است موضع ای اویب باوفا
ست نماز کوا اٹھا او نچا بلند	اور کھانگی مکان کو کبر پسند
انگلیان ڈالی ہین دہوئی ^{سطح}	مکو کو دہوئی حج و حج آواز سی
عادوان حضرت کی کرنا نین ضرور	بہوئی حاجت تو کرو بی غور

تنبیہ

لیکنا خطبہ مین ہی دو چیز کا	ای خطیب پاک جان باصفا
فتح بلہ جنگ سی ہو ملک	صلح سی ہو تو صفا متکر خوف

این مقدمہ در احادیث است اما در فقہ بجز عصائے اوشتمہ اند

تنبیہ

نعمہ اولاد رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم از خدیجہ کبریٰ ہووند	نعمہ اولاد رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم از خدیجہ کبریٰ ہووند
عمریک ابراہیم علیہ السلام کہ از ماویہ قطبیہ بود	عمریک ابراہیم علیہ السلام کہ از ماویہ قطبیہ بود
بشیاں بیٹی خدیجہ سی ہوئی	اماریہ قطبی سی ابراہیم محی

و تفصیل در آرزوہ از وراج نبی علیہ السلام و بیان اینکه در وقت آخر حضرت از از وراج در آرزوہ کا نہ نہ عدد باقی ہووند در کتابیکہ

عالم جان خود را بفرمان
مجلسی باطنی
مجلسی باطنی
مجلسی باطنی

فائدہ یہ دینی
آوازی کا از زبان دینی
خطبہ کو سید خطبہ انبیا
است ان آواز نامی
ہو قوت شود وہ آواز
در اطلاع شود کہ
بیان کردہ بہ ہر
ناتج و غریب است
ہوئی آوازی باب
چشمہ کہ در بی
از غلی براہین
و سندی بعضی
شیرازن و ہر
و غیر ان نام

اعلم است از فائده ما، مقید که اول رافع جمعه ثبانی می شود و ثانی
در غیر اینها فقط بکار می شود

آب گرم شمس را مکروه دان || او رطوبت گرمه پشد ضعیفی در آن

والله یقول الحق و هو بهدی السبیل

تنبیه و مقدمه علم ادب

واو یاکی قبل اگر ساکن هوا || ختم و کسره نین نقبل اسپر بجا
واو یا جوین کی فاعل کی ضمیر || ختم و کسره او سپر آوی نی نکیر

تنبیه

بین عوارضین دو الحاق لیام || اگر دیا اسکو بیان از خاص عالم

برای رافع عیب است چار غلط کاتب در کلام سعدی یکی در بوستان

و ستم در گلستان و بسیاری مانند آنچه از سه قلم پاسخ بود و ستم

کرده شده المجتهد بخلی و صیب و آن کان بنیاً کما جافی شوی

عمر رضی الله عنه یوم بدر و عند البعض اجتهاد الانبیاء و الا کابر بخلی

و وصف آن نوشیروان در بوستان || سوی حضرت دان غلط اندی ما

بید مجنون کو نهین پهل ای فتا || قول سعدی مطلقاً جفا هوا

بروژی از نشانی که در آن

لحظه سوائی این نکود نیز می رسد و ادبی
که اول است و مصدر مثال است و جود باشد
یا از باب مفاعله که آمده باشند و در و فاعل
در مثال و فاعل و داغ نیز بر ادبی و معنی
مسئل بود که نقبل از اند فاعل ما

بود از کس خرم، فایده های او چاره بود
 مردم پندارند که شیطان است فایده نظر
 در دور نیست خط آن زرب ثلث میا
 و خان فخر کند که گفت جزو اربست
 بود و ز تو بیا فایده بر معنی کان بود
 شرب میست آن را بر اعدا آن بود
 و اگر هم طعم فایده هر دوزخ می خورند فایده
 بخت است لیکن بر نیاید گفت و میس
 بخت مفراعت و بخت اعدا آن نیز فایده
 حکما می اندازد و فخرت فاعلان بخت نیز
 مصاف عکس آن در دور و دور و دور
 نگو و توجه فایده در دست پادشاه
 گاه در دست کسی که در دست پادشاه
 غیر آن شمسایز قیاس بران بکار دارند
 و افکار اندک اندک از کس پادشاه
 کفر می کند ظاهر قیاس و پادشاه
 از غلام می آید این کتاب
 ۱۲ من

به بیرون قول سودی نظر اگر که بود
 به بیرون قول سودی نظر اگر که بود

دو جهان کی خوبیاں جھٹی دیا	عزت و اقبال دولت سی رکھا
حق تبار کھی انکو با مراد	عمر ہو انکی زیادہ دل ہو شاد
سایہ الطاف ربانی وہی	حق او ہو انکی خیر کا بانی رہی
انکی اولاد اور احفاد کرام	شاد رہوین با مراد و نیک نام
شاہ اُن سے شاد ملک و دیو	جو کہ دشمن انکا ہو برباد ہو
ساکر زند و نین ہین نو ابکی	اقتدار الملک پیار باپ کی
حق رکھی انکو سلامت با مراد	اور ہمیشہ انکو رکھی شاد شاد
قدردان فیاض عالی ہمتند	صاحب اولاد و فہم ارجمند

مناجات و دیگر برائی ہمہ مومنین و مومنات رحمہم اللہ تعالیٰ

ای خدائی کار ساز با عطا	وہی مغفور جملہ اجرام و خطا
ای خداوند کریم مہربان	ای رحیم بی نیاز و بی مکان
پیش چہودت جملہ شاہان فقیر	طاعت تو لازم ہر ناؤ پیر
عاجز و در ماندہ ایم ای بادشاہ	جویم از الطاف تو ہر دم پناہ
بہر باتشہ زبان شوریدہ حال	آب الطاف فرست انی و لجلال
رحم کن ہر مضطرب افتادگان	منتظر بہر کرم دل دادہ کان

صد هزاران از صلوة و سلام	بر نبی و آل و اصحابش مدام
--------------------------	---------------------------

فائده

عین بارش من مرمت کن	اگر تواند نشه که ده بهجائی گما
---------------------	--------------------------------

فائده

گرتی بود یوار تو نیچی	نجا هر ملاکت سی تو اپنون کو بجا
-----------------------	---------------------------------

فائده

سپ پوشه تر با سامان بُرا	هر کسی کا بیخنانین هی بهلا
--------------------------	----------------------------

فائده

روز و شب نین دور از حق میا	در نه طیر غرب کم بودین عیا
نین تحرک کره ارضی کو جان	در نه کم هو جانین طیر آسمان

چونکه این کتاب از ابتدا تا انتها همه با صلاح و اقتراح پیرو مرشد
جناب حضرت مولوی یعقوب صاحب بود و محرّر را چنان مناسب
نمود که به بعضی از مناجات ایشان ختم کرده شود افاض الله الینا
من فیوضه و علومه غفرل اول درخت سید عالم سرور نبی آدم
صلی الله علیه و آله و سلم بلغ العلی بکماله ه ه

در نه طیر غرب کم بودین عیا

فتح الكنوز بقا له	شرح الرموز بجا له
ونسخ الهدى بجا له	نيل الرجا بنوا له
وهدى الآله رضاؤه	نور الآله ضياءؤه
فيض الآله عطائه	بيمينه وشمائه
وإرب النجاة طريقته	نال السداد فريقته
فوق النجوم بهيقته	فاق الورى بكماله
فوز الماعادى طمعه	فاز السعادة سمعه
خير الخلائق جمعه	لعلومه وخصاله
قمر الهدى شمس الضحى	خير الخلائق كلها
عدد النجوم على السما	صلى عليه وآله
يعقوب قد عقد الرجا	فى قلبه من فيض من
فوز المراد بومب	حل الرجا بومسائه

الضائر مناجات

الهي دعوت يعقوب مقرون اجابته	بحي غوث اعظم سيد السالكين
الضائر مناجات النبي صلى الله عليه وآله وسلم	

مقصود دل زد در کسبت جویم	اجب العبد ذالمناجات
کل ما نحن منک نسله	اعطنا معطى السوالات
مانعی نیست چونکه فضل ترا	فاقتضی رب کل حاجات
ذات تو کافی المہاتست	فاکفی کافی المہات
قدیرت تو ز حصر بیرونست	بی عذر ارفع السموات
در دعائی تو روز و شب یعقوب	ہست فارحمہ بالعنايات

ایضا غزل در استمداد از جناب رسالت ماب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

مرجا صاحب الاشارات	مالک الخیر والبشارات
واصف الحق کاشف الصدق	بالاشارات والعبارات
ساحب الفتح منبج النصر	سید الرسل ذوالامارات
ان طاعاته تجارات	من بطع نيم فی التجارات
مخلص الحق فی العبادات	مہلک الغیر بالتبارات
سیدی منک قدر جا یعقوب	قاعنه مفيض خيرات

فائدہ

بسیاری از بزرگان و علما نوشتن آیات شفا بر ظرف چینی و شسته
 نوشتن آنرا بحرب و آسمه اند برای شفا بپاران و آیات شفا این
 آیات اند وَكَيْفَ صَدَّقُوا مُؤْمِنِينَ وَشَفَاءُ لِيَا فِي
 الْقُدِّسِ وَوَيُخْرِجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ
 شِفَاءٌ لِلنَّاسِ وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَمَرْحَمَةٌ
 لِلْمُؤْمِنِينَ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ لَشِفِيفٌ قُلْ هُوَ الَّذِي أَعْنُو
 هُدًى وَشِفَاءٌ وَبَعْضُ جَازِتِ اَيْنِ امرازاها حضرت رسالت
 ماب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم در رویا صادقہ یافته کمال تاج
 مشاہدہ نموده و قصہ امام قشیری در شرح سفر السعادت آورده
 عبدالحق دہلوی از مواہب لدنیہ و در کتب دیگر نیز این
 عمل از مشایخ و علما منقول

عمرہ

مبقات کمی برای عمرہ حل است لیکن در افضل اختلاف
 عمرہ ہی تنعیم سی افضل و لیک

تنبیه

ننین مدینه کو حرم اید و شان	شافعی بولین حرم یی همی مان
بن در و آل بولین شافعی	ننین روا هرگز نمازی متقی

که نیز شافعی بعد تشهد نماز در و مع آل فرض است و نزد حنفیه بعد
 قده سلام سنت موکده و در تمام عمر یکبار فرض بعد از نسی نیست

مناجات الہی

عالم الغیب و الشہادات	یسلمع السرد الخفیات
لا ید الرب فی الہدایات	لخاز بالنج فی النہایات
من ید بالالہ فی مسم	الکفی منہ بالکفایات
من یکن یقن برب سما	یعط اللہ بالعنایات
قد رجا منک عبدک العاجز	رب یرجوک خیر غایات
و مطیع الرسول من طوع	یقنہی الرب فی الہدایات
و در نام تو میکند یعقوب	فالغیر رب بالحمایات
مک قادر و مقتدر	خالق الانس و البریات
مکمل العقل و العلوم لنا	صانع القلب و المعطیات
مانع الشر و ارب الخیر	حافظ العبد بالعنایات

۸۰۴
ایضاً فی المناجاة

یا مالک ملک لم یزل	من غیر شریک والبدل
غفار ذنوب لا تخصی	ممن یستغفر من ذلک
قد حببت فقیراً منكراً	فارحم داعی و اجمع شمل
یعقوب کثیر الذنب الی	یرجو بالقلب مع الوجہ
فاستبر واجبر و اغفر و اجر	والطف و انصر انج امل
جو کچھ اپنی مین نہو دین خوبیا	عالمان اسکا نہیں کرتی بیان
ہودی کر عالم مین کوئی بھی بد	نہیں برای اسکی وہ بولی کبھی

فائدہ

تصیر بعضی انبیاء پائین ہے	ایک ادب کا ترک بدائین ہے
---------------------------	--------------------------

فائدہ

سخت جہر القاطہ کردیوی خود	نفع ہی اسہیں تجھی مرد موجود
---------------------------	-----------------------------

فائدہ: بظاہر بظہر ازادانی

شفع ناجستی تو دیدی فرضین	و رب بالتعویض بھی سچہ کر کرین
--------------------------	-------------------------------

فائدہ

یک و بدبوئی بین هر دو تن	سبب گیتین تم بدنه بولو تو من
--------------------------	------------------------------

فایده

هو بدنهین آبکا مجرا جهان	اسکو شکر قرصه ایصاب امان
--------------------------	--------------------------

فایده

کمر نهوتر میم دیوار و مکان	رفته رفته توٹ جاوئی بگمان
----------------------------	---------------------------

فایده

بلی کوئی من کمری هوئی جوڈ	پوشطرنجی کایا کپڑا پینک
---------------------------	-------------------------

ایضاً در مناسحات الہی

آلہ العرش ابدنی من لشریک سعد	ومن توفیقک الا علی علی المہجاس
وانج می مراد اتی بفضل منک یارب	علی الان شقتی و بالاحسان ابدنی
رجا بقویات رب السموات العالی منک	فقی العود من اقلنی من اللام بعدنی
وزدنی منک علما نافعایا زیامولی	من اللام احم حفظنی وبالاحسان جدونی
و فی الدنیا اطل عم ربی الاغز و الا غنا	و سہف کل مقصود مراد لا یرشدنی
من الطغیان اعمی من الشیطان ابدنی	و بالرضا شفقتی عن العصیان جدنی
الاعدا حبیبی من الالب قریبی	و بالقرآن شرفنی و بالطاعات مجدنی

ایضاً

یا مالک الملک العظیم الشان	ارحم علی العبد الفقیر الجانی
اللطیف بی اللہم من احسانک	فی اضطرار القلب یا حنانی

ایضاً المناجات

یا من تسبیل برامعی فی حجره	و سکون قلبی فی قنات سره
قد فاق جنس الحب و دجابه	ولقد علا اللذات لذه فکره
یا رحمتہ للعالمین ظهوره	یا صادقاً فی سره و بجهره
یا سید الابرار یا فخر الرسل	یا امد یا یا موفیا فی وصره
یا مغیا للفتنین بمنیه	یا داعیا خیر السبیل بامرہ
یا خیر خلق اللہ یا ختم الرسل	اعن الفقیر برؤفتہ فی فقره
ربی بحق محمد و آلہ	اغفر لعبدک راضیا فی سره
صلی علیہ السلام یا سب الصبا	وادام منہ صلوتہ فی قبره
وآلہ الصعب الکرام جمیعہم	و علی جمیع التابعین لاثره

ایضاً فی المناجات

بجز آستانہ تو مر بجز این سجده کی	تو شهنشاهی منم گدانه بر بجز تو شهنی گم
----------------------------------	--

کنی از تو جور و دو که گرم سندی بدر بشیم	که بخز در وره در کت ندوی و کز نی
بکن از جمال صدی تو ضایع دیده دل	که نظیرا چه چین از بجا این بیت معنی
مکنی با لطف و کرم چنان بدو اتم یعقوب	که غنی کند ملکوت ابد و عالم از زلفی
بعناایت نمی بر جمال من اشتهای	که بد و لطف تو حاصل رسد اصحابی
در شهر سرد و جهان مر تو فضل	که بجز تماذات تو نبود به منی

ایضا در مناجات الهی

ایکه عالم به محتاج پدایات تواند	چشم منتظر راه عنایات تواند
جمله موجود بغیض تو شدند و این	به محتاج سوی حفظ و کفایات تواند
جبهه اشک جهان سوی جناب تو	طالب لطف و رعایا و وفایات تواند
کامل جمله شده معترف بجز و قصور	که افاضی نهایت و بذایات تواند
فعل یعقوب اگر چه بمیج و عصیان	به فضل و حما و رعایات تواند

ذکر اسمای دوازده بروج سبعة سیاره

برج حمل و ثور جزا سلطان	هم اسد با سبیل میزن بدن
عقرب و قوس جدی با دلو حوت	منیکش از که دشمن بود قوت
اوس بجانده بموسم سمت الراس کرد راری کبار بسیار با افتاب	

۱. آرد آن سال بحکمت گرمی بسیار از سبک دیگر زیاده خواهد
 شد بسبب قرب آفتاب و گرمی نجوم و شب نیز بسبب موسم
 بافی ماندن گرمی سقف و سفال زمین و دیوارها و هوا که بسبب
 نیستی گرمی در روز سمت را سن بسیار میشود میانه چنانکه
 ۲. رعالت نخریه این امر موجود است

اسمائی سبعة سیاره

دو سه ایگای عطار و کامیان	دری فلک اول قمر و سیگان
مشتی می کیوان و عین بن ستین	دال تور به شمس و مرج و چنین

چریس نام ستمی و ناسید نام زهره و کیوان نام زحل است
 استر ازین از قول مخم آنچه مقبول است مذکور شد باید دانست که
 همه بروج و آسمانها و زمین و در قبضه قدرت او سبحانه تعالی شان
 است که یک ذره بحکم او بجنبه چه منجم چه غیر او همه در محدثات تقدیر حیر
 و سرگردانند الا مغضون مسلمون الله امورهم فیض الله و الباشا و
 حکم مایرید دایره افق نیز منصف سماوات و ارضین است زیرا که دایره
 کبیره است و هر کبیره منصف کره و طلوع و غروب آسمانها و غیرین

و ستاره ها و برابری شب و روز همیشه بخط استوار و گاه گاه
در غیر آن و در روز و شب بودن فرق بحساب تحقیق دلالت دارد
لناوی ما فوق فی و ماتحه از آسمان زمین نمایان لافق الضا کبریه
ایضا رباعی در لغت سرور عالم صلی الله علیه و آله و سلم

ما واسع العطاء و یا دافع الخطر	من فضلك العظیم لقد فضلک
لا تقطع مدحک مدحاً مناسباً	بعد از خدا بزرگ قوی قصه محقق

الضا مشنوی در حمد و ثنائی حق سبحانه و تعالی

یا قذیر و لا یزال و لم یزل	قد قشره من شر یک اعتدل
لا تخیب الرحمن یا ربنا	من غمایات و حفظ من بنی
یس فی الدین غیرت قائم	انت مالک کل ملک ایم
ارحمین عبد ارعاک یا فذیر	انت بالافضال و الاحسان
منک اغرر المظلوم مظلوم	منک تیسیر لخال ظلوم
منک ابتعاد لنا زحام	منک مدا و لعبد حامد
منک تاسید لعبد منردی	منک تمشیه لنا رب قوی
منک تنویر قلب مظلم	منک انماؤ لفقر مد م

گر یکی فضا شود نرایی امام	آن زن دیگر شود بروی حرام
و طمی ملکی بهم باودان ناروا	هم زو طمی ملک طمیش ناسزا
خاطر کم جمع بودی ای شریف	کردی تفصیل این را بسف

فائده

سمیع قاوران کی زایدی ثواب	پژمخه سی جمعی ای ثواب کامیاب
---------------------------	------------------------------

آنحضرت از دیگر می شنیدند وی گریستند و دل در سماعت
زیاده تر حاضر میباشد از قرائه

تنبیه

افضل از بیسی بی به خدا و کبریه	تو عبادت انگه و با تو کی جمعی کر
--------------------------------	----------------------------------

دلیل بر خفت هوا از ازاب خاک

مشک که قول کر بر هر دیوین با	اول انداز بی همه ناموز زیاد
------------------------------	-----------------------------

اگر قلت و خفت هوا و نموج آن نبود سی کف مشک بالا رفتی

علاج شخصی که ز غفران بسیار خورده ناما نشود

ز غفران که گوی که گاهوی بی شمار	ای علاج ایسکا طحال ای نامدار
---------------------------------	------------------------------

ازین فقیرانی الله خادم سید یعقوب ابن سید رشید الدین

در حدیث
در حدیث
در حدیث

[illegible]

السلام ای صاحب صدق و نیاف
 السلام ای قاف تو سینت مقام
 السلام ای صاحب لطف عظیم
 السلام ای مالک عرب و عجم
 السلام ای شافع للمذنبین
 السلام ای آفتاب علم دین
 السلام ای عاشق و معشوق حق
 السلام ای پادشاه دو جهان

قادر

عثمان رضی اللہ عنہ در زمانہ خود بعد وقوع فتنہ ما قرآن شریف را موافق لفظ بجاز کہ زبان قریش است جمع کرد عثمان رضی اللہ عنہ در زمانہ آنحضرت نیز از کاتبان وحی بود و بابو بکر و عمر و زید ابن ثابت رضی اللہ عنہم کہ نیز قرآن در آن زمان می نوشتند بود ۵

عائده

اشعار عربی بنام صاحب ہدایہ برائے الاسلام قبل باب ثقلہ

خواتم کن دیوانہ

سلام ای صاحب صدق و بیباکی
 سلام ای قاتل تو سینه بی باکی
 سلام ای صاحب لطف عظیم
 سلام ای مالک عرب عجم
 سلام ای شافع للمذنبین
 سلام ای آفتاب علم دین
 سلام ای عاشق و مشوق حق
 سلام ای پادشاه دو جهان

فائده

عثمان رضی الله عنه در زمانه خود بعد وقوع فتنه با قرآن شریف
 را مواضعی بفرموده بجا از که زبان قریش است جمع کرد عثمان رضی الله عنه
 در زمانه آنحضرت نیز از کاتبان وحی بود و بابو بکر و عمر و زید ابن ثابت
 رضی الله عنهم که نیز قرآن در آن زمان می نوشتند بود

فائده

اشعار عربی بنام صاحب هدایه برهان الاسلام قبل باب اقله
 قرآن که در بیان

از شرح و فایه الحاق است مانند الحاق در بیضاوی و مدارک
و غیره در تفسیر ذکر محرمات و تفسیر آیات آنها و مانند این در بعض
کتاب اصول نیز درین مواضع ناشی از قسم صدیق رضی الله عنه
که قبل مشغول بودم مذکور شد و آن بهتان است بر وی رضی الله
عنه و نیز ناشی از مثل غلط فهمی تعلیل جابر مجبور و اقلی الاما
حق منکم و نیز از معنی لغوی نکاح بوده باشد و منکم ظرف
است نه ظرف لغو مانند اینکه معنی فَلَیْقُظِرُ الْاِنْسَانُ مِمَّا
خَلَقَ اَبْلَهَانِ لِحِدِ حِزْبِی و دیگر فهمند و العیاذ بالله و از آیت یُو
ضِیْکُمْ اللهُ فِیْ وَاٰدِکُمْ لِلذِّکْرِ معنی دیگر فهمند که او غنیه و مثل

فائدہ

خط استوا و هر دایره علان بر زمین که منصف آن خواهد شد
فرض کرده شود مساحت خط مستدیر آن و ایرنه بقدر محبت و
چار برابر میل میشود که حقیقه اهل الهندسه و البایه قل انما العلم
عند الله و هو اعلم بكل شیء حق علمه و حسن غرض از نقطه از دایره
نصف النهار است که از قطب معدل تا دایره افق بود و یا آنکه گوی

فوسی از دایره نصف النهار از قطب افق تا دایره معدل النهار از
جانب اقصی بود و قطب افق که فوقانیست سمت الرأس است
و قطب افق که تحتانیست سمت القدم است بعد تمام شدن کتاب
مع این اشعار مثنوی دیگر از فقیر الی الله سید یعقوب که منظم
آن مثنوی باخر سال مهر مغرب مذکور شد و در وسط ماه ربیع
الثانی مسوده آن یافته شد اول از آن چار بیت نینه از مؤلف
که در پیش بود آورده بعد از آن مثنوی آخر سال مهر آورده
می شود ابتدا از ابیات بیاض آن این که

يا عظيم الحلم علام الغيوب	يا لطيف الخلق ستار الغيوب
معطيا للعبد من خير مرير	يا عزيز الفضل حنان العبيد
يا قريب يا سميع للنداء	يا شفا الضر محييا للدماء
خافق للمجنون الماخذين	يا معين يا امان الخائفين

تمام شد امیات مشنوی عربی بیاض ازین جامشوی آخر ساله
مهرت نیز ازین فقیر الی الله

يَا رُؤُوفَ الْعِبَادِ تَارَ الْعُيُوبِ | يَا عَظِيمَ الْحِلْمِ عِلَامَ الْغُيُوبِ

حجۃ الوداع

معتباً للعبد من خير مزيه	يا كثر الفضل خان العبد
اقرب الاشياء محبباً للدها	يا كثر اللطيف سمياً للنداء
انت ما للنبيل الموصى	انت غفار الخطايا القاتله
انت سناء القبايح من عباد	انت يا عظيمات الحياد
منك تسير والصال المباد	منك يرحى كل العباد
منك اسئل في اموري كلها	منك عوفي مرادى وايا
انت حبيبى انت لى نعم الوكيل	منك فيضان اعزاز الليل
يا ولينى انت لى نعم المعين	يا مختبى الى العالمين
يا حفيظ العبد من شيطان	يا مفيض الخير من احسان
خير منقول وخير من اجاب	سبح الله من صواب
يا آله العرش يا رب قديم	رب خصنى بفضلك يا عظيم
انت قبايح باب مغلق	انت غفار الذنب موبق
منك تشير الكرام الفارين	منك فوز للعباد العاجزين
منك تفرج قلب منكسر	منك تشيط الجسم منحسر
منك ارشاد واقناء الفساد	منك عزاز واقناء العباد

منك احسان لحله منعم
 منك روح منك روح جواد
 منك جناس العطيات الفحام
 منك غفران واحسان عظيم
 منك جود منك نصر منك خير
 يا الله الارض يا رب السما
 رب بتم كلاما عظيمة
 ارحم اللهم عبدا را جيا
 انت غفار لذنب الآثمين

منك تفرج الكرب المنضم
 منك ارشاد لدرب زيداد
 منك انواع النعمات الكرم
 منك سعة القضايا يا كريم
 منك غرمك فضل دفع خسر
 اغفر العبد الفقير الآثما
 مالنا الا الذي اعطينة
 منك يرحمى اشد واعبا
 انت واثب وخير الراحمين

في بعض وصف الرسول عليه وآله الصلوة والسلام

سيد الابراهم المرسلين
 مصدر الغيث الالهي كما
 مظلة الاسرار من وحى السما
 صبط القرون امام الانبيا
 اكمل التسليم من رب كريم

خير خلق الله كلا اجمعين
 رحمة للعالمين شاملا
 مرجع الابراهم في امر التقى
 منبع الارشاد والمال النبوي
 افضل الصلوة امن بر كريم

والله اعلم بالصواب
 فان الشك في ذلك
 من علامات الجهل
 والله اعلم بالصواب

نہیں بلکہ عائد ہوتا ہے۔

لا يزال نازلاً منه على ال
جمع اصحاب وآل اجمعين
مرسل الامي برثيا من زل
ثم اتباع لهم من اهل دين

یازده بیت در همین بحر نیز در مناجات و مثنوی عربی قبل ازین
تخریر یافت نیز ازین فقیر الی التدریاجی ای اقدم اقدین محیی موم
ای اکرم اکرمین محیی موم اصلح الامور قلبی المنکسر ای ارحم الراحمین
محیی موم هفت نوع از بندگان که در زیر سایه عرش حق سبحانه
تعالی بروز قیامت باشند و همه خلق در بیم و وراس و غرق عرق و در
ظلم و گمراهی و آن هفت نوع در امن و آمان ایمن باشند و
درین امر اگر چه روایات مختلفه آمده است لیکن هر چه که در کتب
حاضر است اینک

<p> بہشت کس درخشد در طلحہ اند باو شاہ عادل عابد جوان دوست دو بہر خدا نابت بر آن اور زن عشق جب کو خود بولای اور صدقہ جو کہ دیوی رست سی </p>	<p> جملہ بند قبر و شان بیرون ز بند خارج مسجد بجان راجع در آن عشق حق میں فرد ہو کہ یہ کمان سر و محض خوف حقیقی باز آئی دست چپ کو بھی خبر ہو سکی نہ </p>
--	---

رباعی

لا اصابني في الوجود الا الله	لا احضر في الشهود الا الله
يا طالب للهدى اتا الله	لا مقصد بالسجود الا الله

این غزل مرزا مظفر جان جان علیه الرحمه گفته شد و قافیه نیز بطوریکه
در این غزل مرحوم مذکور بود درین غزل داشته شد و مقطع غزل

مظفر را مصرع دوم اینک	غوث اعظم صلواته قبله باکان مددی
بهر تسکین دلم شاه سولان مددی	مصدق حفظ و امان مظفر جان
بهر تفریح دلم من مددی خزن دل	اعمال لبها و لسان کو هر زمان مددی
با صراحت ده که از خامن نجان شاد	بهر اسعاد و ای معصدا احسان مددی
و کلامش طرب از دور فلک مددی	باعث خلقت این کینه کرد آن
بس که از غم شده جلیه جان چون	ماه تابان مددی مهر و رخسان مددی
چونکه کلامش در دلم شد زخم آن فسرده	شده غلام حسن در پاکان مددی
مشتی دل که کبر و اب جو گوشت	یا حسن ابن علی نوح غریبان مددی
نه پسندی که بختاری عجز شاد	یا حسین ابن علی شاه شهیدان مددی
بهر تائید شبهه منوچهر سال مرا	غوث اعظم مددی شاه خراسان مددی

این غزل را قاضی زاده علی اکبر
این خلص و فعل در بیان شده
و آنست که گفته شد

معاذ الله این غزل در وزن مبدع آمده ۱۲

<p>بهر انجاء مقاصد شاهان و آن وزیرش با عزت و شان</p>	<p>افضل الدوله بعون تو معان و محفوظ بهر سالار متوited بنایات اله</p>
<p>درین کتاب احکام دین و شرح متین و اسرار طریقت و حقیقت انداوردن اشعار و ریخا مناسب نه نمود و رساله در و دما تصنیف مصنف فقیر الی الله نیز نیاورده شد اشعار و غزل محرکه بعضی کم شده و بعضی موجود و آنچه یافته شده اکثر مناجاتها درین کتاب آورده شده و باقی اشعار مع این مناجاتها و غزلیهای دیگر نیز زبان عربی و فارسی و سندی که گفته این محراب در اوراق دیگر مجموع و مضبوط</p>	<p>درین کتاب احکام دین و شرح متین و اسرار طریقت و حقیقت انداوردن اشعار و ریخا مناسب نه نمود و رساله در و دما تصنیف مصنف فقیر الی الله نیز نیاورده شد اشعار و غزل محرکه بعضی کم شده و بعضی موجود و آنچه یافته شده اکثر مناجاتها درین کتاب آورده شده و باقی اشعار مع این مناجاتها و غزلیهای دیگر نیز زبان عربی و فارسی و سندی که گفته این محراب در اوراق دیگر مجموع و مضبوط</p>
<p>اندا از انجا باید دید</p>	<p>اندا از انجا باید دید</p>
<p>بر ذوات پاک تو منم از جان و کز جامین بروز و شب هست ایندا</p>	<p>ای س و جمیع رسولان و مقتدا که طیف سومی خال خرابم بی خدا</p>
<p>ای سید رسل الهی سومی این کدا</p>	<p>ای سید رسل الهی سومی این کدا</p>
<p>بی شبنم ابدی تو شد اقتدا حق بی رنهای تو نکرد رسائی حق</p>	<p>بی اقتدای تو نشود ابدائی حق هر کس که راست کرد بدل حاجی</p>

•

1